نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱–جایگاه زمین در فضا رابیان کنید.

زمین ما بخش کوچکی از منظومه خورشیدی است؛ منظومه خورشیدی متشکل از یک ستاره به نام خورشید و اجرام متعدد آسمانی دیگر است.

۲ –منظومه شمسی دارای چندسیاره است؟ و به چند دسته تقسیم شده اند؟

منظومه خورشیدی دارای ۸سیاره است؛ ۴سیاره که نزدیک به خورشیدهستندسطوح سنگی وجامد دارند سیارات درونی گفته می شود- چهارسیاره که از خورشید دورترند و ازگازهای مختلف تشکیل شده اندسیارات بیرونی گفته می شود.

۳ – درمیان سیارات درونی ،زمین چه تفاوتی با دیگرسیارات دارد؟

زمین سومین سیاره ووبزرگترین سیاره درونی است وتنها سیاره ای که در آن امکان زیست و آب مایع وجود دارد.

۴ – دانشمندان عمر زمین ومنظومه خورشیدی را چندسال تخمین زده اند؟

حدود ۵ / ۴ میلیارد سال

۵ – منظور از موقعیت مکانی یک پدیده چیست؟

یعنی مکان دقیق قرار گرفتن آن پدیده بر روی زمین

۶ –منظور از مدارها چیست ؟وچگونه درجه بندی شده اند؟

درفاصله مساوی از دوقطب شمال وجنوب، می توانیم یک دایره بزرگ به دور زمین تصور کنیم این دایره بزرگ استوا نام دارد. دایره های دیگری در هر دو نیمکره به موازات استوا رسم شده اندکه به آنها مدار می گویند.

مدارها بین صفر تا ۹۰ درجه شمالی یاجنوبی درجه بندی شده اند.

۷ – منظور از نصف النهارها چیست وچگونه درجه بندی شده اند؟

نصف النهارها نیم دایره های فرضی هستندکه ازقطب شمال تا قطب جنوب کشیده شده اندوطول مساوی دارند.

نصف النهاری که از رصدخانه گرینویچ لندن عبور می کند به عنوان نصف النهار مبدأ انتخاب شده است که امتداد آن در آن سوی کره زمین ، زمین را به دو نیمکره شرقی وغربی تقسیم کرده .نصف النهارمبدا صفر درجه و نصف النهارهای دیگربین صفر تا ۱۸۰ درجه شرقی و ۱۸۰ درجه غربی درجه بندی شده اند.

۸ –چرا نصف النهارها به ۱۸۰ درجه شرقی یا غربی درجه بندی شده اند؟

زیرا محیط زمین ۳۶۰ درجه است.

۹ –منظور از مختصات جغرافیایی چیست؟

هرنقطه از کره زمین بر روی یک مدار و یک نصف النهار مشخص قرار داردکه به آن ها مختصات جغرافیایی می گویند.

۱۰ –طول جغرافیایی و عرض جغرافیایی را تعریف کنید؟

* طول جغرافیایی هرمکان عبارت است از فاصله آن مکان با نصف النهارمبدأبرحسب درجه

* عرض جغرافیایی هرمکان عبارت است ازفاصله آن مکان با مداراستوا برحسب درجه

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱۱ – چند نمونه از ابزارهای اولیه برای تعیین مکان و مسیرنویسید؟

استفاده از ستارگان و اسطرلاب، تهیه نقشه های اولیه و سپس استفاده از قطب نما

۱۲ – منظور از ناوبری ماهواره ای در تعیین موقعیت مکانی چیست؟

ناوبری ماهوار های، روشی جدید است که در آن ازچندین ماهواره برای ارائه موقعیت و جهت جغرافیایی و مسیر حرکت استفاده می شود .مبنای کار این قبیل سیستم ها بر پایه امواج رادیویی است که بین ماهواره و گیرنده های مختلف، رد و بدل می شود.

۱۳–منظومه خورشیدی (شمسی) را توضیح دهید؟

منظومه شمسی متشکل از یک ستاره به نام خورشید و اجرام آسمانی متعدد است که در مدار های پیرامون آن می‌گردند . خورشید در مرکز منظومه شمسی قرار دارد و سرچشمه اصلی زندگی بر روی زمین است..

۱۴–منظومه خورشیدی دارای چند سیاره است؟ توضیح دهید.

منظومه خورشیدی دارای ۸ سیاره است. چهار سیاره نزدیک به خورشید؛که سطحی جامد دارند و به آنها ``سیاره ها درونی `` و چهار سیاره دیگر که از گازهای مختلف تشکیل شده اند و``سیاره های بیرونی `` نامیده می شوند.

۱۴= سیاره های بیرونی منظومه خورشیدی از چه چیزی تشکیل شده است؟

الف)جامدات( ) ب) سطوح سنگی( ) ج)گاز های مختلف (*) د)همه موارد( )

۱۵=دانشمندان عمر زمین و منظومه خورشیدی را چقدر تخمین زده اند ؟ حدود ۵/۴ میلیارد سال..

۱۶=بنابر فرضیه ها؛ منظومه خورشیدی از چه چیزهایی تشکیل شده است؟از ابری متشکل از گاز ها و غبار های بین ستاره ای پدید آمده است ..

۱۷=برخی از سیاره های منظومه خورشیدی... *_قمر هایی_*..دارند که به دور این سیاره ها می گردند..

۱۸=ستاره خورشید در کدام کهکشان قرار دارد؟ کهکشان راه شیری...

۱۹–از معنی آیه ۵۷سوره غافر چه میفهمید؟ می فهمیم که آفرینش آسمان ها و زمین بسیار بزرگ تر از آفرینش انسان است یعنی آفرینش انسان و زندگی کردن او در قیامت در مقایسه با عظمت عالم هستی ذره ای ناچیز است..

۲۰–مساحت کره زمین چقدر است؟وسطح آن از چه چیزهایی پوشانده شده است؟۵۱۰ میلیون کیلومتر مربع و از خشکی ها(قاره ها) و آب ها پوشیده است ..

۱۹–=موقعیت مکانی یک پدیده یعنی چه؟یعنی مکان دقیق قرار گرفتن آن روی کره زمین..

۲۱–چگونه میتوان فهمید که یک پدیده بر روی زمین دقیقا کجا قرار دارد؟از خطوط و تقسیمات فرضی...

۲۲–اِستوا چیست؟در فاصله مساوی از دو قطب شمال و جنوب می‌توانیم یک دایره بزرگ را به دور زمین تصور کنیم. این دایره بزرگ؛ اِستوا نام دارد..

۲۴=مدار چیست؟دایره هایی که در هر نیمکره به موازات اِستوا رسم شده اند که به آنها مدار می گویند.این دایره ها هر چه به طرف قطب شمال یا قطب جنوب نزدیک تر می شویم؛ کوچک تر می شوند..

۲۵=مدار اِستوا چند درجه است ؟

الف)۶۰درجه( ) ب)صفر درجه (*) ج)۹۰درجه( ) د)۱۸۰درجه( )

۲۶– مدار ها بین... * صفر *...تا... * ۹۰ *...درجه شمالی یا جنوبی درجه بندی شده اند..

۲۷–معمولاً همه مدارها را روی کره ها و نقشه ها رسم نمی کنند..

صحیح (*) غلط ( )

۲۸–=نصف النهار چیست؟نیم دایره های فرضی هستند که از قطب شمال تا قطب جنوب کشیده شده اند و طول مساوی دارند...

۲۹= نصف النهاری را که از رصد خانه... * گرینویچ *...در شهر لندن عبور میکند. به عنوان نصف النهار ... * مبدأ *.... انتخاب کرده اند...

۳۰–=نصف النهار مبدا و امتداد آن در سوی دیگر کره؛ زمین را به دو نیمکره مساوی.... * شرقی *...و * غربی *...تقسیم کرده است...

۳۱–=نصف النهار مبدا... * صفر * ....درجه و نصف النهارهای دیگر از... * صفر *...تا... * ۱۸۰ *...درجه غربی و.... *۱۸۰*...درجه شرقی درجه بندی شده اند..

۳۲–=علت درجه بندی نصف النهار ها به ۱۸۰درجه شرقی و غربی چیست؟ چون محیط زمین ۳۶۰درجه است...

۳۳= ایران در نیمکره شمالی قرار دارد یا نیمکره جنوبی؟نیمکره شرقی یا نیمکره غربی؟ چگونه می فهمید؟در نیمکره شمالی و شرقی؛زیرا بالای خط اِستوا و سمت شرق نصف النهار مبدا قرار دارد...

۳۴= مختصات جغرافیایی چیست؟هر نقطه از کره زمین روی یک مدار و یک نصف النهار مشخص قرار دارد که به آنها مختصات جغرافیایی آن نقطه می‌گویند...

۳۵=با داشتن شبکه مدار ها و نصف النهار ها می‌توانیم.... *طول*....و.... *عرض*... جغرافیایی هر مکان یا مختصات جغرافیایی آن را بدست بیاوریم...

۳۶=طول جغرافیایی چیست؟به فاصله آن مکان با نصف النهار مبدا بر حسب درجه طول جغرافیایی می گویند.(بین صفر تا ۱۸۰درجه شرقی و صفر تا ۱۸۰درجه غربی)..

۳۷=عرض جغرافیایی چیست؟به فاصله آن مکان با مدار استوا بر حسب درجه عرض جغرافیایی می گویند..(بین صفر تا۹۰درجه شمالی و صفر تا ۹۰ درجه جنوبی)..

۳۸=برای نوشتن طول و عرض جغرافیایی از چه علائمی استفاده می‌شود؟

از علائم اختصاری.)Nشمالی)..)Sجنوبی)..)Eشرقی) و)Wغربی).. استفاده میشود ...

سؤالات متن

۱–منظور از حرکت وضعی زمین چیست؟ وچه نتایجی دارد؟

زمین درهر ۲۴ ساعت یکبار به دور محورخود می چرخد . نتیجه حرکت وضعی : ۱ –پدیدآمدن شب وروز

۲ – اختلاف ساعت

۲ –مبنای ساعت واقعی چیست؟

موقعیت خورشید درآسمان

۳ – ساعت رسمی چرا وچگونه به وجود آمد؟

در زندگی روزانه نمی توان از ساعت واقعی استفاده کرد. درتعیین قرارهای ملاقا ت، زمان باز و بسته شدن اداره ها و مغازه ها و برنامه حرکت قطارها و هواپیماها مشکلات زیادی به وجود می آید .چندین سال پیش،کشورها در یک اجلاس بین المللی، توافق کردند که به جای ساعت واقعی از ساعت رسمی استفاده کنند و به این ترتیب، زمان رسمی به وجود آمد.

۴ – منظور از ساعت رسمی چیست؟

° کره زمین برای آنکه یک دور یا ۳۶۰ به دور خود بچرخد، ۲۴ ساعت وقت لازم دارد. پس اگر درجه ۳۶۰ کره زمین را به ۲۴ قاچ تقسیم کنیم، هر یک از قاچ ها ۱۵ درجه پهنا دارد . هر منطقه زمانی یک قاچ است و یک ساعت را به خود اختصاص می دهد. بنابراین، همه نصف النهارهایی که داخل یک قاچ قرارگرفته اند، به طور توافقی ساعت یکسانی دارند .

۵ – حرکت انتقالی زمین را توضیح دهید؟

زمین در همان هنگام که به دور محور خود می چرخد، به دور خورشید نیز می گردد. یک دور کامل زمین به گرد خورشید، یک سال طول می کشد که به آن حرکت انتقالی می گویند .

۶ – تفاوت سال خورشیدی با سال رسمی و کبیسه چیست؟

مدت زمان واقعی یک دور کامل گردش زمین به گرد خورشید، ۳۶۵ روز و ۶ ساعت است اما در تقویم ها سال را ۳۶۵ روز درنظر می گیرند. سال ۳۶۵ روزه، سال رسمی است که ۶ ساعت از سال خورشیدی کوتاه تر است. برای جبران کسری این ۶ ساعت در هر ۴ سال یک روز به سال رسمی اضافه می شودسال ۳۶۶ روزه را سال کبیسه می نامند.

۷– مایل بودن محور قطب ها بر سطح مدار گردش انتقالی زمین چه نتایجی دارد؟

در طی یک سال، زمین در موقعیت های مختلفی در برابر خورشید قرارمی گیرد، درازی شب و روز نامساوی می شود و فصل های مختلف به وجود می آید

۸ – انقلاب زمستانی چه زمانی اتفاق می افتاد؟

در اوّل دی ماه، خورشید به مدار رأس الجدی در نیمکره جنوبی عمودی می تابد. در اوّل دی ماه، درنیمکره شمالی بخش کم وسعت تری از کره زمین تابش خورشید را دریافت می کند و روزها کوتا ه تر از شب هاست. در نتیجه، در نیمکره شمالی اوّل دی کوتاه ترین روز سال است که به آن می گویند. ((انقلاب زمستانی))

۹ – انقلاب تابستانی چه زمانی رخ می دهد؟

در اوّل تیرماه، خورشید در نیمکره شمالی به مدار رأ س السرطان به طور عمودی می تابد. در اوّل تیرماه در نیمکره شمالی منطقه وسیع تری از کره زمین در معرض نور خورشید قرار می گیرد. در نتیجه، طول روزها از شب ها بیشتر است در این هنگام که طولانی ترین روز در این نیمکره است می گویند. ((انقلاب تابستانی))

۱۰ –منظور از اعتدالین چیست؟

در دو موقع از سال، یعنی اوّل بهار ، و اوّل پاییز، طول روز و شب برابر می شود؛ به این دو زمان ((اعتدالین)) (اعتدال بهاری و اعتدال پاییزی) می گویند.

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱۱–زمین روشنایی خود را از نور "خورشید" میگیرد اما نور خورشید در زمان معین ،فقط "نیمی" از زمین را روشن میکند.

۱۲–نیمی از زمین که رو به خورشید است "روز" و "روشن" و نیمی دیگر "شب" و "تاریک" است.

۱۳–آیا خورشید در هنگام حرکت ظاهری جا به جا میشود ؟چرا؟خیر،در واقع خورشید جابه جا نمیشود بلکه زمین میچرخد و نقاط مختلف کره ی زمین پی در پی در نقابل خورشید قرار میگیرند.

۱۴–مردم ایران چون در جهت "غرب" هند هستند ،خورشید را "دیرتر" از آنها میبینند.

۱۵–حرکت زمین به دور خود از "غرب" به "شرق" است.

۱۶–وقتی خورشید درست در روی نصف النهار مبداء قرار میگیرد وضعیت زمانی مناطق چگونه است؟

الف)همه ی شهر هایی که روی نصف النهار مبداء واقع شده اند ظهر است( )

ب)کشور هایی که در شرق گرینویچ هستند از ظهرشان گذشته است( )

ج)کشور هایی که در شرق گرینویچ هستند چندساعت به ظهرشان مانده است( )

د)همه ی موارد(*)

۱۷_کشور هایی که در "شرق" نصف و النهار گرینویچ قرار دارند خورشید را زودتر می بینند.

۱۸–ساعت واقعی و ساعت رسمی چه تفاوت هایی با یکدیگر دارند ؟ساعت واقعی مبنای آن موقعیت خورشید در آسمان است و در زندگی روزانه از آن نمی توان استفاده کرد اما ساعت رسمی برای کل کشور یکسان است.

۱۹–مبنای زمان واقعی چیست؟موقعیت خورشید در آسمان.

۲۰–چرا از ساعت رسمی استفاده میکنیم؟برای جلو گیری از ایجاد ناهماهنگی در تعین قرار های ملاقات،زمان بازو بسته شدن اداره هاو مغازه ها و برنامه ی حرکت قطار ها و هواپیماها.

۲۱–زمان رسمی چگونه به وجود آمد؟چندین سال پیش،در یک اجلاس بین المللی،توافق کردند که به جای ساعت واقعی از ساعت رسمی استفاده کنند.

۲۲–ما در زندگی روزانه میتوانیم از ساعت واقعی استفاده کنیم. صحیح( ) غلط(*)

۲۳–کره ی زمین برای انکه یک دور یا ۳۶۰درجه دور خود بچرخد "۲۴" ساعت وقت لازم دارد.

۲۴–همه ی نصف النهار هایی که داخل یک قاچ قرار گرفته اند به طور توافقی ساعت "یکسانی" دارند.

۲۵–کدامیک از کشور های زیر بیش از یک ساعت رسمی دارند؟

الف)ژاپن( ) ب)چین(*) ج)ایران ( ) د)هلند( )

۲۶–ساعت رسمی در چین چگونه است؟چون کشور چین وسیع است پس دارای چند ساعت رسمی می باشد و مردم این کشور هرگاه از شرق به غرب یا بر عکس مسافرت میکنند مجبورند ساعت خود را جلو یا عقب بکشند.

۲۷–هر قاچ "۱۵" درجه است و یک نصف النهار مرکزی دارد .

۲۸–در زندگی روزانه ساعت واقعی چه کاربردی دارد؟برای انجام فرایض دینی و آگاهی از اوقات شرعی

۲۹–چرا از ساعت رسمی استفاده میکنیم ؟مثال بیاورید.در تعیین قرار ملاقات ها و زمان باز و بسته شدن ادارات ،مغازه هاو برنامه حرکت قطار ها و هواپیماها

۳۰–اگر کسی از تهران به پاریس سفر کند باید ساعت خود را جلو بکشد یا عقب؟چرا؟باید عقب بکشد زیرا تهران زودتر از پاریس طلوع خورشید را میبیند.(زیرا نصف النهار پاریس در غرب نصف النهار تهران قرار دارد).

۳۱–حرکت انتقالی را تعریف کنید؟ یک دور کامل زمین به گرد خورشید یک سال طول میکشد که به آن حرکت انتقالی می گویند.

۳۲–مدار زمین چه شکلی است و زمین را با چه سرعتی می پیماید؟بیضی شکل است و زمین با سرعت میانگین ۳۰ کیلومتردر ثانیه،این مسیر را طِی میکند.

۳۳–سال رسمی و سال کبیسه چه تفاوتی با یکدیگر دارند؟ مدت زمان واقعی یک دور کامل گردش زمین به گرد خورشید ۳۶۵روز و ۶ساعت است اما در تقویم ها سال را ۳۶۵ روز در نظر میگیرند .سال ۳۶۵روز ،سال رسمی است که ۶ساعت از سال خورشیدی کوتاه تر است .

برای جبران کسری ۶ساعت در هر ۴سال یک روز به سال رسمی اضافه میشود (۴×۶=۲۴ساعت)سال ۳۶۶روز را سال کبیسه می نامند.

۳۴–به چه دلیل زاویه ی تابش آفتاب در طول سال تغییر می کند؟ به دلیل اینکه محور قطب ها بر سطح مدار انتقالی زمین مایل است.

۳۵–مایل بودن محور قطب ها چه نتیجه ای دارد؟زاویه ی تابش آفتاب در طول سال تغییر می کند و در طِی یکسال زمین در موقعیت های مختلفی در برابرخورشید قرار میگیرد درازی شب و روز نامساوی میشود و فصل های مختلف به وجود می آید.

۳۶–نتایج حرکت انتقالی را بنویسید؟ نامساوی بودن شب و روز _پیدایش فصول

درس ۳

سؤالات متن

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱ –سیاره زمین از چند بخش تشکیل شده؟ بیان کنید.

از چهار محیط تشکیل شده است: بخش خارجی کره زمین یا پوسته آن که حالت جامد دارد و از سنگ و خاک تشکیل شده است، سنگ کره)لیتوسفر(نامیده می شود. آب کره)هیدروسفر(شامل اقیانوس ها و دریاها،دریاچه ها، رودها و بقیه آب های سطحی، آب های زیرزمینی،یخچال ها و نزولات جوی است. هواکره یا جو)اتمسفر(نیز شامل گاز هایی است که دور تا دور کره زمین را فرا گرفته اند. این سه محیط با هم سیاره زمین را برای زندگی انسان و دیگر موجودات زنده یعنی زیست کره)بیوسفر(مناسب می سازند .

۲ –منظور از ناهمواری ها چیست چندنمونه بنویسید؟

سطح خشکی ها صاف نیست به پستی ها و بلندی های سطح زمین ناهمواری می گویند فلات ها، کوه ها، تپه ها، دشت ها و جلگه ها.

۳ –فلات را تعریف کنید بلندترین فلات زمین چه نام دارد؟

فلات ها سرزمین هایی نسبتاً هموار امامرتفع اند که از اطراف به سرزمین های کم ارتفاع و پست منتهی می شوند. فلات تبّت بلندترین فلات جهان است .

۴ –ناهمواری های جوان و ناهموارای های قدیمی و فرسوده مقایسه کنید.

کوه های بسیار بلند با قله های نوک تیز را در برگرفته اند. کوه های بسیار مرتفع جزء ناهمواری های جوان هستند . دامنه این کوه ها شیب تندی دارند و دره های بین آنها تنگ و به شکل V است. به عکس، در کوه های کم ارتفاع با گذشت زمان و فرسایش، قله ها به شکل گنبدی در آمده اند و شیب دامنه ها ملایم است.این کوه ها دره های باز به شکل U دارند.

۵ – عوامل تغییر شکل ناهمواری ها چند دسته هستند؟ عوامل طبیعی – عوامل انسانی

–۶ انسان ها با چه هدفی چهره ناهمواری ها را تغییرمی دهند؟

برای رفع نیازهای خود و بهره برداری از محیط طبیعی.

۷–سنگ کره (لیتوسفر) چیست ؟

بخش خارجی کره ی زمین یا پوسته ی آن که حالت جامد دارد و از سنگ و خاک تشکیل شده سنگ کره)لیتوسفر(نامیده می شود.

۸– آب کره(هیدروسفر) را توضیح دهید ؟

آب کره شامل اقیانوس ها و دریاها ، دریاچه ها ، رودها و ق بیه ی آب های سطحی ، آب های زیر زمینی ، یخچال ها و نزولات جوی می شود.

۹– هوا کره(اتمسفر) چیست ؟

هوا کره شامل گازهایی است که دور تا دور کره ی زمین را فرا گرفته اند .

۱۰– زیست کره (بیوسفر) چیست ؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

سه محیط قبلی با هم سیاره ی زمین را برای زندگی انسان و دیگر موجودات زنده یعنی زیست کره مناسب می سازند

۱۱– پنج مجموعه بزرگ خشکی ها (قاره ها) کدامند ؟

آسیا – آفریقا – آمریکا – اروپا – استرالیا و اقیانوسیه .

۱۲– سطح خشکی ها چگونه است ؟

سطح خشکی ها صاف نیست و فلات ها ، کوه ها ،تپه ها ، دشت ها و جلگه ها ، پستی ها و بلندی های زیادی در آنها بوجود آورده است

۱۳– در نقشه های طبیعی رنگ های زرد ، قهوه ای و سبز چه چیزهایی را مشخص می کنند ؟

رنگ سبز جلگه ها یعنی سرزمین های پست را نشان می دهد و رنگ زرد و قهوه ای سرزمین های بلند و فلات ها را نشان می دهد .

۱۴– جلگه های پهناور جهان در کجا تشکیل شده اند ؟

در کنار دریاها یا امتداد رودهای بزرگ.

۱۵– فلات چیست ؟

فلات ها سرزمین هایی نسبتاً هموار اما مرتفع اند که از اطراف به سرزمین های کم ارتفاع و پست منتهی می شوند

۱۶– کوه های بسیار مرتفع چه ویژگی هایی دارد؟

کوه های بسیار مرتفع جزء ناهمواری های جوان هستند . دامنه ی این کوه ها شیب تندی دارند و دره های بین آنها تنگ و به شکل V است.

۱۷–کوه های کم ارتفاع چه ویژگی هایی دارد ؟

در کوه های کم ارتفاع با گذشت زمان و فرسایش ، قله ها به شکل گنبدی در آمده اند و شیب دامنه ها ملایم است . این کوه ها دره های باز و آبرفتی به شکل u است.

۱۸–عواملی که موجب تغییر شکل ناهمواری ها شده اند به چند دسته تقسیم می شوند ؟

عوامل طبیعی ،، عوامل انسانی

۱۹– چرا انسان چهره ی ناهمواری ها را تغییر داده است؟

انسان همواره برای رفع نیازهای خود و بهره برداری از محیط طبیعی ، چهره ی ناهمواری ها را تغییر داده است .

۲۰–سیاره ای که روی آن زندگی می کنیم از چهار محیط تشکیل شده است آنها رانام ببرید ؟

الف– سنگ کره ب – آب کره ج– هوا کره د– زیست کره

۲۱–وسعت خشکی های زمین نسبت به آب ها ..... است .کم

۲۲–حدود ..... درصد سطح زمین را آب تشکیل می دهد .۷۱

۲۳–فلات ..... بلندترین فلات جهان است .تبت

کوه های بسیار مرتفع جزء ناهمواری های ..... است .جوان

درس ۴

سؤالات متن

۱–آب کره چه منابعی را شامل می شود؟

همه آب های زمین یعنی اقیانوس ها، دریاها، دریاچه ها و رودها و ... را شامل می شود .

۲ – منظور از فلات قاره چیست؟

در جاهایی که اقیانوس ها با خشکی تماس دارند، اغلب ناحیه ای کم عمق با ژرفایی کمتر از۲۰۰ متر دیده می شود که به آن فلات قاره (ایوان خشکی) می گویند .

۳ –فلات قاره چه اهمیتی دارد؟

فلات قاره ها از نظر وجود منابع سرشار نفت و گاز و جزایر ماهیگیری اهمیت زیادی دارند .

۴ –شیب قاره به کدام بخش از اقیانوس گفته می شود؟

بعد از فلات قاره ناگهان شیب زیاد می شود، به این بخش شیب قاره می گویند

۵ –محل برخورد جریان های دریایی سرد وگرم ازچه نظر اهمیت دارند؟

محل تلاقی آب های گرم و سرد از مهم ترین مناطق صید ماهی جهان است .

۶ – اقیانوس ها از چه نظر برای انسان ها اهمیت دارند؟

اقیانوس ها یکی از منابع مهم تأمین غذا برای انسان هستند.این پهنه های آبی امکان حمل ونقل کم هزینه تر میلیون ها تن بار را با کشتی ها فراهم می آورند. اقیانوس ها همچنین به طور غیر مستقیم منبع تأمین آب شیرین برای ساکنان جهان اند .

۷ –امروزه چه خطراتی اقیانوس ها را تهدید می کند؟

سالیانه چند میلیون تن زباله های سمی کارخانه ها، پلاستیک و مواد تجزیه نشدنی به اقیانوس هاریخته می شود. برخی کشورهای غیرمتعهّد به سلامت محیط زیست از شیوه دفن زباله های اتمی در اعماق اقیانوس ها استفاده می کنند .صید

بی رویه و انبوه ماهی ها، بدون آنکه فرصت تولید مثل برای آنها فراهم شود، نیز به بوم سازگان) اکوسیستم(آب ها به شدت لطمه می زند .

۸–هوا کره چیست ازچه ترکیباتی تشکیل شده است.؟

جوّ یا هواکره لایه ای از گاز است که از سطح زمین تا ارتفاع حدود ۱۰۰۰۰ کیلومتری اطراف سیاره زمین را در برگرفته است. جوّ مخلوطی از گاز های مختلف نیتروژن (۷۸ ٪) ، اکسیژن ( ) ۲۱ ٪(و سایر گاز ها مانند دی اکسید کربن و بخار آب است .

۹ –پایین ترین لایه هوا کره چه نام دارد کدام تغییرات در آن شکل می گیرد؟

پایین ترین لایه، که نزدیک به سطح زمین است،وَرد سپهر) تروپوسفر(نام دارد. تشکیل ابرها و بسیاری از تغییرات آب و هوایی در این لایه صورت می گیرد

۱۰ –عوامل مؤثربرآب وهوای جهان را نام ببرید؟

۱ –زاویهٔ تابش خورشید و عرض جغرافیایی

۲ –دوری و نزدیکی به اقیانوس ها و دریاها

۳ –ارتفاع از سطح زمین ۴ –فشارهوا و جریان باد

۱۱ –عرض جغرافیایی چگونه برآب وهوای جهان تأثیرمی گذارد؟

اشعه خورشید از لایه های مختلف هواکره عبور می کند و به زمین می رسد. سرزمین های نزدیک استوا اشعه عمودی خورشید را دریافت می کنند اما هرچه از استوا به طرف قطب ها پیش می رویم، تابش خورشید مایل تر می شود. در نتیجه، گرمای کمتری به زمین می رسد .

۱۲ –از یکسان نتابیدن خورشید به زمین چند منطقه آب وهوایی به وجودآمده است؟

۱ – منطقه گرم در دو طرف استوا تا مدار های رأس السرطان و رأس الجدی

۲ – منطقه معتدل شمالی و جنوبی، ۳ منطقه سرد در مجاورت قطب ها .

۱۳ –دوری و نزدیکی به اقیانوس ها چه تأثیری برآب وهوا دارد؟

خشکی ها زودتر از آب ها گرم می شوند و سریع تر گرمای خود را از دست می دهند. آب ها بیشتر از خشکی ها گرما را در خود ذخیره می کنند. به همین سبب، اقیانوس ها و دریاها موجب اعتدال دمای نواحی مجاور خود در زمستان و تابستان می شوند و گرما وسرمای مناطق را کاهش می دهند .

۱۴ ارتفاع از سطح زمین چگونه باعث تغییر آب وهوا می شود؟

در لایه (وَردسپهر) نزدیک ترین لایه جوّ به زمین، هر چه از سطح زمین بالاتر می رویم دمای هوا کم می شود. بنابراین، در نواحی مرتفع وبر فراز قله ها و کوه ها و دامنه ها دما پایین تر از نواحی پست است .همچنین ارتفاعات کوه ها می توانند از نفوذ توده های مرطوب به آن سوی خود جلوگیری کنند و یا جهت وزش بادها را نیز تغییر می دهند .

۱۵ –باد چگونه به وجود می آید؟

هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری دارد به سمت جایی که فشار کمتری وجود دارد جریان می یابد و به این ترتیب، باد به وجود می آید .

۱۶ –یکی از عوامل مهم جریان عمومی هوا و تغییرات آب و هوایی در مناطق مختلف چیست؟

پراکندگی کانون های فشار (مناطق فشار زیاد و مناطق فشار کم)

۱۷ – یکی از علل مهم افزایش میانگین دمای زمین نسبت به قبل را بنویسید؟

زیاد شدن تعداد خودروهاو افزایش فعّالیت های صنعتی است که از سوخت های فسیلی استفاده می کنند وموجب آلودگی هوا و افزایش گاز های گلخانه ای در هواکره می شوند

۱۸ –یکی از دلایل توجّه ویژه به انرژی هسته ای در کشور ما نیز، علاوه بر کاربردهای پزشکی، کمک به ..... است

(کاهش آلودگی)

درس ۵

سؤالات متن

۱–زیست بوم چیست؟

زیست بوم یک ناحیه وسیع جغرافیایی است که در آن، انواع خاصی از گیاهان و جانوران زندگی می کنند و ناحیه مشخصی رابه وجود می آورند .

۲ –وجود هرزیست بوم دریک ناحیه به چه عواملی بستگی دارد؟

وجود هر زیست بوم در یک ناحیه به عوامل مختلفی چون آب و هوا، شکل ناهمواری ها، میزان ارتفاع زمین، و جنس خاک بستگی دارد .

۳ –ناحیه توندرا چه ویژگی های دارد؟

توندرا ناحیه ا ی در نزدیکی قطب شمال و حاشیه اقیانوس منجمدشمالی است. این ناحیه، زمستان های طولا نی دارد و سرما ی هوا در بسیار شدید است ؛ به طور ی که به ۳۴ درجه نی ز می رسد. در این ناحیه، تابستا ن ها کوتاه و میانگین دما، حداکثر ۱۲ درجه سانتی گراد است ، زمین های توندرا از یخ و برف پوشی ده شده است. در تابستان با ذوب شدن یخ ها، در زیر خاک، باتلاق های کم عمق ایجادمی شود. در توندرا فقط گ یاها نی چون خزه و گلسنگ می توانند برو یند.

۵ –ناحیه تایگا چه ویژگی های دارد؟

۱ –شش ماه ازسال دمای هوا کمتر از صفر درجه است .

۲ – تایگا به دلیل داشتن جنگل های مخروطی وسوزنی برگ معروف است .

۳ –تمام جنگل های کانادا ا زنوع تایگاست

۴ –از گسترده ترین زیست بوم است

۶ –جنگل های بارانی استوایی درکجا گسترده شده اند؟

درمجاورت خط استوا ودر چند قاره گسترده شده است

۷–زیست بوم جنگل های استوایی چه ویژگی های دارد؟

در این منطقه هوا همیشه گرم، رطوبت حدود ۸۰ درصد و میزان بارندگی سالیانه ۲۵۰۰ میلی متر است . جنگل های بارانی استوایی چند طبقه اند. در زیر درختان بلندتر، درختان کوتاه تر و علف ها، که رشد بسیار سریعی دارند، وجود دارند. ارتفاع درختان بلند گاه به ۲۵ تا ۳۵ متر نیز می رسد .این زیست بوم بیشترین تنوع زیستی جهان را دارد و انواع حشر ه ها، پرندگان، خزندگان و پستانداران در آن زندگی می کنند.درختان شا هپسند)مانگرو(، نارگیل، قهوه سودانی، هِوِآ و بامبو از جمله گیاهان این ناحیه اند .

۸ –ساوان چگونه ناحیه ای است؟

ساوان منطقه علفزارها با درختان تک و منفرد است که در مجاورت جنگل های استوایی واقع شده است. بیشترین وسعت ساوان در قاره آفریقاست.

۹ – ناحیه ساوان چه ویژگی های دارد؟

آب و هوای ساوان در تمام طول سال، گرم است و در آن، دو فصل خشک و مرطوب وجود دارد. ساوان از نظر تنوع جانوری بسیار غنی است. در ساوان، علف خواران تنومند چون کورخر، فیل، زرافه و کرگدن فراوان اند و گوشت خواران درنده، چون شیر ازاین گیاه خواران تغذیه می کنند. درختان بائوباب از گو نه های گیاهی مشهور ساوان هستند.

۱۰ –بیابان به کجا گفته می شود؟

به سرزمین های خشکی که میزان بارندگی سالیانه آنها کمتر از ۵۰ میلی متر باشد، بیابان گفته می شود .

۱۱ –بخش عمده ای ازبیابان های گرم وخشک جهان کجا واقع شده اند؟

بخش عمده ای از بیابان های گرم و خشک جهان در مجاورت مدار رأس السرطان و رأس الجدی واقع شده اند، مانند صحرا در آفریقا، ربع الخالی در عربستان و لوت در ایران .

۱۲–بیابان ها از نظر پوشش گیاهی چگونه هستند؟

بیابان ها از نظر پوشش گیاهی فقیرند و فقط درختان یا بوته های خاردار، که در مقابل خشکی هوا و تبخیر مقاوم اند یا آب را در خود ذخیره می کنند، می توانند در آنجا زندگی کنند .

۱۳ – یک بیابان سرد بنویسید؟

بیابان گُبی که اطراف آن را کوه فرا گرفته است، جزء بیابان های سرد جهان است

درس ۶

سؤالات متن

۱–تنوع زیستی چه زمانی به خطر می افتد؟

وقتی زیستگاه طبیعی گیاهان و جانوران تخریب شود . با تخریب پوشش گیاهی در یک منطقه، غذا کم می شود و شرایط محیطی نامناسب گونه های جانوری را نیز از بین می برد .

۲– چه عواملی سبب نابودی گیاهان، جانوران ، آلودگی آب و خاک و هوای زیستگاه می شود؟

ایجاد و گسترش شهرها و روستاها، ساختن پل، جاده، ساختمان ها و سدها بدون برنامه ریزی و توجه به جنبه های زیست محیطی فعالیت های صنعتی و تولید انبوه کالاها در کارخانه ها

مصرف گرایی و تولید انبوه زباله

شکار و تجارت اعضای بدن حیوانات .

۳– متنوع ترین زیست بوم جهان چه نام دارد؟

جنگل های بارانی استوایی از پیچیده ترین زیست بوم های جهان است که غنی ترین تنوع گیاهی و جانوری را دارد . تنوع زیستی جهان مربوط به این جنگل هاست . جنگل های استوایی را ریه های زمین نامیده اند .

۴–جنگل های بارانی استوایی چگونه بر آب وهوا اثر می گذارند؟

برخی از دانشمندان معتقدند که این جنگل ها حدود ۵۰ درصد اکسیژن سیارهء زمین و ۵۰ درصد رطوبت جو را تولید می کنند و به همین دلیل، بر آب و هوای کل سیارهء زمین اثر می گذارند . دی اکسید کربن گازی است که در اثر فعّالیت های انسان و استفاده از سوخت های فسیلی وارد جو می شود .این جنگل های انبوه قابلیت جذب دی اکسید کربن و تبدیل آن به اکسیژن را دارند

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۵– برخی از گونه های گیاهی جنگل های بارانی استوایی را نام برده واهمیت برخی از آنها را ذکر کنید.

جنگل های بارانی استوایی خاستگاه اوّلیهء بسیاری از درختان میوهء جهان مانند مور، نارگیل و انبه بوده است .

امروزه از این جنگل ها انواع محصولات غذایی، دارویی و مواد اوّلیهء صنعتی به دست می آید .قهوه، کاکائو، انواع روغن ها، لوازم آرایشی و عطر ها، کائوچو، لاستیک و خمیر دندان از آن جمله اند.عصارهء گیاهان استوایی در ترکیب بسیاری از داروهای شیمیایی به کار می رود .اغلب داروهایی که امروزه از آنها برای معالجهء سرطان استفاده می شود، از درختان و گیاهان استوایی به دست می آیند.

۶– سرعت تخریب جنگل های بارانی استوایی در کدام کشورها بیشتر است؟

برزیل و اندونزی

۷– چه عواملی سبب جنگل زدایی در مناطق جنگل های بارانی استوایی شده است؟

در پنجاه سال اخیر، کشاورزی و دامداری و تجارت الوار و استخراج معادن طلا و بوکسیت)آلومینیم)موجب تخریب یا جنگل زدایی در این منطقه شده است

جنگل زدایی چگونه صورت می گیرد؟ وچه نتیجه ای دارد؟

جنگل زدایی یعنی از بین بردن کامل جنگل ها در یک ناحیه، برای این کار، جنگل ها را می سوزانند، درخت ها را با اره های برقی قطع می کنند و با بولدوزر زمین ها را از درختان خالی می کنند.وقتی درختان سوزانده یا قطع می شوند، دی اکسیدکربن بیشتری وارد جو می شود و اثرات گازهای گلخانه ای بیشتر و زمین گرم تر می شود.

۹– ساخت بزرگراه چه تأثیری در تخریب جنگل آمازون داشته است؟

از سال ۱۹۷۰ میلادی، به تدریج یک بزرگراه طولانی احداث شد که از میان جنگل های آمازون در برزیل عبور می کرد و ده ها راه فرعی نیز از داخل جنگل ها به این بزرگراه مربوط می شدند .ساختن این بزرگراه موجب دسترسی آسان تر شرکت های تجاری و افراد برای فعّالیت های اقتصادی در جنگل های استوایی شده است.

۱۰–بیشترین شکار فیل برای استفاده از عاج آنها در کدام کشور اتفاق می افتد؟

کنیا از جمله کشور های آفریقایی است که در آن شکار گستردهء فیل ها صورت می گیرد، و اگر چه امروز مسئولان آن کشور سعی می کنند با ایجاد پارک های وحش از این گونهء در معرض خطر محافظت کنند، شکار غیر قانونی فیل همچنان در این کشور و سایر مناطق ادامه دارد .

۱۱– بیشترین میزان قاچاق عاج فیل در کجا صورت می گیرد و علت آن چیست؟

چین و تایلند بیشترین میزان عاج قاچاق را در جهان وارد می کنند . چین با کنده کاری روی عاج و تبدیل آن بهمحصولات تزیینی گران قیمت و پرفروش به جهان گردان، سود بسیاری به دست می آورد . با آنکه امروزه کشتار فیل و فروش عاج در جهان ممنوع شده، تایلند از جمله کشورهایی است که این ممنوعیت را نپذیرفته و خرید و فروش عاج فیل در آن آزاد است و از این راه سود زیادی به دست می آورد .

۱۲–استفاده از منابع طبیعی چگونه باید باشد ؟ استفاده‌ی صحیح – و خردمندانه

۱۳– چگونه می توان از جنگل های استوایی خردمندانه و صحیح استفاده کرد؟

❁ باید بین استفاده‌ی اقتصادی از جنگل ها و فرصت بازسازی آنها تعادل به وجود بیاید . میزان قطع درختان بایدقاعده و قانونی داشته باشد و وقتی درختان قطع می شوند، با برنامه ریزی مناسب درختانی را جایگزین آنها کنند و فرصت رویش دوباره به درختان بدهند

❁ کشاورزی و دامپروری با روش های علمی و جدید، را که کمترین آسیب را به محیط زیست می رسانند، به کشاورزان این منطقه آموزش بدهند

❁ با ایجاد پارک های وحش از گونه های جانوری و گیاهی در معرض خطر مراقبت کنند تا نسل آنها منقرض نشود .

۱۴– چرا همه ی کشور ها برای حفاظت از محیط زیست تلاش نمی کنند؟

متأسفانه اغلب کشورها به دنبال منافع خود هستند و کمتر به تأثیر تصمیم گیری ها و فعّالیت هایشان بر محیط زیست سایر مناطق توجه دارند . برای حفاظت از زیست بوم ها و تنوع زیستی، همه‌ی جوامع باید همکاری کنند

درس ۷

سؤالات متن

۱–در سال .. ۲۰۱۱ .. میلادی، جمعیت جهان از مرز ۷ میلیارد نفر گذشت.

۲–علت اصلی رشد فوق العاده جمعیت در ۲۰۰ سال گذشته چه بود؟

کاهش میزان مرگ و میرها و به ویژه مرگ و میر کودکان .

۳–در گذشته چه عواملی مانع افزایش جمعیت می شده است؟

بیماری های واگیردار و عفونی، گرسنگی و قحطی یا جنگ .

۴–در دو قرن اخیر دو عامل موجب کاهش چشمگیر مرگ و میرها شده است، آنها را نام برده و توضیح دهید؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده

تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱–بهبود بهداشت: با پیشرفت در پزشکی و تولید واکسن ها و پادزیست ها)آنتی بیوتیک ها(و مهار بیماری های واگیردار چون وبا و طاعون و... مرگ و میرها کاهش یافت.

۲–بهبود تغذیه: با پیشرفت و گسترش کشاورزی صنعتی، تولید مواد غذایی افزایش یافت و با پیشرفت وسایل حمل و نقل،انتقال غذا به نواحی دورتر امکان پذیر شد.

۵–رشد طبیعی جمعیت در یک مکان به چه عواملی بستگی دارد؟

به دو عامل میزان موالید (تولدها) و میزان مرگ و میرها در یک دورهٔ زمانی وابسته است.

۶–اگر موالید مساوی با مرگ و میر باشد جمعیت .. ثابت .. می ماند. اگر موالید بیشتر از مرگ و میر باشد جمعیت .. افزایش .. می یابد. اگر موالید کمتر از مرگ و میر باشد جمعیت .. کاهش .. می یابد.

۷–رشد طبیعی جمعیت چیست؟

تفاوت میان میزان موالید و میزان مرگ و میر، رشد طبیعی جمعیت را نشان می دهد.

۸–رشد منفی جمعیت چیست؟

اگر درصد رشد جمعیت به کمتر از صفر برسد، به آن رشد منفی می گویند. در این حالت میزان موالید کمتر از مرگ و میرها می شود.

۹–چند کشور را که رشد جمعیت آنها منفی است نام ببرید؟ ژاپن، روسیه، آلمان، مجارستان، لهستان و رومانی

۱۰ –در کشورهایی که با رشد منفی جمعیت روبرو هستند هیچگونه نگرانی وجود ندارد. صحیح غلط (*)

۱۱ –کشورهایی که کاهش جمعیت دارند با چه مشکلاتی روبه رو هستند؟

جمعیت سالخورده و از کار افتاده افزایش می یابد و چون زاد و ولد کم است، جامعه از نیروی جوان برای تحصیل و علم آموزی و کار و پیشرفت محروم می شود و جمعیت کشور نیز کاهش می یابد.

۱۲–در چه زمانی رشد جمعیت و افزایش جمعیت جوان یک نعمت بزرگ و مایهٔ پیشرفت خواهد بود؟

چنانچه در یک کشور برای آموزش صحیح و کار و تأمین شغل جوانان برنامه ریزی مناسب و سرمایه گذاری صورت بگیرد.

۱۳ –چهار کشور که دولت های آنها برنامه های مهمی برای تشویق فرزند آوری طراحی و اجرا کرده را نام ببرید؟

ژاپن، سنگاپور، کرهٔ جنوبی و روسیه (واغلب کشورهای اروپایی)

۱۴ –در برخی از کشورها، دولت چه برنامه هایی برای تشویق به فرزند آوری کرده است؟

اعطای جوایز و کمک های مالی به خانواده هایی که صاحب فرزند می شوند، واگذاری مسکن، معافیت از پرداخت مالیات و افزایش مرخصی تحصیلی و کاری برای مادران.

۱۵ –دو عامل مهم برای جذب جمعیت کدامند؟

۱–طبیعی: مانند آب و هوا، پوشش گیاهی، ناهمواری ها، آب و خاک و معادن و ذخایر زیرزمینی

۲–انسانی: مانند سیاسی و اداری، اقتصادی، امکانات و تسهیلات و فرهنگی .

۱۶ –عوامل طبیعی که سبب جذب جمعیت می شوند را بنویسید؟

نواحی معتدل با باران کافی یا نواحی دارای آب و هوای موسمی و دشت ها و جلگه های آبرفتی و حاصلخیز و نواحی دارای منابع آب کافی.

۱۷ – عوامل طبیعی که سبب دفع جمعیت می شوند را بنویسید؟

نواحی گرم و خشک یا مرتفع و سرد یا مکان هایی که آب کافی و خاک حاصلخیز ندارند.

۱۸ – عوامل انسانی که سبب جذب جمعیت می شوند کدامند؟

شهرهای بزرگ و پایتخت ها، نواحی صنعتی و مکان های گردشگری و زیارتی و یا مکان هایی که امکانات مناسب مانند بیمارستان، دانشگاه، وسایل حمل و نقل کافی دارند.

۱۹ – عوامل انسانی که سبب دفع جمعیت می شوند کدامند؟

مکان هایی که فاقد امکانات و تسهیلات هستند و یا نواحی ای که با جنگ و آشوب روبه رو هستند.

۲۰ –با استفاده از نقشهٔ پراکندگی جمعیت، ابتدا نوع تراکم جمعیت (زیاد یا کم) را در مکان های زیر مشخص کنید و سپس با توجه به دانسته های خود از سال گذشته، علت این نوع تراکم را در هر کشور بنویسید.

کشور	نوع تراکم	علت تراکم
بنگلادش	زیاد	وجود آب و خاک مناسب برای کشاورزی–باران کافی
ژاپن	زیاد	صنعتی بودن – باران کافی
لیبی و چـــاد	کم	کمبود مواد معدنی – نداشتن آب و خاک مناسب
سیبری	کم	سرزمین یخ بسته – نبود قابلیت کشاورزی
آلمان	زیاد	صنعت پیشرفته –آب و هوای معتدل
استرالیا	کم	وسعت زیاد– بیابان ها
کانادا	کم	سردی هوا بخصوص در مناطق شمالی– نزدیکی به قطب

۲۱–پر جمعیت ترین کشورهای جهان به ترتیب از رتبهٔ اول تا هفتم کدام کشورها هستند و چقدر جمعیت دارند؟

۱–چین= ۱۳۷۳۱۴۰۰۰۰۰ نفر ۲–هند = ۱۲۶۴۴۴۰۰۰۰۰ نفر ۳–آمریکا = ۳۲۱۴۱۵۰۰۰ نفر

۵–برزیل = ۲۰۰۴۰۰۶۹۴ نفر ۶–پاکستان = ۱۸۶۰۱۱۰۰۰ نفر ۷–نیجریه = ۱۷۳۶۰۰۰۰۰ نفر

۲۲ –علاوه بر رشد طبیعی جمعیت، عامل دیگری که موجب افزایش جمعیت یک مکان می شود، .. مهاجرت .. است.

۲۳ –مهاجرت را تعریف کنید و انواع آنرا نام ببرید؟

مهاجرت یعنی رفتن مردم از جایی به جای دیگر به منظور کار یا زندگی. مهاجرت ممکن است داخلی یا خارجی باشد و اجباری یا اختیاری.

۲۴ –مهاجرت داخلی و خارجی را تعریف کنید؟

گاهی مهاجرت در داخل مرزهای یک کشور صورت می گیرد که به آن مهاجرت داخلی می گویند. مانند مهاجرت

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

روستاییان به شهرها یا مهاجرت کارگران فصلی در داخل یک کشور.

گاهی مهاجرت از یک کشور به کشور دیگر صورت می گیرد که به آن مهاجرت خارجی یا بین المللی می گویند.

۲۵ –مهاجرت اختیاری را با ذکر مثال توضیح دهید؟

در مهاجرت اختیاری، افراد با میل و تصمیم خود برای دستیابی به زندگی بهتر به جای دیگری مهاجرت می کنند. مانند مهاجرت اروپاییان به آمریکا و استرالیا.

۲۶ –مهاجرت اروپاییان به آمریکای شمالی و جنوبی و استرالیا در قرن ۱۹ و ۲۰ به چه دلیل بود؟

برای دستیابی به منابع بیشتر و فرصت های بهتر زندگی .

۲۷ –مهاجرت اجباری را توضیح دهید؟

در مهاجرت اجباری ، افراد بدون میل خود و به دلایلی چون قحطی، خشکسالی و دیگر حوادث طبیعی و یا جنگ ها درگیری های سیاسی مجبور به ترک محل زندگی خود می شوند. مانند مهاجرت اجباری مردم فلسطین

۲۸ –مهاجرت مردم افغانستان به ایران چه نوع مهاجرتی است؟ مهاجرت اجباری

۲۹–مهاجرت اجباری مردم عراق و افغانستان به چه دلیلی می باشد؟ به دلیل شرایط جنگ و اشغال نظامی کشورشان.

۳۰ –همفکری کنید و به طور گروهی جدولی با دو ستون رسم کنید. فهرستی از عواملی که موجب می شود یک مکان مهاجر پذیر باشد، در یک ستون و فهرستی از عواملی که موجب می شود یک مکان مهاجر فرست باشد، در ستون دیگر بنویسید.

عوامل مهاجر پذیر	عوامل مهاجر فرست
احساس آرامش و امکان پیشرفت	جنگ
فراوانی مواد غذایی	قحطی
آب و هوای خوب و مناسب	خشکسالی
بهداشت بالا	بیماری
خاک مناسب	فقر
ثروت فراوان	خاک نامناسب

۳۱–چرا بعضی از کشورها مقررات سختی برای ورود مهاجران خارجی به کشورشان وضع می کنند؟

برای جلوگیری از بالا رفتن بی رویهٔ جمعیت کشورشان و معمولا این کشورها به دنبال افراد متخصص و تحصیل کرده هستند.

۳۲ –در صدسال اخیر یکی از تغییرات مهم در الگوی سکونت جمعیت جهان .. گسترش شهرنشینی.. بوده است.

۳۳ –امروزه بیش از ۵۰ درصد مردم جهان در شهرها زندگی می کنند. صحیح

۳۴ –دلیل رشد سریع شهرنشینی چیست؟

به دلیل مهاجرت گستردهٔ مردم از روستاها به شهرها به دنبال کسب درآمد بیشتر و امکانات بهتر زندگی.

۳۵ –دلیل مشکلات افزایش جمعیت شهرهای بزرگ جهان چیست؟ مهاجرت بدون برنامه ریزی شده .

۳۶ –مشکلات اغلب شهرهای بزرگ چیست؟

ترافیک سنگین، آلودگی هوا ، زاغه نشینی در حومهٔ شهرها و افراد بی خانمان (کارتن خواب ها)

۳۷–علت اصلی رشد فوق العاده جمعیت در سال های اخیر چیست ؟

کاهش میزان مرگ و میرها و به ویژه مرگ و میر کودکان .زیرا در گذشته بسیاری از مردم بر اثر بیماری های واگیر دار و عفونی ، گرسنگی و قحطی یا جنگ از بین می رفتند .

۳۸–اغلب شهرهای بزرگ جهان با چه مشکلاتی روبه رو هستند؟

ترافیک سنگین – آلودگی هوا – زاغه نشینی در حومه شهرها افراد بی خانمان .

۳۹–رشد جمعیت در همه ی کشورها یکسان ..... . نیست

۴۰–به طور کلی برخی عوامل ..... و ..... موجب جذب جمعیت به یک ناحیه می شود . طبیعی – انسانی

۴۱–علاوه بر رشد طبیعی جمعیت ، عامل دیگری که موجب افزایش جمعیت یک مکان می شود ..... است . مهاجرت

۴۱– در صد سال اخیر یکی از تغییرات مهم در الگوی سکونت جمعیت ، ..... بوده است. گسترش شهرنشینی

۴۲–رشد شتابان شهرنشینی در هفخ برای سکونت جمعیت زیاد صورت گرفته است . برنامه ریزی

درس ۸

سؤالات متن

۱– نابرابری جهانی به چه معناست ؟

به این معنی که از نظر ثروت و درآمد ، کیفیت زندگی مردم و دسترسی به مسکن مناسب ، آموزش ، بهداشت ، اشتغال ، گذراندن اوقات فراغت ، و نظایر آن تفاوت های زیادی بین کشورها دیده می شود .

۲– یکی از عوامل مهمی که در سنجش نابرابری کشورها با یکدیگر مورد توجه قرار گرفته چیست؟

عامل اقتصادی و عناصری چون میزان تولید ، درآمد ، اشتغال و مانند آنهاست .

۳– عواملی که بر زندگی افراد یک جامعه اثر می گذارند و می توانند کیفیت زندگی را خوب یا بد کنند کدامند؟

عواملی مانند هویت ، عزّت ، امنیت ، آزادی ، احساس شادی و رضایت از زندگی .

۴– شاخص توسعه ی انسانی با توجه به چه عواملی تعریف می شود؟

این شاخص برای پی بردن به وضعیت و کیفیت زندگی در کشورها و مقایسه ی آنها با یکدیگر با توجه به سه عامل اقتصادی ، بهداشتی و فرهنگی تعریف می شود .

۵– ملاک های توسعه ی انسانی کدامند ؟

۱– در آمد و رفاه ۲– امید به زندگی یا متوسط طول عمر ۳– سواد و آموزش

۶– از نظر شاخص توسعه ی انسانی ، کشورها به چهار گروه تقسیم شده اند آنها را نام ببرید ؟

توسعه ی انسانی خیلی بالا – توسعه ی انسانی بالا – توسعه ی انسانی متوسط – توسعه ی انسانی پایین .

۷– عامل میزان درآمد و رفاه چه جنبه ای دارد و به چه معناست؟

این عامل جنبه ی اقتصادی دارد و به معنای سطح مطلوب زندگی و رفاه اجتماعی است .منظور از ان ، این است که اعضای یک جامعه به چه میزان از درآمد کافی وشغل مناسب و قدرت خرید برخوردار دارند و به کالاها و خدمات مورد نیاز چون مسکن ، پوشاک ، غذا ، آموزش ، تفریح و فراغت و وسایل زندگی مناسب دسترسی دارند .

۸– چه کشورهایی از رفاه و سطح زندگی خوبی برخوردارند و درچه کشورهایی مردم با فقر و کمبود امکانات زندگی مواجه اند؟

اکثر ساکنان کشورهای با درآمد بالا در کشورهای آمریکای شمالی و اروپای غربی از رفاه و سطح زندگی خوبی برخوردارند در حالی که در برخی کشورهای قاره آسیا ، آفریقا و آمریکای لاتین بخشی از مردم با فقر و کمبود امکانات زندگی مواجه اند .

۹– در چه کشورهایی مردم در فقر مطلق زندگی می کنند ؟ موزامبیک ، تانزانیا ، اتیوپی و نپال .

۱۰– میزان ثروت مادی و رشد اقتصادی کشورها را با چه چیزهایی اندازه گیری می کنند؟

۱– تولید ناخالص داخلی ۲– درآمد سرانه .

۱۱– چه کشورهایی رشد اقتصادی سریعی داشته اند و توانسته اند جایگاه مهمی در اقتصاد جهانی به دست آوردند؟

ژاپن ، چین و برخی کشورهای آسیای جنوب شرقی چون سنگاپور ، هنگ کنگ ، کره ی جنوبی و مالزی .

۱۲– به چه دلیل بعضی از کشورها رشد اقتصادی مطلوبی ندارند ؟

به دلیل بحران های سیاسی یا جنگ ، مانند سوریه و عراق .

۱۳– امید به زندگی یا متوسط طول عمر در یک کشور یعنی چه؟

یعنی تعداد سال هایی که انتظار می رود کودکی که در آن کشور به دنیا آمده است ، عمر کند و زنده بماند .

۱۴– میزان طول عمر یا امید به زندگی در یک جامعه نشان دهنده ی چیست؟

نشان دهنده ی وضعیت سلامت و بهداشت در آن جامعه است .

۱۵– در چه کشورهایی متوسط طول عمر بیشتر است؟

در کشورهایی که مردم در محیطی پاک و بدون آلودگی زندگی می کنند ، به غذای کافی و آب سالم دسترسی دارند و در صورت بیماری یا روبه رو شدن با حوادث ، از امکانات در مانی و مراقبت های پزشکی پیشرفته برخوردارند ، متوسط طول عمر بیشتر است .

۱۶– در چه کشورهایی امید به زندگی یا متوسط طول عمر پایین است ؟

در کشورهایی که مردم دسترسی کافی به غذا یا آب آشامیدنی سالم ندارند و با کمبود پزشک و دارو و امکانات درمانی مواجه اند و همچنین در کشورهایی که جنگ های داخلی و خارجی ، گرسنگیو سوء تغذیه وجود دارد ، امید به به زندگی یا متوسط طول عمر پایین است .

۱۷– برای پی بردن به وضع آموزش در کشورها چه معیارهایی را در نظر می گیرند ؟

میزان با سوادی یا تعداد بزرگسالان با سواد – درصد ثبت نام کل کودکانی که در سن تحصیل اند – میانگین سال های تحصیل در یک کشور – میزان با سوادی و تحصیل دختران – تعداد معلم به ازای دانش آموز .

۱۸– منظور از میانگین سال های تحصیل چیست؟

متوسط تعداد سال هایی است که دانش آموزان یک کشور در مدرسه حضور پیدا کرده و تحصیل کرده اند .

۱۹– علل و عوامل خارجی نا برابری در جهان کدامند؟

مستعمره کردن کشورها در گذشته – اشغال نظامی کشورها – دخالت و نفوذ در امور داخلی به شیوه های مختلف – جلوگیری از استقلال سیاسی و اقتصادی آنها .

۲۰– علل و عوامل خارجی نابرابری در جهان چیست؟

جنگ ها و کشمکش های داخلی – فرهنگ و باورهای غلط – بیسوادی و ناآگاهی مردم – غفلت از استعدادها و فرهنگ خود – نداشتن ایمان و پشتکار و اراده برای تغییر وضع – نبودن وحدت و مشارکت بین مردم .

۲۱– عوامل نابرابری در جهان کدامند؟

●عوامل خارجی : کشور های قدرتمند و سلطه گر از طریق استعمار و به اشکال مختلف از منابع سایر کشورها به سود خود استفاده کرده و مانع پیشرفت آنها شده اند . مستعمره کردن کشورها در گذشته، اشغال نظامی کشورها یا دخالت و نفوذ در امور داخلی آنها به شیوه های مختلف و جلوگیری از استقلال سیاسی و اقتصادی آنها که تا امروز نیز ادامه دارد از جمله علل خارجی نابرابری است .

●عوامل داخلی : حکومت های ستمگر و وابسته که منافع و منابع کشور را در اختیار بیگانگان قرار می دهند و برای حفظ منافع خود، به ملت و کشورشان نیز بی توجه اند، جنگ ها و کشمکش های داخلی، فرهنگ و باور های غلط، بی سوادی و نا آگاهی مردم، غفلت از استعدادها و فرهنگ خود، نداشتن ایمان و پشتکار و اراده برای تغییر وضع و نبودن وحدت و مشارکت بین مردم، از جمله علل داخلی نابرابری به حساب می آیند

۲۲– میانگین سالهای تحصیل (تعداد سالهای حضور دانش آموز در مدرسه)در کشورهای مختلف چه تفاوتی دارد؟

متأسفانه در برخی کشورهای فقیر جهان امکانات آموزشی بسیار کم است . برای مثال، منظور از میانگین سال های تحصیل، متوسط تعداد سال هایی است که دانش آموزان یک کشور در مدرسه حضور پیدا کرده و تحصیل کرده اند .

مالی (۲)، سال /نپال (۲ / ۳) سال/بنگلادش (۱ / ۵) سال /مالزی ۵ / ۹ سال/ کانادا (۳ / ۲۱) سال

۲۳– میزان ثروت مادی و رشد اقتصادی کشورها چگونه اندازه گیری می شود؟

با تولید ناخالص داخلی و درآمد سرانه

۲۴_ کدام کشورها تعداد زیادی از مردمشان در فقر مطلق زندگی می کنند؟

مورامبیک، تانزانیا، اتیوپی و نپال

۲۵– چه به شاخص های توسعه انسانی ایران در کدام گروه قرار می گیرد؟

در سال ۲۰۱۴ میلادی، میزان شاخص توسعهء انسانی در ایران ۷۴۹ / ۰ بوده است و با این رقم، کشور ما در گروه کشورهای با توسعهٔ انسانی بالا قرار می گیرد

۲۶–از نظر شاخص توسعه انسانی ، کشورها به چند گروه تقسیم می شوند؟

خیلی بالا– بالا –متوسط – پایین

۲۷– ملاک وشاخص های توسعه انسانی کدامند؟

1 درآمد و رفاه ۲ امید به زندگی یا متوسط طول عمر ۳ سواد و آموزش

۲۸– علاوه بر عامل اقتصادی چه عوامل دیگری در کیفیت زندگی افراد مؤثر است؟

عواملی مانند هویت، عزت، امنیت، آزادی، احساس شادی و رضایت از زندگی

درس ۹

سؤالات متن

۱–اوضاع سیاسی ایران هنگام تأسیس حکومت صفوی چگونه بود؟

هنگام به قدرت رسیدن صفویان، کشور ما حکومت واحد و قدرتمندی نداشت و دچار تفرقه و تجزیه شده بود – حاکمان بخش های مختلف ایران با هم درگیر جنگ بودند – امنیت و آرامش شهرها و روستاها از بین رفته بود .

۲– همزمان با حکومت صفویان کدام حکومت های همسایه در فکر گسترش قلمرو خود بودند ؟

امپراتوری عثمانی که با حمله های پیاپی به سرزمین های همجوار ، بر قلمرو خود می افزود . سلطان عثمانی خود را خلیفه ی مسلمانان می دانست و به ایران نیز طمع داشت . در شمال شرق ایران (ماوراالنهر) ، اُزبک ها قدرت گرفته بودند و به مرزهای ایران می تاختند .

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۳– شیخ صفی که بود ؟

شیخ صفی از صوفیان معروف زمان خود بودکه پیروان و و هواداران زیادی داشت و خانقاهش در اردبیل مورد توجه مردم و حاکمان محلی بود .

۴–مهم ترین طرفداران خانقاه شیخ صفی چه کسانی بودند؟

مهم ترین طرفداران خانقاه شیخ صفی ایل های ترک بودند که به قزلباش شهرت داشتند .

۵–شاه اسماعیل صفوی چگونه خود را شاه ایران خواند ؟

اسماعیل صفوی به کمک نیروی نظامی قزلباش ها ، نخست شروانشاهان و آق قویونلوها را شکست داد و پس از تسلط یافتن بر تبریز ، خود را شاه ایران خواند .

۶–اقدامات شاه اسماعیل صفوی را بنوی ی سد؟

۱– رسمی کردن مذهب شیعه ۲– ازمیان برداشتن حاکمان مناطق مختلف ۳– شکست اُزبک ها در خراسان ۴– مسلط شدن بر سراسر ایران .

۷–چگونه قلمرو حکومت صفوی به حدود قلمرو دوره ساسانیان رسید ؟

در نتیجه موفقیت های سیاسی و نظامی شاه اسماعیل ، حکومت کشور ما یکپارچه و نیرومند شد به طوری که قلمرو آن به حدود قلمرو دور ساسانیان رسید .

۸–چرا سلطان عثمانی در زمان شاه اسماعیل به ایران حمله کرد ؟

چون از شکل گیری سلسله قدرتمند و شیعه مذهب صفویه ناخشنود بود .

۹–جنگ چالدران را توضیح دهید وعلت شکست ایران دراین جنگ چه بود؟

در جنگی که میان سپاهیان دو کشور ایران و عثمانی در چالدران (نزدیکی شهر خوی امروزی) رخ داد ، شاه ا سماعیل و سربازانش شجاعت زیادی نشان دادند ا ما سپاه عثمانی به کمک سلاح های آتشین مانند توپ و تفنگ که سپاه ایران از آنها بی بهره بود پیروز شد .

۱۰–پس از شاه اسماعیل چه کسی به حکومت رسید ؟ و چه کرد ؟

پسرش تهماسب به حکومت رسید . او با سرو سامان دادن به اوضاع داخلی و دفع حمله های اُزبکان و دولت عثمانی ، موفق شد حکومت صفوی را تثبیت و تحکیم کند .

۱۱– چرا شاه تهماسب پایتخت خود را از تبریز به قزوین انتقال داد ؟

زیرا تبریز همواره در معرض هجوم سپاه عثمانی بود ..

۱۲–شاه عباس اول پس از به قدرت رسیدن چه کرد؟

او اُزبک ها و عثمانیان را شکست داد و تا پشت مرزهای ایران عقب راند . همچنین پایتخت را از قزوین به اصفهان در مرکز ایران منتقل کرد و برای آبادانی آن بسیار کوشید .

۱۳–چه عواملی موجب شد سلسله ی صفوی پس از شاه عباس اول از داشتن پادشاهی لایق و توانمند محروم بماند؟

۱– سیاست کُشتن و کور کردن شاهزادگان ۲– باز داشتن آنها از حکومت ولایت ها ۳– آموختن شیوه ی کشور داری .

۱۴–چرا پس از شاه عباس اول امور حکومت مختل شد و هرج و مرج کشور را فرا گرفت ؟

در نتیجه ی ضعف و بی لیاقتی شاهان ، مقام های کشوری و لشکری دچار اختلاف و درگیری شدند و از انجام دادن مسئولیت های مهم خود بازماندند .

۱۵–چرا شاه سلطان حسین صفوی تسلیم محمود افغان شد ؟

در شرایط نابسامانی کشور ، گروهی از افغان ها در قندهار سر به شورش برداشتند و پس از پیروزی بر حاکم آن ولایت به سوی اصفهان حرکت کردند . سلطان حسین صفوی که نمی توانست با این گروه شورشی کوچک مقابله کند ، پس از چند ماه محاصره ، به ناچار تسلیم شد و به این ترتیب محمود افغان سردسته ی شورشیان بر پایتخت و قسمت هایی از ایران مسلط شد .

۱۶–کدام شهرها پایتخت صفویان بودند ؟ تبریز – قزوین – اصفهان .

۱۷–علت تغییر پایتخت صفویان را توضیح دهید ؟

تغییر پایتخت از شهر تبریز به قزوین : زیرا تبریز همواره در معرض هجوم سپاه عثمانی بود – عدم تهدید پایتخت در قزوین از سوی عثمانیها یا ازبکان– مناسب بودن موقعیت جغرافیایی واستراتژیکی شهر قزوین تغییر پایتخت از قزوین به اصفهان : اصفهان دارای مرکزیت جغرافیایی در ایران بود همچنین در مسیر راههای بزرگ بازرگانی قدیم قرار داشت – فراهم بودن شرایط اقتصادی (راه) ، سیاسی (مرکزیت) و کشاورزی (آب) .

۱۸–دلایل سیاسی و نظامی ضعف و فروپاشی حکومت صفوی چه بود؟

ضعف و بی لیاقتی شاهان پس از شاه عباس – اختلاف و درگیری بین مقام های کشوری و لشکری – دخالت درباریان سودجو در امور کشور – دور نگه داشتن و عدم تربیت صحیح شاهزادگان – مالیات های سنگین .

۱۹–در رأس حکومت صفوی چه کسانی قرار داشتند (به ترتیب) ؟

شاه – وزیر بزرگ (اعتماد الدوله) – فرماندهان نظامی .

۲۰–وزیر بزرگ چه وظیفه ای داشت ؟

او مسئول امور اداری و مالی کشور بود اما در مقابل شاه قدرت و اختیار چندانی نداشت .

۲۱–فرماندهان نظامی چه مسئولیتی داشتند ؟

علاوه بر فرماندهی سپاه ، معمولاً حاکم ولایت های مهم نیز بودند .

۲۲–شاه عباس اول برای تقویت حکومت مرکزی چه کرد ؟

برای تقویت حکومت مرکزی و جلوگیری از نافرمانی و بی نظمی سران ایل های قزلباش ، حکومت ولایت ها را از آنان گرفت و به افرادی غیر ازقزلباش ها سپرد . همچنین در کنار سپاه قزلباش ، سپاه جدیدی از افراد غیر قزلباش تشکیل داد و با کمک گرفتن از اروپاییان ، این سپاه را به تفنگ و توپ مجهز کرد .

۲۳–آثار و نتایج اقدام های اداری و ن ا ظمی شاه عباس اول را توضیح دهید؟

واگذاری حکومت ولایت ها به افرادی غیر از قزلباش ها – در کنار سپاه قزلباش ، سپاه جدیدی از افرادی غیر قزلباش تشکیل داد – مجهز شدن سپاه ایران به توپ و تفنگ به کمک اروپاییان .

۲۴–قرون جدید به چه دورانی گفته می شود ؟

قرن های شانزدهم تا نوزدهم میلادی را در تاریخ اروپا قرون جدید می نامند .

۲۵–قرون جدید چه ویژگی هایی داشت ؟

در این قرن ها ، اوضاع سیاسی و مذهبی اروپا دگرگون شد و در نتیجه ی آن پیشرفت های علمی ، فرهنگی و اقتصادی چشمگیری به وجود آمد که به اختراعات و اکتشافات مهمی انجامید .

۲۶– پیش گامان استعمار در اروپا چه کشورهایی بودند ؟ پرتغال – اسپانیا – انگلستان – فرانسه .

۲۷–در آستانه ی تأسیس سلسله ی صفوی پرتغالی ها چه کردند؟ و چرا شاه اسماعیل نتوانست در مقابل آنها کاری از پیش ببرد؟

پرتغالی ها جزایر و سواحل جنوبی ایران را تصرف کرده و تجارت خلیج فارس و دریای عمان را در اختیار گرفته بودند . شاه اسماعیل صفوی به دلیل نداشتن کشتی جنگی نتوانست در برابر پرتغالی ها کاری از پیش ببرد .

۲۸–شاه عباس اول چگونه توانست پرتغالی ها را از ایران بیرون براند؟

شاه عباس اول از رقابت انگلیسی ها و پرتغالی ها استفاده کرد و به کمک کشتی های جنگی انگلستان ، پرتغالی ها را از سواحل و جزایر ایران بیرون راند .

۲۹–یکی از علل موثر در برقراری روابط بین صفویان و کشورهای اروپایی چه بود؟

هجوم پیاپی عثمانی ها به ایران و اروپا بود .

۳۰–پادشاهان اروپایی برای کاستن فشار حملات عثمانی ها به خاک اروپا چه کردند؟

درصدد آن بودند که روابط خود را با ایران تقویت کنند . علاوه بر این ، در آن زمان اروپاییان شرکت های بزرگ تجاری تأسیس کرده بودند و تمایل زیادی داشتند که روابط تجاری خود را با دیگر کشورها گسترش دهد .

❁– مهم ترین طرفداران خانقاه شیخ صفی ایل های ..... بودند که به ..... شهرت داشتند . (ترک– قزلباش)

❁– پس از جنگ چالدران ، ..... به اشغال عثمانی ها درآمد . (تبریز)

❁– شاه ..... حکومت صفوی را به اوج قدرت رساند . (شاه عباس اول)

❁– در رأس حکومت صفوی ..... قرار داشت . (شاه)

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

❁– بعد از شاه در حکومت صفوی ..... قرار داشت که به او ..... نیز می گفتند . (وزیر بزرگ–اعتماد الدوله)

❁– تا زمان شاه عباس اول ..... حاکم ولایت های مختلف ایران بودند . (سران ایل های قزلباش)

❁– اروپاییان با توسعه ی صنعت ..... و ..... توانستند راه های دریایی و سرزمین های جدیدیرا کشف کنند .

(کشتی سازی – دریانوردی)

درس ۱۰

سؤالات متن

۱–چرا در دوران صفویه شرایط مناسبی برای رونق زندگی اجتماعی و اقتصادی پدید آمد؟

به دلیل : ۱– وجود حکومت مرکزی نیرومند ۲– برقراری نظم و امنیت در سراسر کشور .

۲–بیشترین ساکنان ایران در دوره صفوی به ترتیب چه کسانی بودند ؟ و به چه کارهایی اشتغال داشتند؟

روستاییان و کوچ نشینان به ترتیب بیشترین ساکنان ایران را تشکیل می دادند . همچون گذشته ، کوچ نشینان به دامداری و صنایع دستی و روستاییان به کشاورزی و صنایع دستی اشتغال داشتند.

۳–به عقیده ی جهانگردان اروپایی وضع زندگی دهقانان ایرانی در مقایسه با اروپایی چگونه بود ؟

به مراتب بهتر از وضع دهقانان در مناطق حاصلخیز اروپا بوده است .

۴ – بیشتر شهرنشینان در دوره صفوی چه کسانی بودند ؟

شهرنشینان بیشتر مقام های حکومتی ، نظامیان ، کارکنان اداره ها ، روحانیون ، بازرگانان ، پیشه وران ، صنعتگران و کارگران بودند .

۵–کدام محصولات ایران در دوره صفوی به کشورهای همسایه وبرخی کشورهای اروپایی صادر می شد؟

خشکبار ، پارچه های مخملی ، ابریشمی و حریر و نیز قالی های نفیس صارد می شد .

۶–بافندگان ایرانی در دوره صفوی چه چیزهایی تولید می کردند ؟ انواع پارچه ، قالی و قالیچه .

۷–در دوره شاه عباس اول ، کارگاه های بافندگی در چه شهرهایی وجود داشت ؟

اصفهان ، کاشان ، یزد ، مشهد استرآباد ، گیلان .

۸–صنعتگران ایرانی در چه صنایعی پیشرفت کرده بودند ؟

در صنایع کاشی ، چینی ، چرم ، جواهر ، رنگ ، صابون و جنگ افزارهای سنتی از قبیل شمشیر و کمان .

۹–در عصر صفوی به چه دلایلی تجارت داخلی و خارجی پر رونق بود؟

(سه عامل تجارت) یکپارچه بودن سرزمین ایران – وجود نظم و امنیت در سراسر کشور – ایجاد راه ها و کاروانسراها .

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱۰– سه منبع عمده درآمد حکومت صفوی را ذکر کنید؟ مالیات – عوارض – تجارت و صادرات بعضی از کالاها .

۱۱– در عصر صفوی معماران ومهندسان شهر سازایرانی چه آثاری راساختند ؟

معماران و مهندسان شهرساز ایرانی مسجدها ، کاخ ها ، پل و کاروانسراهای عظیم و با شکوهی ساختند و در تزیین آنها انواع هنرها را بکار بردند .

۱۲–صفویان برای رشد علم و گسترش آموزش چه اقداماتی انجام دادند ؟

پادشاهان ، مقام های کشوری و لشکری و دیگر بزرگان ، مدرسه ها و کتابخانه های عظیمی به ویژه در پایتخت های صفوی ساختند و اموال و املاک بسیاری را وقف آنها کردند . تعداد زیادی از طالبان علم و دانش در این مراکز مشغول تحصیل بودند در آن زمان به علوم و معارف دینی، فقه و حدیث بسیار توجه می شد.

۱۳–از جمله فیلسوفان نامدار و عالمان بزرگ روزگار صفوی چه کسانی بودند ؟

میرداماد و ملاصدرا از جمله فیلسوفان نامدار و شیخ بهایی و علامه محمد باقر مجلسی از عالمان بزرگ آن روزگار بودند .

۱۴–چرا در دوره صفوی شعر و ادب فارسی پر رونق نبود ؟

به سبب کم توجهی پادشاهان به شاعران . اما علم تاریخ مورد توجه قرار داشت .

۱۵–رشته های هنری دوره ی صفوی کدامند ؟ نقاشی ، خوشنویسی ، کتاب آرایی و خاتم کاری .

۱۶–در دوره ی صفوی مردم چه جشن هایی را گرامی می داشتند ؟

علاوه بر نوروز و دیگر جشن های باستانی ، اعیاد اسلامی مانند قربان ، فطر و غدیر را نیز گرامی می داشتند .

۱۷–در دوره صفوی آیین سوگواری امام حسین (ع) به چه شیوه هایی برگزار می شد ؟

به شیوه ی روضه خوانی ، نوحه سرایی ، مرثیه خوانی ، سینه زنی و تعزیه برگزار می شد .

۱۸–برپایی جشن ها و آیین ها در دوره صفوی چه تأثیری داشت ؟

افزایش همدلی و هم بستگی مردم .

- جمعیت ایران در دوره صفویه حدود ..... میلیون نفر تخمین زده می شود . ۱۰
- یکی از منابع عمده ی درآمد حکومت صفوی ..... بود که از کشاورزان و دامداران می گرفتند . (مالیات)
- در دوره صفویه حدود ..... تا ..... درصد ایرانیان در شهرها زندگی می کردند . ۱۰–۱۵
- در عصر صفوی نه تنها کشاورزی و دامداری بلکه ..... ایران نیز شکوفا و پر رونق بودند . (صنایع)
- صنعت ..... یکی از صنایع پر رونق ایران در دوره صفوی بود که با صنعت نساجی اروپا رقابت می کرد (بافندگی)
- شاهان صفوی به خصوص ..... برای گسترش تجارت کوشش بسیار کردند . (شاه عباس اول)
- یکی از با شکوه ترین بازارها در عصر صفوی ، بازار ..... بود . (قیصریه ی اصفهان)
- یکی از منابع درآمد حکومت صفوی ، ..... بود که از کاروان های تجاری گرفته می شد . (عوارضی)

❁– شاهان صفوی مخصوصاً ..... برای گسترش تجارت خارجی به شرکت های اروپایی اجازه داد تا فعالیت کنند . (شاه عباس اول)

❁– صادرات ..... که پر سودترین کالای صادراتی بود در انحصار ..... قرار داشت . (ابریشم – شاه عباس اول)

درس ۱۱

سؤالات متن

۱–با تسلط افغان ها و قتل شاه سلطان حسین ، ایران گرفتار چه بحران هایی شد؟

ایران گرفتار تجزیه و تفرقه شد . افغان ها توان حکومت بر سراسر ایران را نداشتند . به همین دلیل در گوشه و کشور مدعیانی سر براوردند . روسیه و عثمانی نیز با استفاده از آشفتگی اوضاع ، قسمت هایی از شمال و غرب ایران را اشغال کردند .

۲–نادر که بود و چگونه سلسله ی افشاریه را پایه گذاری کرد ؟

نادر سرداری از ایل افشار بود. برای نجات ایران به یکی از شاهزادگان صفوی پیوست . او نخست افغان ها را سرکوب و تارومار کرد و سپس نیروهای روسیه و عثمانی را از ایران بیرون راند . نارد پس از این پیروزی ها ، خاندان صفوی را کنار زد و بر تخت شاهی نشست . بدین ترتیب سلسله افشاریه پایه گذاری شد .

۳–بیشتر دوره ی پادشاهی نادر چگونه گذشت ؟

بیشتر دوره ی دوازده ساله ی پادشاهی نادر به نبرد با بیگانگان و فرو نشاندن شورش های داخلی گذشت .

۴–چرا نادر به هندوستان لشکر کشید ؟

نادرشاه در تعقیب گروهی از افغان های شورشی که به هندوستان گریخته بودند ، به ان کشور لشکر کشید . او تا دهلی پیش رفت و با غنیمت های بسیار به کشور بازگشت .

۵–چرا نادر شاه کوشید ایران را یکپارچه و قدرتمند کند ؟

تا بتواند از استقلال و تمامیت سرزمین خود در برابر دشمنان دفاع کند . وی از موقعیت حساس خلیج فارس و اهمیت نیروی دریایی آگاه بود ، از این رو برای تأسیس نیروی دریایی ایران در خلیج فارس کارهایی انجام داد اما این کارها با مرگ او متوقف شد .

۶–چرا نادر در اواخر عمر به رفتارهای خشونت آمیز و بی رحمانه روی آورد ؟

نافرمانی ها و شورش ها ی پیاپی در سال های پایانی حکومت نادر ، تأثیر روحی و روانی نا مطلوبی بر او گذاشت . او نسبت به اطرافیان و سرداران خود بدگمان شد .

۷–پس از قتل نادر اوضاع ایران چگونه شد ؟

ایران بار دیگر به صحنه جنگ حاکمان محلی و سران ایل ها تبدیل شد و نا آرامی و آشوب سراسر کشور را فرا گرفت . از قلمرو پهناوری هم که نادرشاه بر ان فرمان می راند ، فقط خراسان در اختیار شاهرخ نوه ی او باقی ماند .

۸–شیوه ی حکومتی کریم خان زند چگونه بود؟

او با ملایمت و مهربانی با مردم رفتار می کرد ، به صلح ، آسایش و آرامش عمومی اهمیت می داد و می کوشید با استفاده از شیوه های مسالمت آمیز ، از بروز نا امنی و شورش های داخلی جلوگیری کند .

۹–اوضاع کشور در دوران کریم خان زند چگونه بود ؟

در این دوران ثُبات وآرامش نسبی در سراسر کشور به وجود آمد و در نتیجه اوضاع اجتماعی و اقتصادی بهتر شد .

۱۰–بناهای مهم دوره زندیه را نام ببرید ؟ بازار وکیل – مسجد وکیل – حمام وکیل – ارگ کریم خان .

۱۱– عاقبت رئیس ایل قاجار چه شد ؟

رئیس این ایل پس از کشته شدن نادرشاه مدعی حکومت ایران شد اما از کریم خان زند شکست خورد و به قتل رسید .

۱۲–آقا محمد خان که بود و چه کرد ؟

پسر رئیس ایل قاجار بود ، پس از مرگ کریم خان تلاش برای رسیدن به حکومت را آغاز کرد . او پس از مدتی جنگ و گریز ، لطفعلی خان ، آخرین فرمانروای زندیه را شکست داد و به قتل رساند . همچنین مردم کرمان را به دلیل پناه دادن به لطفعلی خان ، بی رحمانه مجازات کرد .

۱۳–آقا محمد خان چگونه صاحب حکومت مرکزی نسبتاً نیرومندی شد؟

آقا محمد خان با لشکرکشی های پیاپی بر سراسر ایران مسلط شد و حکومت قاجار را بنیان گذاشت . در نتیجه ی تلاش های سیاسی و نظامی او ، ایران باردیگر یکپارچگی سرزمین خود را به دست آورد .

۱۴–شیوه ی به قدرت رسیدن سلسله های افشاریه و زندیه و قاجاریه چه شباهتی به هم دارند؟

هرسه باجنگ به قدرت رسیدند ،هرسه ساختار ایلیاتی داشتند – هر سه زمانی به قدرت رسیدند که ناآرامی ایجاد شده بود. هرسه... تقریبا سیطره ی یک قبیله بر کل کشور بود...افشار...زند...قاجارهر سه باعث باعث یکپارچگی کشور و ایجاد حکومت نیرومند در کشور شدند. هرسه حکومت های کم دوامی بودند.

۱۵–دوره ی حکومت فتحعلی شاه همزمان با آغاز نفوذ و دخالت کدام کشورها در ایران بود؟ روسیه – انگلستان – فرانسه .

۱۶–چرا در فاصله ی سقوط صفویه تا روی کار امدن قاجاریه اوضاع کشورهای اروپایی تغییر کرده بود ؟

یکی از دلایل عمده ی این تغییر ، انقلاب صنعتی بود که از انگلستان آغاز شد و در دیگر کشورها ی اروپایی گسترش یافت .

۱۷–انقلاب صنعتی چه نتایجی به دنبال داشت؟

در نتیجه ی این انقلاب ، نیروی ماشین و ابزارهای صنعتی جای نیروی انسان و ابزارهای دستی را در تولید گرفت . از این رو سرعت و میزان تولید افزایش یافت . انقلاب صنعتی موجب شکوفایی اقتصادی و افزایش قدرت نظامی و سیاسی کشورهای اروپایی شد و توجه آنها را به سوی کشورهایی که مواد اولیه یا بازار مصرف مناسبی داشتند ، جلب کرد .

۱۸–یکی از اهداف استعماری دولت روسیه چه بود؟

رسیدن به آب های آزاد و گرم خلیج فارس و اقیانوس هند .

۱۹–جنگ بین ایران و روسیه در زمان فتحعلی شاه را توضیح دهید؟

در زمان فتحعلی شاه روسیه با ارتشی مجهز به سلاح های جدید و آشنا با فنون جنگی تازه به قلمرو ایران در قفقاز حمله کرد . سپاه ایران که از جنگاوران ایل های مختلف تشکیل شده بود با سلاح های ابتدایی به مقابله با نیروهای متجاوز روس پرداخت . سرانجام پس از ده سال جنگ نابرابر ، با وجود دلاوری نیروهای ایرانی ، روسیه پیروز شد .

۲۰–عهدنامه ی گلستان بین چه دولت هایی بسته شد و موارد آن چه بود؟

بین ایران و روسیه – به موجب این عهدنامه ، ایالت های گرجستان و داغستان و شهرهای باکو و گنجه از حاکمیت ایران خارج شد و تحت حاکمیت روسیه قرار گرفتند .

۲۱–پس از انعقاد عهدنامه ی گلستان مردم ایران چه کردند؟

مردم ایران که از عهدنامه ی گلستان ناخشنود بودند ، با فتوای علما برای آزاد کردن سرزمین های اشغالی بسیج شدند . سپاه ایران که از جنگاوران ایل ها و نیروهای داوطلب مردمی تشکیل شده بود به سرعت مناطق اشغال شده را آزاد کرد . روسیه با تمام قوا و تجهیزات خود وارد جنگ شد وایران را شکست داد .

۲۲–یکی از هدف های اصلی انگلستان از برقراری ارتباط با حکومت قاجار چه بود ؟

این بود که نگذارد کشورهای رقیب از طریق ایران به هندوستان دسترسی پیدا کنند .

۲۳–در عهد نامه های دوره فتحعلی شاه بین ایران و انگلستان طرفین چه تعهداتی نسبت به هم داشتند؟

حکومت قاجار تعهد کرد که به هیچ کشوری اجازه ندهد از خاک ایران به هندوستان لشکرکشی کند . در عوض انگلیسی ها نیز متعهد شدند که در صورت حمله ی کشورهای دیگر به ایران به حکومت قاجار کمک های مالی و نظامی کنند .

۲۴–انگلستان در دوران محمدشاه و ناصرالدین شاه چه کرد ؟

با لشکرکشی به خلیج فارس و حمله به جزایر و بنادر ایران ، حکومت قاجار را مجبور کرد که به جدایی افغانستان از ایران رضایت دهد .

۲۵–انگلیسی ها ناصرالدین شاه را وادار به انجام چه کاری کردند؟

وادار کردند که با جدایی قسمت شرقی سیستان و بلوچستان از ایران موافقت کند . علاوه بر اینها تعدادی از جزایر ایرانی خلیج فارس را اشغال و به پایگاه نظامی خود تبدیل کردند .

۲۶–هدف دولت انگلستان از جدا کردن افغانستان و بخش شرقی سیستان و بلوچستان از ایران چه بود ؟

چون هندمستعمره انگلیس بودوازطریق افغانستان می خواست به هندراه پیداکند همچنین سیستان و بلوچستان به عنوان کمربند دفاعی جنوب غربی هند محسوب می شد .

❁–کریم خان به جای عنوان شاه ، لقب ..... یعنی ..... را برای خود برگزید . (وکیل الرعایا– نماینده مردم)

❁– پس از نادر سرانجام ..... از ایل زندیه سلسله ی زندیه را بنیان گذاشت . (کریم خان)

❁– دوران فرمانروایی کریم خان ..... طول کشید . (سی سال)

❁– پایتخت زندیه شهر ..... بود . (شیراز)

❁– ایل قاجار یکی از ایل های ..... ایران بودند . (ترک تبار)

❁– پس از آنکه آقا محمد خان به دست خدمتکارانش کشته شد ، برادرزاده ی او ، ..... به قدرت رسید . (فتحعلی شاه)

❁– روسیه در نتیجه ی برنامه ها و فعالیت های ..... به کشوری قدرتمند و استعمارگر تبدیل شد . (پِتر)

❁– روسیه با شکست سپاه ایران عهدنامه ی ..... را که ننگین تر از قرارداد گلستان بود به ایران تحمیل کرد . (ترکمان چای)

❁– در اوایل دوره قاجار ، مهم ترین مستعمره انگلستان ..... بود . (هندوستان)

❁– انگلیسی ها ..... را وادار کردند که با جدایی قسمت شرقی سیستان و بلوچستان از ایران موافقت کند (ناصرالدین شاه)

درس ۱۲

سؤالات متن

۱–شکست های نظامی و سیاسی از روسیه و انگلستان در دوره قاجار چه نتیجه ای داشت؟

ایرانیان را متوجه پیشرفت های علمی و صنعتی کشورهای اروپایی کرد .

۲–چرا عباس میرزا به فکر نوسازی و اصلاح کشور افتاد؟

زیرا او به خوبی تفاوت سپاه ایران را با ارتش روسیه که آموزش دیده و مجهز به سلاح های جدید بود ، تشخیص داد و به اهمیت صنایع نظامی پی برد . همچنیم متوجه شد که با وجود تعداد زیاد سپاهیان ایران و دلاوری و فداکاری آنها ، روس ها به دلیل برخورداری از دانش و تجهیزات پیشرفته ی نظامی پیروز شدند .

۳–عباس میرزا برای پیشرفت ایران چه کارهایی انجام داد؟ (اقدامات عباس میرزا)؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱– فرستادن افرادی به انگلستان برای فراگیری علوم و فنون جدید ۲– برای آگاهی از اوضاع کشورهای اروپایی ، دستور داد کتاب هایی را درموضوع تاریخ آن کشور ها به فارسی ترجمه کنند.

۴–در زمان صدراعظمی امیرکبیرحکومت قاجار با چه مشکلاتی روبه رو بود ؟

مشکلات بزرگی از قبیل شورش در ایالت ها ، دخالت های خارجی ، بی نظمی و اختلال امور کشوری و لشکری و خالی بودن خزانه .

۵–انگیزه و اهداف امیرکبیر از اقدامات اصلاحی چه بود ؟

برای نوسازی و کارآمدی تشکیلات حکومتی و مبارزه با مفاسد اداری و اقتصادی . او در سیاست خارجی درصدد قطع نفوذ و دخالت های روسیه و انگلستان در ایران بود .

۶–مهم ترین اقدام امیرکبیر را توضیح دهید ؟

تأسیس مدرسه دارالفنون – وی فرستادن دانشجو را به اروپا کافی نمی دانست . بنابراین تصمیم گرفت مدرسه ای به سبک اروپایی در ایران تأسیس کند تا تعداد بیشتری از ایرانیان علوم و فنون جدید را در داخل کشور بیاموزند . همچنین دستور داد معلمانی از کشورهایی جز روسیه و انگلیس برای تدریس در مدرسه دارالفنون استخدام شوند .

۷–چرا امیرکبیر مدرسه دارالفنون را تأسیس کرد ؟

تا تعداد بیشتری از ایرانیان علوم و فنون جدید را در داخل کشور بیاموزند. برای حفظ استقلال کشورتا پای بیگانگان به راحتی به کشور باز نشود .

۸–یکی از نتایج آشنایی ایرانیان با تمدن اروپایی در دوره قاجاریه چه بود ؟ ایجاد مدرسه های جدید بود .

۹–گسترش مدرسه های جدید به سبک اروپایی در دوره قاجار را توضیح دهید ؟

در دوره قاجار افرادی پیشگام تأسیس مدرسه هایی به سبک اروپایی در ایران شدند ، از جمله میرزا حسن خان رشدیه که در بیروت و استانبول با این نوع آموزشگاه ها و شیوه ی فعالیت آنها آشنا شده بود . او در زادگاهش تبریز و شهرهای مشهد ، تهران و قم چندین مدرسه ی جدید تأسیس کرد .

۱۰–نفوذ اقتصادی روسیه و انگلستان در دوره ی قاجار را توضیح دهید ؟

در دوره ناصرالدین شاه روسیه و انگلستان به امتیازهای اقتصادی مهمی در ایران دست یافتند .صنعت و بازرگانی کشور ما با واگذاری این امتیاز ها آسیب های فراوانی دید . شرکت های بازرگانی خارجی در بیشتر شهرهای ایران شعبه هایی تأسیس کردند و به خرید و فروش مشغول شدند . این شرکت هامعمولاً کالاهای اروپایی را بدون پرداخت حقوق گمرکی و یا با حقوق گمرکی بسیار ناچیزی وارد کشور می شدند . به همین دلیل تولیدات داخلی قادر به رقابت باآنها نبود .

۱۱–امتیاز تالبوت(امتیاز انحصاری توتون و تنباکو) را توضیح دهید ؟

در دوره ناصرالدین شاه ، یک نفر انگلیسی به نام تالبوت با پرداخت رشوه به درباریان ، امتیاز انحصاری توتون و تنباکوی ایران را به مدت پنجاه سال به دست آورد . در آن زمان توتون و تنباکو از عمده ترین محصولات کشاورزی ایران بود . بر

اساس این امتیاز ، ایرانیان نمی توانستند محصول توتون و تنباکوی خود را به کسی غیر از تالبوت بفروشند . در مقابل تالبوت نیز تعهد کرده بود که هرسال ۱۵۰۰۰ لیره ی انگلیس به همراه یک چهارم سود سالانه ی خود را به حکومت ایران پرداخت کند .

۱۲– دلیل اصلی شکل گیری نهضت تنباکو چه بود ؟

اعتراض به واگذاری امتیازهای اقتصادی به بیگانگان و قیام علیه استبداد داخلی و استعمار خارجی .

۱۳–موفقیت نهضت تنباکو از نظر سیاسی و اجتماعی چه اهمیتی داشت ؟

از نظر اجتماعی این نهضت نخستین حرکت جدی مردم ایران برای رهایی از نفوذ و سلطه خارجی و ایستادگی در برابر ستم داخلی بود . از نظر سیاسی: حس اعتماد به نفس و روحیه ی مقاومت و مبارزه را در مردم تقویت کرد . به حکومت فهماند که مردم بیدارند.مردم شهامت حضور در صحنه رو با تبعیت از مرجعی خارجی استعمار گران به نقش مراجع و نفوذ آنه در مردم حتی بیشتر از حاکمان پی بردند.

۱۴–امتیاز تالبوت چگونه لغو شد؟

ناصر الدین شاه به خواسته ی مخالفان اعتنایی نکرد و آیت الله میرزا حسن شیرازی مرجع تقلید شیعیان استفاده از توتون و تنباکو را حرام اعلام کرد . این حکم شرعی سبب شد مردم و حتی ا کرکنان کاخ ناصرالدین شاه ، قلیان ها را بشکنند و مقدار زیادی توتون و تنباکو را به اتش بکشند . با اوج گرفتن نهضت ناصرالدین شاه مجبور به لغو امتیاز و پرداخت غرامت و خسارت به تالبوت شد .

- ولیعهد فتحعلی شاه و فرمانده سپاه ایران در جنگ با روسیه ..... بود . (عباس میرزا)
- پس از مرگ عباس میرزا فتحعلی شاه پسرش ..... را به ولیعهدی برگزید . (محمد میرزا)
- ناصرالدین شاه در ابتدای سلطنتش ..... را به صدراعظمی منصوب کرد . (امیرکبیر)
- یکی از مهم ترین اقدامات امیرکبیر تأسیس ..... بود (مدرسه دارالفنون)
- ناصرالدین شاه بر اثر توطئه ..... و ..... دستور قتل امیرکبیر را داد .(درباریان – صاحب منصبان نالایق و سودجو)
- افرادی پیش گام تأسیس مدرسه هایی به سبک اروپایی در ایران شدند از جمله ..... بود . (میرزا حسن خان رشدیه)
- تا اواخر حکومت ناصرالدین شاه سواد آموزی و آموزش ابتدایی در ..... انجام می گرفت. (مکتب خانه)
- اوج رقابت روسیه و انگلستان برای توسعه ی نفوذ اقتصادی در دوره سلطنت ..... بود . (ناصرالدین شاه)
- رهبری اعتراض های مردمی در واگذاری برخی از امتیازهای اقتصادی به روسیه و انگلستان را ..... برعهده داشتند (روحانیون)
- یکی از گسترده ترین جنبش های اجتماعی در اعتراض به واگذاری امتیاز اقتصادی به بیگانگان ..... بود .

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

(نهضت تنباکو)

❁– آیت الله ..... مرجع تقلید شیعیان استفاده از توتون و تنباکو را حرام اعلام کرد . (میرزا حسن شیرازی)

درس ۱۳

سؤالات متن

۱–نظام پادشاهی استبدادی چه نوع حکومتی است؟

حکومتی است که در آن ، پادشاه از قدرت و اختیارات فراوانی برخوردار است و بر اساس میل و اراده ی خود حکومت می کند .به عبارت دیگر ، اداره ی کشور تابع هیچ قانونی نیست و خواست پادشاه حکم قانون را دارد .

۲–نظام پادشاهی مشروطه چه حکومتی است؟

نوعی از حکومت است که در آن قدرت و اختیارات پادشاه بر اساس قانون محدود می شود و اداره ی کشور در اختیار نهادهایی مانند مجلس شورا و هئیت وزیران (دولت) قرار می گیرد .

۳–زمینه های سیاسی و اقتصادی انقلاب مشروطه را بنویسید ؟

به دلیل عقب ماندگی حکومت قاجار در برابر روسیه و انگلستان ، سرزمین های پهناوری از خاک کشور ما جدا شدند . از سوی دیگر ، واگذاری امتیاز های بسیار به انگلیسی ها و روس ها علاوه بر این که باعث تسلط بیگانگان بر منابع ثروت اقتصادی کشور شد ، ضربه ی شدیدی به صنعت ، کشاورزی و بازرگانی ایران وارد کرد و بیکاری را در سراسر کشور گسترش داد . سخت گیری و بی رحمی مأموران مالیاتی نیز بر شدت فقر عمومی افزود . مردم ایران ضعف و بی کفایتی حکومت قاجار را علت اصلی این مسائل و مشکلات می دانستند .

۴–زمینه های فکری و فرهنگی انقلاب مشروطه به چند دسته تقسیم می شوند ؟

به دو دسته ۱– زمینه های داخلی ۲– زمینه های خارجی

۵–زمینه های داخلی انقلاب مشروطه را بنویسید ؟

آموزه های دین اسلام و مذهب شیعه مردم را به مبارزه با ظلم و تلاش برای برقراری عدالت فرا می خواند . مردم مسلمان ایران با درس گرفتن از قیام امام حسین (ع) و واقعه ی کربلا ، همواره آماده بودند که در برابر ظلم و بی عدالتی بایستند .

۶–زمینه های خارجی انقلاب مشروطه را بنویسید ؟

۱– آشنایی ایرانیان با افکار و دستاوردهای تمدن جدید اروپا ۲– رخ دادن انقلاب کبیر فرانسه .

۷–نقلاب کبیر فرانسه چه تأثیری بر وقوع انقلاب مشروطه داشت ؟

این انقلاب اندیشه ی آزادی خواهی و حکومت مشروطه را در سراسر اروپا گسترش داد . عده ای از ایرانیان که با کنجکاوی در جست و جوی دلایل عقب ماندگی ایران و پیشرفت کشورهای اروپایی بودند . ، متوجه نظام مشروطه و حکومت

قانونمند در آن کشورها شدند . آنان سرانجام به این نتیجه رسیدند که ایران نیز با داشتن حکومت مشروطه می تواند در مسیر پیشرفت و ترقی قرار گیرد .

۸–روشنفکران چه کسانی بودند؟ و نقش آنها در انقلاب مشروطه چه بود ؟

آنها اغلب تحصیل کردگان اروپا و مدرسه ی دارالفنون بودند ، مردم را با محاسن حکومت قانون(حکومت مشروطه) و معایب استبدادی آشنا کردند .

۹–چه عواملی انگیزه و اراده ی مردم را برای مبارزه با استبداد و سلطه ی خارجی دو چندان کرد ؟

۱– موفقیت نهضت تنباکو –۲ قتل ناصرالدین شاه به دست میرزا رضا کرمانی .

۱۰– چرا دوران حکومت مظفرالدین شاه بر خشم و نارضایتی مردم افزود ؟

در دوره ی پادشاهی او سوء استفاده و ستمگری مأموران حکومت و دخالت بیگانگان در امور کشور ادامه یافت و بر خشم و نارضایتی مردم افزود .

۱۱–رهبران روحانی که با تشکیل انجمنی از آزادی خواهان به فکر ایجاد تغییراتی به نفع مردم بودند کدامند؟

آیت الله سید محمد طباطبایی و آیت الله سید عبدالله بهبهانی .

۱۲–یکی از مهم ترین حوادثی که بروز انقلاب مشروطیت را سرعت بخشید چیست؟توضیح دهید ؟

ماجرای به چوب بستن بازرگانان بود . عین الدوله ، صدراعظم مستبد، برای ترساندن مخالفان و جلوگیری از گسترش اعتراض ها ، تعدادی از بازرگانان را به بهانه ی گران شدن قند به چوب بست . به دنبال این واقعه ، بازار بسته شد و گروهی از علما به رهبری آیت الله طباطبایی به نشانه ی اعتراض از تهران به ری مهاجرت کردند و در حرم شاه عبدالعظیم بست نشستند .

۱۳–مهم ترین خواسته ی معترضین در حرم حضرت عبدالعظیم چه بود؟

تأسیس عدالت خانه برای رسیدگی به شکایت های مردم بود .

۱۴–وقتی حکومت قاجار به خواسته های مهاجران حرم عبدالعظیم عمل نکرد ، علما و مردم چه کردند؟ از جمله خواسته ی معترضان چه بود؟

اعتراض های مردمی دوباره شروع شد . در جریان این اعتراض ها طلبه ی جوانی به نام سید عبدالحمید به شهادت رسید و در نتیجه تعدادی از علما این بار به نشانه ی اعتراض به قم مهاجرت کردند . هم زمان تعدادی از مردم تهران در اعتراض به حکومت قاجار در سفارت انگلستان بست نشستند . از جمله خواسته ی معترضان ، تأسیس عدالت خانه و تشکیل مجلس شورا بود .

۱۵–دو مورد از عوامل موفقیت انقلاب مشروطیت را بیان کنید؟

الف) آموزه های دین اسلام و مذهب شیعه ب) حضور علما و روشنفکران د رکنار سایر گروه ها ج) آشنایی ایرانیان با افکار و دستاوردهای تمدن جدید اروپا

۱۶–چه گروه ها یا قشرهای اجتماعی در انقلاب مشروطیت نقش موثری داشتند ؟

گروه ها و قشرهای اجتماعی مختلف مانند روحانیون ، بازرگانان ، روشنفکران ، تُجار ، پیشه وران و کارگران .

۱۷–موانع و مشکلات حکومت مشروطه را بنویسید ؟

۱– مخالفت و دشمنی مستبدان ۲– اختلاف و دو دستگی میان مشروطه خواهان –۳ افزایش دخالت های خارجی ۴– وقوع جنگ جهانی اول .

۱۸–انقلاب مشروطیت با هدفی شکل گرفت؟

با هدف برقراری حکومت قانون و رها کردن کشور از چنگ استبداد داخلی و سلطه ی خارجی شکل گرفت .

۱۹–پس از مظفرالدین شاه چه کسی جانشین او شد؟ و چه کرد؟

محمد علی شاه جانشین او پادشاهی مستبد بود . او با پشتیبانی دولت روسیه و حمایت مستبدان داخلی ، تصمیم گرفت حکومت نوپای مشروطه را نابود سازد و نظام پادشاهی استبدادی را دوباره برقرار کند .

۲۰–چه کسانی به مخالفت با اقدامات محمد علی شاه پرداختند ؟ نتیجه آن چه شد؟

مجاهدان مشروطه خواه درتبریز به رهبری ستارخان و باقرخان در برابر حکومت استبدادی محمد علی شاه به پا خاستند . علمای مشروطه خواه نجف نیز آنان را به مقاوت در برابر شاه مستبد دعوت کردند . طرف داران مشروطه در گیلان و اصفهان با مشاهده ی ایستادگی مردم تبریز ، روحیه گرفتند و راهی پایتخت شدند . انها پس از فتح تهران ، محمدعلی شاه را برکنار کردند و پسر خردسالش ، احمد میرزا را به جانشینی او برگزیدند .

۲۱– چرا آیت الله شیخ فضل الله نوری با انقلاب مشروطه به مخالفت پرداخت؟

وی معتقد بود افرادی که رهبری انقلاب را به دست گرفته اند ، به اسلام اعتقادی ندارند و می خواهند افکار و فرهنگ کشورهای اروپایی را در ایران گسترش دهند . منظور او برخی از روشنفکران بودند که در تقلید ازاروپاییان زیاده روی می کردند .

۲۲–شیخ فضل الله نوری توسط چه کسانی به شهادت رسید؟

برخی از مشروطه خواهان بعد از برکناری محمدعلی شاه ، با فرصت طلبی شیخ را به اتهام مخالفت با نظام مشروطه محاکمه کردند و به شهادت رساندند. شهادت مجتهد معروف پایتخت ، تأثیر نامطلوبی بر اوضاع ایران داشت و موجب اختلاف و دشمنی بیشتر در داخل کشور شد .

۲۳–قرارداد ۱۹۰۷ بین چه کشورهایی و چرا بسته شد؟

انگلستان و روسیه برای مقابله با قدرت روزافزون آلمان و متحدانش ، تصمیم گرفتند به اختلاف های خود پایان دهند و به جای رقابت ، با یکدیگر همکاری کنند . به همین دلیل این دو کشور طی قرارداد ۱۹۰۷ ایران را میان خود تقسیم کردند .

۲۴–روسیه و انگلستان در قرار داد ۱۹۰۷ چه تصمیمی در باره ایران گرفتند؟

تصمیم گرفتن ایران را بین خود تقسیم کنند .

۲۵–هدف انگلستان و روسیه از امضای قرارداد ۱۹۰۷ چه بود؟

کنار گذاشتن اختلافات خود برای مقابله با قدرت روز افزون آلمان و متحدانش .

۲۶–قرارداد ۱۹۰۷ چه نتایجی برای ایران داشت؟

روسیه با خیالی آسوده در امور داخلی ایران مداخله می کرد .و اجازه نمی داد که دولت و مجلس او ا ضع آشفته ی کشور را سروسامان دهند . علاوه بر این ، نیروهای روسیه وارد خاک ایران شدند . آنها در تبریز تعدادی از مشروطه خواهان را کشتند و در مشهد نیز حرم امام رضا(ع) را به گلوله بستند .

۲۷–در جنگ جهانی اول متحدین و متفقین چه کشورهایی بودند؟

کشورهای آلمان ، ایتالیا ، اتریش و مجارستان که به متحدین معروف بودند ودر سوی دیگر انگلستان ، روسیه و فرنسه بودند که به متفقین مشهور شدند . در اواخر جنگ ، آمریکا نیز به متفقین پیوست .

۲۸–در جنگ جهانی اول موضع دولت ایران چه بود؟

دولت ایران در ابتدای جنگ جهانی اول بی طرفی کامل خود را اعلام کرد اما انگلستان ، روسیه و عثمانی این بی طرفی را نادیده گرفتند و نیروهای خود را وارد ایران کردند . پس از آن برخی مناطق ایران صحنه ی نبرد نیروهای روسیه و انگلستان با قوای عثمانی شد .

۲۹– آثار و پیامدهای سیاسی و اجتماعی جنگ جهانی اول در ایران را بیان کنید؟

جنگ جهانی اول موجب بی ثباتی و اشفتگی بیشتر اوضاع ایران شد . به دلیل حضور نیروهای اشغالگر و درگیری های نظامی ، دولت مرکزی به نهایت ضعف و درماندگی رسید و تسلط خود را بر امور کشور از دست داد . نافرمانی و سرپیچی از فرمان دولت مرکزی گسترش یافت و امنیت و اسایش مردم از بین رفت . ایرانیان دچار بلا و مصیبت های بزرگی مانند قحطی ، فقر ، گرسنگی و شیوع بیماری های واگیردار شدند و افراد زیادی جان خود را از دست دادند .

۳۰–به نظر شما چرا مردم ایران د رجنگ جهانی اول به آلمان و متحدانش گرایش داشتند ؟

چون فکر میکرد آلمان قدرت برتر جنگ است .

❁– انقلاب مشروطیت جنبشی ..... بود که در دوره حکومت ..... در ایران رخ داد .

(سیاسی – اجتماعی – مظفرالدین شاه)

❁– انقلاب کبیر فرانسه همزمان با تأسیس حکومت ..... در ایران رخ داد . (قاجار)

❁– رهبری انقلاب مشروطیت را .....و ..... بر عهده داشتند . (علما – روشنفکران)

❁– سرانجام ..... در ۱۴ مرداد ۱۲۸۵ ش فرمان مشروطه را صادر کرد . (مظفرالدین شاه)

❁– به دستور ..... مجلس به توپ بسته شد و منحل گردید . (محمدعلی شاه)

❁– مجاهدان مشروطه خواه درتبریز به رهبری .....و ..... در برابر حکومت استبدادی محمد علی شاه به پا خاستند .

(ستارخان – باقرخان)

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

❁– جنگ جهانی اول پس از ..... سال با پیروزی ..... به پایان رسید . (۴ – متفقین)

❁– دلیرمردان تنگستانی به فرماندهی ..... با ایثار جان خویش ضربه ی سنگینی به اشغالگران وارد آوردند .

(رئیسعلی دلواری)

درس ۱۴

سؤالات متن

۱–چرا در اواخر جنگ جهانی اول حکومت روسیه نیروهایش را از ایران بیرون برد ؟

زیرا بر اثر وقوع انقلابی عظیم حکومت روسیه سرنگون شد . پس از آن نام این کشور به اتحاد جماهیر شوروی تغییر یافت .

۲–قرارداد ۱۹۱۹ بین کدام کشورها منعقد شد و مفاد آن چه بود ؟

این قرارداد بین ایران و انگلستان بسته شد . براساس این قرارداد اداره امور نظامی و مالی ایران در اختیار کارشناسان (مستشاران) نظامی و مالی انگلستان قرار می گرفت .

۳–چه کسانی با قرارداد ۱۹۱۹ به مخالفت برخاستند؟

آیت الله مدرس و شیخ محمد خیابانی .

۴–به نظر شما دلیل مخالفت گسترده با قرارداد ۱۹۱۹ چه بود؟

جلوگیری از سلطه ی همه جانبه ی انگلستان بر ایران .

۵–علت کودتای ۱۲۹۹ چه بود؟

انگلستان پس از ناکامی در اجرای قرارداد ۱۹۱۹ ، درصدد برآمد که از طریق کودتا اهداف خود را در ایران پیگیری کند

۶–چه عواملی به رضاخان در دستیابی به قدرت کمک کرد؟

حمایت انگلیسی ها از رضاخان – نارضایتی مردم از اوضاع کشور (ناامنی) – بی کفایتی احمدشاه – رهبران و احزاب سیاسی غرب گرا که در مجلس چهارم و پنجم قدرت گرفته بودند

۷–کودتای ۱۲۹۹ چگونه انجام شد ؟ توضیح دهید ؟

انگلیسی ها یکی از فرماندهان نیروی قزاق به نام رضا خان را به عنوان مهره ی نظامی و سیدضیاالدین طباطبایی را به عنوان مهره ی سیاسی کودتا برگزید . طباطبایی از سیاستمداران طرفدار انگلستان بود . در سوم اسفند ۱۲۹۹ نیروهای تحت فرمان رضاخان مراکز مهم پایتخت را اشغال کردند و احمدشاه مجبور شد سیدضیاء را به نخست وزیری و رضاخان را به فرماندهی کل قوا منصوب کند .

۸ – رضاخان برای نشان دادن شایستگی و برتری خود نسبت به احمدشاه چه کارهایی انجام داد ؟

او با جدیت تمام به نوسازی تشکیلات نظامی پرداخت و ارتش نوینی را پایه گذاری و با استفاده از آن ، نافرمانی و آشوب های داخلی را فرو نشاند و نظم و امنیت را تا حدودی برقرارکرد . از این رو طرفدارانش با تبلیغات فراوان او را شایسته تر از احمدشاه قاجار برای حکومت معرفی می کردند .

۹–سیاست مذهبی رضاخان را توضیح دهید (قبل از رسیدن به قدرت نسبت به دین چه روشی داشت) ؟

رضاخان برای جلب نظر مردم ، خود را فردی مذهبی و پایبند به احکام و ارزش های دینی نشان می داد. به همین دلیل ، در مراسم و مجالس مذهبی حضور می یافت و با علما دیدار و مشورت می کرد .

۱۰–چه عواملی به رضاخان در دستیابی به قدرت کمک کرد ؟

رضاخان با استفاده از موقعیت خود به عنوان وزیر جنگ و نخست وزیر ، طرفداران خود را وارد مجلس شورای ملی کرد . در سال ۱۳۰۴ ش مجلس شورای ملی با وجود مخالفت جدی تعداد کمی از نمایندگان ، مانند آیت الله مدرس و دکتر مصدق ، احمد شاه قاجار را از قدرت برکنار کرد و حکومت موقت را به رضاخان سپرد .

۱۱– شیوه ی حکومت رضاخان چگونه بود؟

در دوران حکومت او ، هیئت وزیران و نمایندگان مجلس شورای ملی اختیار و استقلال چندانی نداشتند و تابع دستورات شاه بودند . حکومت رضاشاه به احزاب و روزنامه های مستقل اجازه ی فعالیت نمی داد و با زور و خشونت ، فضای خفقان ، ترس و سرکوب را بر جامعه حاکم کرد . در چنین شرایطی ، مخالفان سرنوشتی جز تبعید ، زندان ، شکنجه و اعدام نداشتند .

۱۲–برخی از اقدامات رضاشاه را در دوره حکومتش بیان کنید ؟

۱– نوسازی تشکیلات نظامی که از کودتای ۱۲۹۹ آغاز شده بود با قوت ادامه یافت ۲– مدارس و مراکز آموزشی جدید در شهرهای مختلف کشور گسترش پیدا کردند ۳– نخستین دانشگاه ایران (دانشگاه تهران) بنیان نهاده شد . ۴– راه های شوسه توسعه یافتند و راه آهن سراسری که خلیج فارس را به دریای مازندران متصل می کرد احداث شد ۵–موسسات و مراکز صنعتی متعددی در ایران به وجود آمدند .

۱۳–اقدامات رضاشاه را بی تضعیف ارزش های اسلامی و تخریب فرهنگ ایران چه بود؟

مجبور کردن مردم به این بود که لباس یکسانی به تن کنند و کلاه لبه داری (مشهور به کلاه پهلوی) بر سر بگذارند . پس از آن محدودیت هایی برای برگزاری مراسم مذهبی از جمله عزاداری امام حسین(ع) به وجود آمد و زمزمه ی برداشتن (کشف) حجاب مطرح شد .

۱۴– قیام خونین مردم مشهد در مسجد گوهرشاد را شرح دهید؟

مردم مشهد در اعتراض به کارهای رضاشاه قیام کردند و در مسجد گوهرشاد گردهم آمدند . نیروهای نظامی برای سرکوب این قیام ، مردم را در کنار حرم حضرت امام رضا(ع) به گلوله بستند و عده ای را شهید و مجروح کردند .

۱۵–جنگ جهانی دوم چگونه آغاز شد ؟ با هجوم برق آسای آلمان به لهستان جنگ جهانی دوم آغاز شد .

۱۶–دولت های محور و متفقین در جنگ جهانی دوم شامل کدام کشورها بودند؟

کشورهای ایتالیا و ژاپن به آلمان پیوستند و دولت های محور را تشکیل دادند . در جبهه ی مقابل ، انگلستان ، فرانسه ، شوروی و آمریکا قراداشتند که متفقین خوانده می شدند .

۱۷–در جنگ جهانی دوم دولت ایران چه موضعی گرفت؟

دولت ایران اعلام بی طرفی کرد . اما در شهریور ۱۳۲۰ ، متفقین حضور شماری از آلمان ها را در ایران بهانه قرار دادند و کشور ما را به اشغال خود درآوردند.

۱۸–هدف اصلی نیروهای متفقین از اشغال ایران چه بود ؟

هدف اصلی آنها از این اقدام ، استفاده از موقعیت و منابع و امکانات ایران به سود خویش بود .

۱۹–متفقین پس از اشغال ایران چه کردند ؟

رضاشاه را مجبور کردند که به نفع پسرش ، محمد رضا از قدرت کناره گیری کند و سپس او را از کشور تبعید کردند .

۲۰–آثار زیانبار (پیامدهای سیاسی ، اقتصادی و اجتماعی) جنگ جهانی دوم برای ایران چه بود ؟

جنگ جهانی دوم همچون جنگ جهانی اول ، به اقتصاد و جامعه ی ایران خسارت و آسیب زیادی وارد کرد . مردم ایران طی آن سال ها با کمبود و گرانی شدید مواد غذایی ، مخصوصاً نان ، روبرو بودند و عده‌ی زیادی بر اثر گرسنگی و سوء تغذیه جان سپردند .

۲۱– ایران در نخستین سال های سلطنت محمد رضا شاه از لحاظ سیاسی چه وضعیتی داشت؟

محمد رضا این امکان را نداشت که همچون پدرش با استبداد و دیکتاتوری حکومت کند . بنابراین برای نمایندگان مجلس شورای ملی و هیئت وزیران فرصتی به وجود آمد که در اداره ی امور کشور نقش موثری داشته باشند . همچنین احزاب سیاسی و مطبوعات دوباره فعالیت خود را آغاز کردند .

۲۲– در ابتدای سلطنت محمدرضا شاه چه عاملی به ثُبات و آرامش سیاسی کشور آسیب می رساند؟

رقابت های انگلستان ، شوروی و آمریکا برای کسب نفوذ سیاسی و اقتصادی هرچه بیشتر در کشور ما .

۲۳–رهبری نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران را چه کسانی بر عهده گرفتند؟

آیت الله کاشانی و دکتر محمد مصدق .

۲۴–چرا انگلیس نتوانست از ملی شدن صنعت نفت جلوگیری کند؟

به دلیل وحدت ملت و همدلی رهبران نهضت .

۲۵–چه عواملی موجب شکست نهضت ملی ایران شد؟

پس از مدتی ، میان رهبران و گروه های سیاسی پشتیبان نهضت ملی شدن نفت اختلاف بروز کرد . رهبران نهضت اسیر جاه طلبی و خود خواهی سیاسی اطرافیان خود شدند و نتوانستند از گسترش اختلافات درونی جلوگیری کنند . در نتیجه اتحاد و همدلی به تفرقه و دشمنی تبدیل شد .

۲۶–چه شباهت ها و تفاوت هایی در اهداف نهضت تنباکو و نهضت ملی شدن نفت وجود داشت؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

شباهت : هر دو مبارزه با انگلستان – در هر دو روحانیان و روشنفکران نقش داشتند . تفاوت : تنباکو زمان قاجار بود و لی نفت در دوره پهلوی – تنباکو لغو یک قرارداد بود ولی نفت حفظ یک منبع انرژیبرای کشور .

۲۷–کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ با پشتیبانی کدام دولت ها صورت ر گفت ؟ انگلستان و آمریکا .

۲۸–کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ را توضیح دهید ؟ (دولت مصدق چگونه سرنگون شد؟)

طبق برنامه ای که دو کشور انگلستان و آمریکا طراحی کردند ، در روز ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ واحدهایی از ارتش به فرماندهی سرلشکر فضل الله زاهدی به خیابان ها ریختند و با اشغال مراکز مهم پایتخت ، دولت دکتر مصدق را سرنگون کردند .

۲۹–محمد رضا شاه پس از کودتا ی ۲۸ مرداد چه سیاستی را در پیش گرفت ؟

محمد رضا شاه به شاهی مستبد و ستمگر تبدیل شد که اصول قانون اساسی را آشکارا نادیده می گرفت . او همچنین با تأسیس سازمان اطلاعات و امنیت کشور (ساواک) به سرکوب شدید مخالفان پرداخت و دوباره فضای ترس و خفقان بر ایران حاکم شد .

۳۰–مهم ترین دلیل موفقیت کودتای ۲۸ مرداد چه بود؟

اختلاف و دو دستگی میان رهبران نهضت موجب دلسردی مردم شده و اتحاد و همدلی به تفرقه و دشمنی تبدیل شده بود . این وضعیت ، شرایط را برای انگلستان و آمریکا فراهم کرد تا برای سرنگونی دولت مصدق فراهم سازد .

۳۱– کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ چه تفاوت و چه شباهتی با کودتای ۱۲۹۹ داشت؟

شباهت : در هردو کودتا کشورهای خارجی مانند انگلستان نقش داشتند . تفاوت : کودتای ۱۲۹۹ به منظور تغییر سلسله ی پادشاهی ایران بود در حالی که در کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ سلطنت در خاندان پهلوی ادامه یافت .

❁– در اواخر جنگ جهانی اول حکومت روسیه سرنگون شد و پس از ان نام این کشور به ..... تغییر یافت.

(اتحاد جماهیر شوروی)

❁– قرارداد ۱۹۱۹ در زمان نخست وزیری ..... بسته شد . (وثوق الدوله)

❁– در سال ۱۳۰۴ ش مجلس شورای ملی با وجود مخالفت جدی تعداد کمی از نمایندگان ، مانند .....و ..... احمدشاه را از قدرت برکنارکرد. (آیت الله مدرس – دکتر مصدق)

❁– رضاخان از ابتدای حکومت به ..... و ..... روی آورد . (استبداد – دیکتاتوری)

❁– رضا خان به بهانه ی ..... و ..... کارهایی انجام داد که نتیجه آن تضعیف ارزش های د نیی بود .

(پیشرفت – نوسازی فرهنگی و اجتماعی)

❁– حکومت رضا شاه که بسیار شیفته ی ظاهر فرهنگ اروپایی بود اندکی پس از سرکوب ..... دستور داد ..... را با زور و خشونت از سر زنان و دختران ایرانی بردارند . (قیام گوهر شاد – حجاب)

❁– در ابتدای سلطنت محمدرضاشاه ، رقابت های ..... و .....و ..... برای کسب نفوذ بیشتر ، به ثبات و آرامش سیاسی کشور آسیب می رساند . (انگلستان – شوروی – آمریکا)

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

❁– یکی از رویدادهای مهم تاریخ معاصر ایران ، ملی شدن ..... است . (صنعت نفت)

❁– امتیاز بهره برداری از منابع نفت ایران در زمان ..... به ..... واگذار شد .

(مظفرالدین شاه – انگلیسی ها)

❁– ..... با مشاهده ی اتحاد و یکدلی مردم ، قانون ملی شدن صنعت نفت را تصویب کرد .

(مجلس شورای ملی)

❁– پس از تصویب قا و نن ملی شدن نفت ، ..... نخست وزیر شد تا آن قانون را اجرا کند و دست بیگانگان را از این ثروت ملی کوتاه کند . (دکتر محمد مصدق)

❁– پس از موفقیت کودتای ۲۸ مرداد ، نفوذ و سلطه ..... بر کشور ما به تدریج افزایش یافت . (آمریکا)

درس ۱۵

سؤالات متن

۱–هدف آمریکا از ایجاد تغییرات در امور اجتماعی و اقتصادی ایران چه بود ؟

از بین بردن زمینه ی قیام های مردمی و حفظ حکومت پهلوی .

۲–اساسی ترین تغییرات در تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی چه بود ؟

الف) لغو شرط مسلمان بودن برای انتخاب کنندگان و انتخاب شوندگان. ب) لغو سوگند به قرآن از سوی انتخاب شوندگان و تبدیل آن به سوگند به کتاب آسمانی .

۳– به چه دلیل علما با تصویب نامه ی انجمن های ایالتی و ولایتی مخالفت کردند ؟

تغییرات قانون انجمن های ایالتی و ولایتی در ظاهر به بهانه ی زمینه سازی برای مشارکت بیشتر مردم در فعالیت های اجتماعی انجام گرفت اما در حقیقت تهاجم آشکاری به هویت دینی جامعه ی اسلامی ایران بود ، به همین دلیل علما اب آن مخالفت کردند .

۴– چرا امام خمینی با تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی مخالفت کرد؟

نتیجه ان چه شد ؟ امام خمینی می دانست که هدف حکومت از این تغییرات ، تضعیف اسلام و تخریب ارزش های اسلامی است . سرانجام در نتیجه ی مخالفت جدی امام و سایر علما دولت مجبور شد تصویب نامه ی مذکور را لغو کند .

۵– چرا تصویب نامه ی انجمن های ایالتی و ولایتی موجب تضعیف اسلام و تخریب ارزش های اسلامی می شد؟

زیرا این تغییرات در ظاهر به بهانه ی زمینه سازی برای مشارکت بیشتر مردم در فعالیت های اجتماعی صورت گرفت اما در حقیقت ، تهاجم آشکاری به هویت دینی جامعه ی اسلامی ایران بود .

۶– هدف شاه از برگزاری همه پرسی اصول شش گانه(انقلاب سفید) چه بود ؟

محمدرضا شاه پیروی از سیاست های آمریکا را برای حفظ حکومت خود ضروری می دانست . به همین دلیل مدت کوتاهی پس از لغو تصویب نامه ی انجمن های ایالتی و ولایتی ، اعلام کرد که اصول شش گانه را با عنوان انقلاب سفید به همه پرسی خواهد گذاشت . .

۷– چه کسانی به مخالفت با اصول شش گانه شاه پرداختند ؟ چرا؟

امام خمینی و سایر علمای مبارز مخالفت کردند . زیرا از اهداف و پیامدهای واقعی این اصول آگاه بودند و یقین داشتند که اجرای این اصول ، موجب تحکیم سلطه ی امریکا بر ایران و وابستگی سیاسی و اقتصادی کشور ما به بیگانگان می شود .

۸– امام خمینی در محرم سال ۱۳۴۱ ، چه توصیه ای به مداحان و سخنرانان مذهبی کرد ؟

یادآوری کرد که سکوت در برابر حکومت ستمگر ، کمک به دشمنان اسلام است و از آنان خواست که خطر اسرائیل را به مردم گوشزد کنند .

۹– سخنان امام خمینی در عصر عاشورای سال ۱۳۴۱ در باره چه مسائلی بود؟ رژیم با امام چگونه برخورد کرد ؟

شاه را به دلیل ستمگری ، همکاری با اسرائیل و وابستگی به آمریکا به شدت محکوم کرد . دو روز بعد مأموران رژیم شبانه به خانه ی امام ریختند و ایشان را دستگیر و پس از انتقال به تهران د ریکی از پادگان های نظامی زندانی کردند .

۱۰– شدیدترین اعتراض ها به دستگیری امام خمینی ، در کدام شهرهای کشور صورت گرفت ؟ قم – تهران – ورامین .

۱۱– قیام ۱۵ خرداد ۴۱ چگونه شکل گرفت ؟

دستگیری امام خمینی ، موجب خشم و اعتراض گسترده ی مردم مسلمان ایران درشهرهای مختلف شد. رژیم که از حرکت سریع مردم به وحشت افتاده بود به مأموران خود دستور داد که تظاهر کنندگان را به گلوله ببندند و قیام را سرکوب کنند .

۱۲– قیام ۱۵ خرداد ۴۱ چه اثراتی داشت؟

قیام ۱۵ خرداد اگر چه به زور اسلحه و با خشونت مأموران رژیم سرکوب شد ، بر خشم و نفرت مردم انقلابی نسبت به شاه و عوامل حکومت ا. افزود و انگیزه ی آنان را برای مبارزه تا سرنگونی حکومت پهلوی تقویت کرد .

۱۳– منظور از مصونیت قضایی یا حق کاپیتولاسیون چیست؟ و چه کسی با آن به مخالفت برخاست ؟

بر اساس این مصونیت ، اگر آمریکایی ها در ایران مرتکب جرمی می شدند ، دادگاه های ایران حق رسیدگی به جرم آنها را نداشتند . امام خمینی با آن به مخالفت برخاست

۱۴– امام خمینی در ۱۳ آبان ۱۳۴۱ به کجا تبعید شدند؟

حکومت پهلوی دریافت که امام اهل سازش و سکوت نیست ، بنابراین ایشان را به ترکیه تبعید کرد . حدود یک سال بعد ، تبعید گاه امام از ترکیه به نجف در عراق تغییر یافت و تا مهر ۱۳۵۷ در آن شهر ساکن بودند .

۱۵– امام خمینی در تبعید ، به چه شکل هایی مبارزات خود را ادامه می دادند ؟

امام به مناسبت های مختلف با صدور اعلامیه و فرستادن پیام به گروه های سیاسی ، مردم را به مبارزه با شاه و اسرائیل دعوت می کرد .

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده

تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱۶– اقدامات امام خمینی را در مبارزه با حکومت پهلوی به ترتیب روی نمودار بنویسید ؟

ادامه مبارزه در دوران تبعید	مخالفت با کاپیتولاسیون و دستگیری امام	سخنرانی تاریخی ایشان در مدرسه فیضیه قم	مخالفت با اصول شش گانه (انقلاب سفید)	مخالفت با تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی

۱۷–مبارزه ی ملت ایران پس از تبعید امام خمینی به چه صورت ادامه یافت؟

قشرهای مختلف مردم به ویژه روحانیون ، فرهنگیان ، دانشجویان و بازاریان پس از تبعید رهبر نهضت به مبارزه ادامه دادند . آنها به پیروی از امام ، مبارزه را وظیفه ای دینی و شرعی می دانستند . علاوه بر یاران و پیروان امام خمینی ، گروه های دیگری نیز با عقاید سیاسی متفاوت در مبارزه با حکومت پهلوی شرکت داشتند .

۱۸–نحوه ی مبارزه ی آیت الله مطهری و دکتر علی شریعتی به چه شکلی بود ؟

آنان می کوشیدند با سخنرانی ، نوشتن کتاب و مقاله و برگزاری کلاس های تفسیر قرآن و نهج البلاغه در مساجد و حسینیه ها و دانشگاه ها ، اسلام انقلابی را به جوانان معرفی کنند .

۱۹– در سال ۱۳۵۶ به چه دلایلی مردم از شاه و سیاست های او ناراضی بودند؟ علت آن را توضیح دهید؟

به دلیل مسائل و مشکلات مختلف فرهنگی ، سیاسی و اقتصادی . زیرا : الف)حکومت پهلوی به فرهنگ و ارزش های اسلامی توجهی نداشت و اقدام های فرهنگی آن ، به خصوص برنامه های رادیو و تلویزیون و سینما در جهت تضعیف فرهنگ اسلامی بود ب) وابستگی سیاسی حکومت پهلوی به بیگانگان و نفوذ و دخالت کشورهای خارجی به ویژه آمریکا ج) استبداد و سرکوب د) رژیم پهلوی حقوق ملت و اصول قانون اساسی مشروطه را نادیده می گرفت . ه) نمایندگان مجلس شورای ملی و هئیت وزیران در برابر شاه هیچ استقلالی نداشتند . و) روزنامه ها نیز آزادی نداشتند و نمی توانستند از شاه و مقا م های حکومتی انتقاد کنند و) ساواک ومأموران نظامی با انواع شکنجه ها ، مخالفان را سرکوب می کردند ز) حیف و میل و غارت ثروت و سرمایه های ملی کشور توسط خاندان پهلوی .

۲۰– دلایل سیاسی ، فرهنگی ، اجتماعی و اقتصادی نارضایتی مردم از حکومت شاه را به تفکیک بنویسید .

دلایل سیاسی	وابستگی سیاسی حکومت پهلوی به بیگانگان و نفوذ و دخالت کشورهای خارجی به ویژه آمریکا نمایندگان مجلس شورای ملی و هئیت وزیران در برابر شاه هیچ استقلالی نداشتند
دلایل فرهنگی و اجتماعی	روزنامه ها نیز آزادی نداشتند و نمی توانستند از شاه و مقا م های حکومتی انتقاد کنند ساواک ومأموران نظامی با انواع شکنجه ها ، مخالفان را سرکوب می کردند و عده زیادی به اعدام و زندان و تبعید محکوم شده بودند .
اقتصادی	حیف و میل و غارت ثروت و سرمایه های ملی کشور توسط خاندان پهلوی

۲۱–قیام ۱۹ دی ماه ۱۳۵۶ مردم قم را شرح دهید ؟

مردم قم در ۱۹ دی ۱۳۵۶ در اعتراض به انتشار مقاله ی توهین آمیز روزنامه اطلاعات ، به تظاهرات پرداختند و مأموران حکومت این تظاهرات را به خاک و خون کشیدند .

۲۲– قیام ۲۹ بهمن ۱۳۵۶ مردم تبریز را توضیح دهید؟

مردم تبریز به مناسبت چهلم شهدای ۱۹ دی قم ، در روز ۲۹ بهمن قیام کردند و تعداد زیادی از آنها شهید و زخمی شدند .

۲۳– عکس العمل شاه در برابر اعتراض و تظاهرات ملت در سال ۵۷ به چه صورت بود؟

از یک سو برای فریب ملت ، پی درپی نخست وزیران خود را عوض می کرد و به مردم وعده می داد که پیام انقلاب انان را شنیده است و به خواسته هایشان توجه خواهد کرد . از سوی دیگر ، به مأموران خود دستور می داد که تظاهر کنندگان را سرکوب کنند .

۲۴– واقعه ی ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ (جمعه ی سیاه) را توضیح دهید ؟

در آن روز که به جمعه ی سیاه معروف شد ، مأموران رژیم به طرز بی رحمانه ای تظاهرات مردم را در میدان ژاله (شهدای کنونی) به خاک و خون کشیدند و عده ی زیادی را شهید و زخمی کردند .

۲۵– انقلاب اسلامی ایران با چه شعاری به پیروزی رسید؟ و هدف آن چه بود؟

با شعار محوری " استقلال ، آزادی ، جمهوری اسلامی " به پیروزی رسید و هدف آن از بین بردن وابستگی کشور به بیگانگان و تأمین حقوق ملت در چارچوب قوانین و ارزش های اسلامی بود

۲۶– سه عامل موثر در موفقیت انقلاب اسلامی ایران را بنویسید؟

ایمان و اعتقاد به اسلام – وحدت و استقامت ملت – رهبری قاطع و هوشیارانه ی امام خمینی .

❁– پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ ، به تدریج نفوذ و سلطه ی ..... بر ایران بیشتر شد . (آمریکا)

❁– برجسته ترین چهره مخالفان تصویب نامه انجمن های ایالتی و ولایتی ، عالمی شجاع به نام .....که در ..... اقامت داشت . (سید روح الله خمینی – قم)

❁– در برخی از شهر ها مانند ..... و ..... مردم تظاهرات کردند و مخالفت خود را با اصول ششگانه و همه پرسی نشان دادند . (تهران – قم)

❁– امام خمینی در عصر عاشورا (۱۳ خرداد ۱۳۴۲) در ..... سخنرانی تاریخی کرد . (مدرسه فیضیه قم)

❁– یکی از خونین ترین رویدادهای دوران انقلاب اسلامی در روز ..... در ..... به وقوع پیوست .

(۱۷ شهریور ۱۳۵۷ –تهران)

(❁– در نتیجه ی مبارزه مردم ایران شاه در روز ..... مجبور به فرار از کشور شد . (۲۶ دی ماه ۱۳۵۷)

(❁– رهبر انقلاب اسلامی ایران در روز ..... به میهن بازگشت . (۱۲ بهمن ۱۳۵۷)

(❁– انقلاب اسلامی ایران در روز ..... به پیروزی رسی و عصر جدیدی در تاریخ ایران آغاز شد .

(۲۲ بهمن ۱۳۵۷)

❁– انقلاب اسلامی ایران ، انقلاب با ویژگی های ..... بود . (دینی)

درس ۱۶

سؤالات متن

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده

تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱–امام خمینی برای تعیین نظام سیاسی چه کرد؟

به دولت موقت انقلاب مأموریت داد که ضمن اداره ی امور کشور ، اقدامات لازم را برای تأسیس نظام سیاسی جدید انجام دهد .

۲– نمودار روند تأسیس نظام جمهوری را کامل کنید ؟

تعیین هیئت دولت	انتخابات اولین دوره مجلس شورای اسلامی	انتخابات اولین دوره ریاست جمهوری	تدوین و تصویب قانون اساسی	همه پرسی تعیین نظام سیاسی

۳–دو مورد از نهادهای انقلابی که به فرمان امام خمینی شکل گرفتند را نام برده و هدف از تشکیل آنها را بنویسید؟

سپاه ذپاسداران انقلاب اسلامی و بسیج مستضعفانبودند که با هدف دفاع از آرمان های انقلاب اسلامی و مرز و بوم کشور شکل گرفتند .

۴– چرا دولت های سلطه گرو زورگو (آمریکا) فعالیت های گسترده ای را برای انحراف و نابودی نظام نوپای اسلامی آغاز کردند؟

نظام جمهوری اسلامی ایران از همان ابتدای شکل گیری به حمایت از نهضت های آزادی بخش در سراسر جهان برخاست . به همین دلیل جمهوری اسلامی روابط خود را با دولت اشغالگر قدس (اسرائیل) قطع کرد و از قیام مردم فلسطین برای آزادی سرزمین خود پشتیبانی نمود .

۵– سه مورد از توطئه ها و دسیسه های دشمنان برای انحراف و نابودی انقلاب اسلامی ایران چه بود ؟

ایجاد شورش و نا امنی– ترور شخصیت هاو مردم انقلابی – اقدامات نظامی .

۶– نقش گروه های ضد انقلاب داخلی را در ایجاد شورش و ناامنی در سال های نخست پیروزی انقلاب اسلامی شرح دهید؟

گروه های ضد انقلاب داخلی با حمایت دشمنان خارجی انقلاب اسلامی در بخش هایی از کشوربه ویژه در مناطق مرزی به ایجاد نا امنی و اغتشاش پرداختند . این گروه ها قصد داشتند با به راه انداختن جنگ داخلی ، اقوام ایرانی را در مقابل هم قرار دهند . آنها حتی به اموال و دارایی های مردم نیز خسارت های فراوانی وارد کردند .

۷– چهار نفر از شخصیت هایی انقلابی که در سالهای نخست پیروزی ترور شدند نام ببرید ؟

استاد شهید مطهری– آیت الله دکتر بهشتی – محمدعلی رجایی – دکتر محمد جواد باهنر .

۸– دانشجویان پیرو خط امام در چه تاریخی و چرا سفارت آمریکا را تسخیر کردند ؟

در ۱۳ آبان ۵۸ – زیرا در ابتدای پیروزی انقلاب ، سفارت آمریکا در ایران به مرکزی برای حمایت از گروه های ضد انقلاب تبدیل شده بود .

۹–دانشجویان چه شرطی را برای آزادی گروگان های آمریکایی اعلام کردند؟

دانشجویان اعلام کردند که چنانچه آمریکا شاه را تحویل دهد و متعهد شود که در امور داخلی ایران دخالت نکند ، گروگان ها را آزاد خواهند کرد .

۱۰– آمریکا برای رهایی ر گوگان ها چه کرد ؟

اقدام به حمله ی نظامی کرد اما هواپیما و بالگردهای آن کشور در صحرای طبس دچار طوفان شن شدند و نیروهای امریکایی با تحمل تلفات و خسارت گریختند .

۱۱– سرانجام گروگان های آمریکای چه شد ؟

سرانجام با میانجیگری دولت الجزایر ، دانشجویان پس از یک سال و چند ماه گروگان های آمریکایی را آزاد کردند .

۱۲– جنگ تحمیلی در چه تاریخی و توسط کدام کشور بر علیه ایران آغاز شد؟

در ۳۱ شهریور ۱۳۵۹ ، صدام ، رئیس حکومت بعثی عراق ، با فرمان حمله به خرمشهر جنگ علیه ایران را آغاز کرد .

۱۳– جمله ی معروف رهبر انقلاب آیت الله خامنه ای در باره امام خمینی چه بود؟

" این انقلاب در هیچ کجای جهان بی نام او شناخته شده نیست "

❁– مردم ایران در روز های ..... و ..... برا ی تعیین سرنوشت سیاسی خود به پای صندوق های رآی رفتند .

(۱۰ و ۱۱ فروردین ۵۸)

❁– در همه پرسی برای تعیین نظام سیاسی ..... درصد مردم به جمهوری اسلامی رأی مثبت دادند. ۹۸درصد

❁– روز ۱۲ فروردین به عنوان روز ..... نام گذاری شد . (جمهوری اسلامی)

❁– نهادهای انقلابی به فرمان..... و بر اساس ..... به وجود آمدند . (امام خمینی– ضرورت و نیازهای کشور)

❁– آیت الله ..... بر اثر اقدام های تروریستی ضد انقلاب به شدت مجروح شدند . (سیدعلی خامنه ای)

❁– جنگ تحمیلی سرانجام پس از ..... سال پایداری ملت و ایثار رزمندگان به پایان رسید . (۸)

❁– ..... سال بعد از اعلام آتش بس ، ایران و عراق برای تبادل اسرا به توافق رسیدند . (۲)

❁– امام خمینی سرانجام در شامگاه ..... در تهران درگذشت . (۱۳ خرداد ۱۳۶۸)

❁– یک روز پس از ارتحال امام خمینی ..... ، ..... را به رهبری انقلاب برگزید .

(مجلس خبرگان رهبری – آیت الله خامنه ای)

درس ۱۷

سؤالات متن

۱–تعاریف فرهنگ چیست ؟

الف) فرهنگ را می توان شیوه ی مشترک زندگی در یک جامعه دانست .

ب) فرهنگ را آگاهی و اندیشه ی مشترک اعضای یک جامعه نیز می گویند .

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۲– رابطه ی جامعه و فرهنگ را بیان کنید؟

جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد و فرهنگ هم بدون جامعه به وجود نمی آید .

۳– اجتماعی شدن یا جامعه پذیری چیست ؟

اجتماعی شدن فرایندی طولانی مدت از تولد تا آخر عمر است که افراد از طریق آن ، زندگی در جامعه را می آموزند و خود را با ان منطبق می کنند .

۴– چرا اجتماعی شدن فرایندی بسیار مهم در زندگی است؟

زیرا بدون آن ، افراد نمی توانند به زندگی در جامعه ادامه دهند .در یک جامعه ، هر فرد عقاید و باورها ، رسوم ، قوانین و حتی چگونگی پاسخ دادن به غرایز را از دیگران می آموزد و به افراد دیگر یاد می دهد .

۵– فرایند اجتماعی شدن نخست در کجا رخ می دهد ؟ چگونه؟ با ذکر مثال؟

در خانواده – پدر و مادر به کودک یاد می دهند که چطور صحبت کند ، چگونه غذا بخورد و در نشست و برخاست چه آدابی را رعایت کند ، چگونه به مهمان سلام و تعارف کند ، چگونه در مراسم مختلف مثل جشن ها یا عزاداری ها شرکت کند و چه بپوشد و چگونه رفتار کند ، در موقع خمیازه کشید دست را جلوی دهانش بگیرد یا پاهایش را جلوی افراد بزرگ تر دراز نکند و موقع غذا خوردن ، دهانش صدا ندهد .

۶– با بزرگ تر شدن فرد ، علاوه بر خانواده ، چه عوامل دیگری در فرایند اجتماعی شدن فرد موثر است ؟

رسانه های جمعی ، دوستان و گروه همسالان و برنامه های آموزشی و تربیتی مدرسه نیز چگونگی زندگی در جامعه و سازگاری با ان را به تدریج به او می آموزند . این فرایند بعدها با رفتن به دانشگاه ، خدمت سربازی ، محل کار و ..... ادامه پیدا می کند .

۷– در فرایند اجتماعی شدن ، مهم ترین لایه های فرهنگ که به افراد آموخته می شوند چیست؟

نمادها ، هنجارها ، ارزش ها و عقاید .

۸– لایه ها و جنبه های فرهنگ یک جامعه چگونه است؟ با ذکر مثال؟

برخی از لایه های فرهنگ خارجی یا بیرونی (ظاهری) هستند مانند نمادها و هنجارها و برخی عمیق تر هستند مانند ارزش ها و عقاید .

۹– کاربرد نماد چیست؟

هر جامعه ای برای انتقال معانی مورد نظر خود از انواع معینی از نمادها استفاده می کند . زبان گفتاری و نوشتاری ، همه ی اشیاو دست ساخته های انسان مانند تصاویر ، پوشاک ، خوراک ، ساختمان ها و همچنین رفتارهای او ، نقش نمادین دارند .

۱۰– هنجار چیست؟

هنجارها ، رفتارهای معینی هستند که در یک گروه یا جامعه پذیرفته شده و متداول اند . به عبارت دیگر به قواعد و شیوه های مورد قبول یک جامعه برای انجام دادن کارها ی مختلف ، هنجار می گویند . برای مثال ، ما وقتی به هم می رسیم سلام می کنیم ، وقتی می خواهیم غذا بخوریم یا وارد جایی شویم به هم تعارف می کنیم .

۱۱– هنجارها شامل چه مواردی می شود ؟

هنجارها در اقع همه ی عادت ها ، آداب و رسوم اجتماعی ، مناسک مذهبی ، قواعد ، قوانین و مقررات را در بر می گیرد .

۱۲– رابطه ی هنجارها و زندگی اجتماعی چیست؟

زندگی اجتماعی بدون وجود هنجارها ادامه پیدا نمی کند و هنجارها به روابط اجتماعی سامان می بخشند . افراد یک جامعه خود را ملزم می بینند از هنجارها پیروی کنند تا جامعه آنها را به عضویت بپذیرد .

۱۳– مهم ترین دلایل پیروی از هنجارها را بیان کنید؟

ارزش دانستن و اعتقاد به آنها ، حفظ آبرو و احترام یا ترس از مجازات .

۱۴– پیروی نکردن از هنجارها ، چه عواقبی برای افراد دارد؟

اگر افراد از هنجارها یا شیوه های مورد قبول گروه یا جامعه پیروی نکنند ، مجازات می شوند . این مجازات ممکن است به صورت سرزنش خود یا دیگران ، پوزخند ف تمسخر ، طرد کردن و محروم نمودن ، متلک گفتن یا مجازات های رسمی و قانونی باشد .

۱۵– ارزش چیست؟

ارزش یعنی خوب و بد ، زشت و زیبا و مطلوب یا نامطلوب دانستن امور مختلف .

۱۶– رابطه ی ارزش ها و هنجارها را بنویسید ؟ با ذکر مثال؟

ارزش ها زمینه ی شکل گیری هنجارها را ایجاد می کنند و جهت دهنده ی رفتارها هستند . افراد بر مبنای ارزش هایی که به آنها معتقدند ، عمل می کنند . برای مثال ، کسی که پرهیز از اسراف را کار خوب و درستی می داند و آن را ارزش تلقی می کند ، اگر در عمل هم از اسراف بپرهیزد، هنجارش طبق این ارزش بوده است .

۱۷– منظور از ارزش های اجتماعی چیست؟ با ذکر مثال؟

ارزش های اجتماعی ، ارزش هایی هستند که مورد توجه اکثر افراد جامعه اند و افراد به عملی شدن آنها تمایل دارند . برای مثال ، برای یک تیم ورزشی ، پیروزی در مسابقه و برای یک ملت دفاع از کشور خود و مقابله با دشمنان ، ارزش های اجتماعی هستند .

۱۸– بخش مهمی از فرهنگ هر جامعه را چه چیز تشکیل می دهد؟

بخش مهمی از فرهنگ جامعه را عقاید و باورهای آن شکل می دهد

۱۹– با ذکر یک مثال توضیح دهید چه رابطه ای بین عقاید و هنجارها و ارزش ها وجود دارد؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

بخش مهمی از فرهنگ جامعه را عقاید و باورهای آن شکل می دهد . برای مثال در جامعه ای که عقاید دینی دارد ، هنجارها ، نمادها و ارزش هایی بر مبنای آن عقاید شکل می گیرد . به عکس در جامعه ای که زندگی را فقط به این دنیا محدود می داند و به آخرت اعتقادی ندارد ، هنجارها و ارزش های متناسب با همان جامعه پدید می آیند .

۲۰– عقاید اسلامی برای مسلمانان چه نقشی دارد؟

اعتقادات اسلامی ، ملاکی است که با آن هنجارها و ارزش ها را می سنجیم و هر کدام را که با این اصول اعتقادی سازگاری ندارند ، طرد می کنیم .

۲۱– هر یک از هنجارهای زیر مبتنی بر کدام ارزشها و عقاید است؟ توضیح دهید .

الف) برخی نانوایی ها ، شب ها ی جمعه یک یا چند تنور نان خود را به صورت رایگان و صلواتی به مردم می دهند . (ارزش های دینی – کمک به دیگران و انسان دوستی) ب) مردها در هنگام ورود به خانه دیگران با صدای بلند یا الله می گویند . (ارزش های عرفی و دینی– حفظ حجاب و پوشش) ج) افراد در موقع دیدن کودک ، ماشاالله می گویند . (ارزش های دینی– چشم زخم) عوامل مختلفی می توانند نمادها ، ارزش ها و هنجارهای یک جامعه را تغییر دهند و در فرهنگ آن جامعه تغییر و دگرگونی پدید آورند . در باره این عوامل و چگونگی تأثیر آنها بر فرهنگ گفت و گو کنید و مثال هایی بیاورید .

عوامل	مصداق	تغییر در نمادها ، ارزش ها و هنجارها
پیشرفت های صنعتی و فناوری	زندگی آپارتمان نشینی پیشرفت وسایل حمل و نقل و افزایش مسافرت	خانه های چند طبقه ، فضای کمتر برای بازی بچه ها و .....
رسانه های جمعی	تلویزیون– رادیو – روزنامه– اینترنت – ماهواره	کم شدن دید و بازدی و صله ی ارحام– گسترش فردگرایی– کم شدن ارتباطات فامیلی
نفوذ فرهنگی بیگانگان و کشورهای سلطه گر	ماهواره – اینترنت	مدگرایی – تغییر نوع پوشش – نوع معماری

❁– فرهنگ جامعه شیوه ی..... است . (زندگی آن جامعه)

❁– فرهنگ پدیده ای ..... است ، یعنی از طریق زن به ارث نمی رسد . (آموختنی)

❁– فرهنگ از راه ..... از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود . (آموزش و تربیت)

❁– فرهنگ در جریان (فرایند) ..... آموخته می شود . (اجتماعی شدن)

❁– فرایند اجتماعی شدن ، نخست در ..... رخ می دهد . (خانواده)

❁– اولین و مهم ترین کانون اجتماعی شدن فرد ..... است . (خانواده)

❁– نماد در جریان ..... به وجود می آید . (روابط اجتماعی)

❁– هنجارها به ..... سامان می بخشد . (روابط اجتماعی)

درس ۱۸

سؤالات متن

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱–هویت چیست ؟ چه تفاوتی بین انسان و سایر موجودات زنده است؟

هویت عبارت است از احساس و آگاهی و شناخت از خود . آگاهی انسان از وجود و شخصیت و ویژگی های خود از جمله تفاوت های او با سایر موجودات زنده است و خداوند این امتیاز را به انسان عطا کرده است .

۲– هویت فردی چند بخش دارد ؟ دو بخش ویژگی های جسمانی و روانی .

۳– برای هویت جسمانی و روانی مثال بزنید؟ (چه ویژگی هایی هویت جسمانی و هویت روانی را تشکیل می دهد؟)

ویژگی هایی مانند جنسیت ، قد وزن، سن ، گروه خونی و ..... هویت جسمانی را تشکیل می دهد . این ویژگی ها مربوط به بدن و خلقت طبیعی ما هستند . ویژگی های اخلاقی و روانی همان ویژگی های غیر جسمانی هستند ، مانند صبور بودن ، رودرنج بودن ، داشتن پشتکار و اراده ، امیدوار بودن ، لجوج بودن ف به هنر علاقه داشتن و .....

۴– ویژگی های جسمانی چه تأثیراتی بر انسان دارد؟(مثال)

ویژگی های جسمانی افراد بر خصوصیت روانی انسان ها اثر می گذارد . برای مثال بیماری ها یا اختلا لات جسمی تأثیرات نامطلوبی بر سلامتی روانی انسان دارند .

۵– ویژگی های اخلاقی چه تأثیراتی بر انسان می گذارد با ذکر مثال؟

ویژگی های اخلاقی و روانی می توانند بر جسم ما تأثیر بگذارند . برای مثال افراد خوش بین و امیدوار و پر تلاش نسبت به ادم های بدبین و منفی باف یا تنبل سلامت جسمانی بیشتری دارند .

۶– هویت اجتماعی چیست؟

افراد با عضویت در گروه های مختلف اجتماعی هویت به دست می آورند. به عبارت دیگر ، هویت اجتماعی ما از طریق ارتباط با جامعه شکل می گیرد . ما عضور گروه های متفاوتی مانند خانواده ، دوستان ، هم کلاسی ها ، همسایه ها و همکاران هستیم و در هر گروه نقش هایی را بر عهده می گیریم .

۷– رابطه ی جامعه و هویت افراد را بیان کنید ؟

جامعه زمینه ی پیدایش برخی ویژگی های روانی و اخلاقی را در فرد به وجود می آورد و از بروز برخی هویت ها نیز جلوگیری می کند .

۸–ابعاد مختلف هویت را بنویسید؟

ویژگی های اجتماعی – ویژگی های روانی و اخلاقی – ویژگی های جسمانی

۹– با ذکر مثال تأثیر هویت اجتماعی برهویت فردی را بیان کنید؟

هویت اجتماعی بر هویت فردی (جسمانی و روانی) تأثیر می گذارد. برای مثال وقتی فردی در گروه دوستان و همسالان قرار می گیرد از سلیقه ها و علایق آنها تأثیر می پذیرد و به تدریج ، همان علایق بخشی از هویت فردی او می شوند .

۱۰– تأثیر هویت افراد بر هویت جامعه چگونه است؟

هویت افراد بر هویت جامعه تأثیر می گذارد – برای مثال وجود افراد سالم و پر تلاش و منظم به پیشرفت جامعه کمک می کند و وجود افراد پایبند به اخلاق موجب می شود که جامعه به سمت فضایل اخلاقی پیش برود .

۱۱– آیا ویژگی های هویتی ما تغییر می کند؟ با ذکر مثال توضیح دهید؟

برخی از ویژگی های هویتی تغییر نمی کنند و همیشه ثابت اند . برای مثال ما نمی توانیم سن و تاریخ تولدیا مکان تولد خود را تغییر دهیم . اما برخی از ویژگی های هویتی همواره در حال تغییرند . برای مثال ، یک فرد فقیر ممکن است به فردی پردرآمد ، و یک فرد بی سواد به آدمی با سواد و تحصیل کرده مبدل شود یا فردی که چندان به اخلاق دینی پایبند نیست با تلاش و کوشش به فردی با تقوا تبدیل گردد .

۱۲– ویژگی های انتسابی را با مثال توضیح دهید ؟

به ویژگی های هویتی که ما در پیدایش و شکل گیری آنها نقشی نداریم ویژگی های انتسابی می گویند . برای مثال ، جنسیت ، مکان تولد پدر و مادر و شکل و قیافه ی خود و ...

۱۳– ویژگی های اکتسابی را با مثال توضیح دهید ؟

ویژگی های هویتی که ما در به دست آوردن آنها نقش داریم ویژگی های اکتسابی می گویند . برای مثال برخی صفات اخلاقی یا ویژگی های اجتماعی را خود انتخاب می کنیم و به آنها شکل می دهیم .

۱۴– چرا شناخت هویت خود و و ژ یگی های آن اهمیت دارد ؟

انسان می تواند استعدادهای خود را کشف کند – از کیفیت زندگی بهتری بهره مند می شویم – با توجه به شناخت ویژگی های خود در زمان مناسب تصمیم گیری دقیق تری داریم .

۱۵– به نظر شما آیا صحیح است که خود یا دیگران را به دلیل ویژگی های انتسابی سرزنش کنیم؟ چرا؟

خیر – زیرا ما در پیدایش ، انتخاب و شکل گیری ویژگی های انتسابی خود مانند جنسیت ، شکل و قیافه خود و مواردی از این قبیل نقشی نداریم .

۱۶– آیا ما در تغییر هویت خود نقش دار م ی؟ چگونه؟

بله – از نوع اکتسابی ، زیرا ما در پیدایش ، انتخاب و شکل گیری بسیاری از ویژگی های هویتی خود مانند نظم ، نحوه ارتباط خود نقش داشته و به آنها شکل می دهیم .

۱۷– عناصر هویت یک ملت را نام ببرید؟ فرهنگ ، تاریخ (زمان) ، سرزمین (مکان) .

۱۸– مهم ترین ویژگی های مشترک جامعه ی ایرانی را که با آنها شناخته می شویم نام ببرید؟

ما در سرزمین ایران زندگی می کنیم – ما مسلمانیم– ما تاریخ طولانی و میراث فرهنگی غنی داریم – زبام مشترک ما فارسی است – انقلاب اسلامی نمایانگر آرمان های والای جامعه ی ماست .

۱۹– چرا سرزمین از مهم ترین عناصر شکل دهنده ی هویت ملی است؟

زیرا سرزمین باعث ادامه ی حیات یک ملت می شود . به همین دلیل برای مردمی که در یک سرزمین زندگی می کنند سرزمین یا وطن ارزشی متفاوت با سایر مکان ها دارد و احساس خاصی در آنها به وجود می آورد ، به گونه ای که وظیفه ی خود می دانند که از آن تا پای جان دفاع کنند .

۲۰– چرا دین از ارکان مهم هویت ما ایرانیان است؟

فرهنگ ما بر اساس دین اسلام است و عقاید و ارزش ها و حتی نظام سیاسی و قوانین امروز از دین اسلام نشئت می گیرد . زندگی ما ایرانیان با دین اسلام عجین شده است . دین اسلام همچنین موجب پیوند ما با جهان اسلام یعنی مسلمانانی است که در سایر نقاط جهان زندگی می کنند .

۲۱– تاریخ ایران چه تأثیری بر فرهنگ ایرانیان گذاشت؟

ایران جایگاه تمدن های کهن باستانی بوده است که بیش از پنج هزار سال قدمت دارد . پس از ورود اسلام به ایران عقاید و ارزش های اسلامی ، دگرگونی بزرگی در فرهنگ ایرانیان پدید آورد . پذیرش اسلام ، ایران را به جهان اسلام پیوند زد و ایرانیان با بهره گیری از تعالیم اسلام در شکوفایی و گسترش تمدن اسلامی نقش مهمی را ایفا کردند .

۲۲– چرا زبان نقش مهمی درتکوین هویت ملی دارد؟

زیرا زبان مشترک است که میراث فرهنگی با آن آموخته می شود و انتقال می یابد

۲۳– زبان فارسی به عنوان یکی از ویژگی های مشترک جامعه ی ایرانی ، چه نقشی در هویت ملی دارد؟

زبان فارسی ریشه در تمدن ایران باستان دارد اما در دوران پس از اسلام نیز تداوم یافت و به عنوان زبان آموزشی و اداری به کار رفت . دانشمندان و بزرگان دوره ی اسلامی صدها اثر علمی و ادبی و هنری به این زبان پدید آورده اند . تا جایی که می توان زبان فارسی را زبان دوم جهان اسلام دانست . زبان فارسی همچنین همواره عامل وحدت اقوام ایرانی بوده است .

۲۴– انقلاب اسلامی چه تأثیری بر هویت ملی ایرانیان داشته است؟

در این انقلاب ، مردم ایران به جای دنباله رویاز فرهنگ بیگانگان به فرهنگ و هویت اسلامی خود بازگشتند و با بهره گیری از ارزش های دینی خود ، خواستار استقلال ، آزادی و جامعه ی اسلامی شدند . امروزه آرمان های انقلاب اسلامی الهام بخش مسلمانان جهان قرار گرفته است .

❁– موضوع هویت در واقع همان پاسخ به پرسش ..... است . (کیستی)

❁– ما دارای هویت ..... و هویت ..... هستیم . (فردی – اجتماعی)

❁– افراد با عضویت در گروه های مختلف اجتماعی ..... به دست می آورند . (هویت اجتماعی)

❁– هویت اجتماعی ما از طریق ..... شکل می گیرد . (ارتباط با جامعه)

❁– یکی از مراتب هویت اجتماعی هویت ..... است که به ..... مربوط می شود . (ملی – یک ملت)

❁– از جمله کشورهای آفریقایی ..... است که در آن شکار گسترده ی فیل ها صورت می گیرد . (کنیا)

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

درس ۱۹

سؤالات متن

۱–ازدواج(نکاح) چیست؟ و بنویسید برای رفه کدام نیاز انسان است؟

ازدواج پیمانی است که به موجب آن یکی زن و مرد در زندگی با هم شریک و متحد می شوند و خانواده ای را تشکیل می دهند . تمایل به تشکیل خانواده و داشتن فرزند در نهاد انسان گذاشته شده و تشکیل زندگی خانوادگی ، امری طبیعی و فطری و بر اساس نظام خلقت است .

۲– حدیثی از پیامبر را درباره اهمیت تشکیل خانواده بنویسید؟

هیچ بنیادی در نزد خدا ، پسندیده تر از بنیاد ازدواج و خانواده نیست.

۳– کارکردهای خانواده را نام ببرید؟

فرزندآوری و تجدید نسل – حمایت ومحبت و مراقبت – جامعه پذیری و تربیت اعضا ی خانواده–حمایت اقتصادی یا رفع نیازهای مادی .

۴– اهمیت فرزند آوری در خانوداده چیست؟

یکی از مهم ترین کارکردهای خانواده در طول تاریخ ، فرزند آوری بوده است . فرزند آوری علاوه بر تقویت بنیان خانواده موجب می شود که نسل انسان باقی بماند و تداوم پیدا کند . با تولد فرزندان ، خانواده توسعه و استحکام می یابد . به دنیا آمدن فرزندان ، موجب نشاط و سرزندگی اعضای خانواده و دلگرمی پدر و مادر می شود . تولد فرزند ، برکت ها و فواید زیادی برای اعضای خانواده و خویشاوندان به ارمغان می آورد .

۵– چرا اولین شرط بقای هر جامعه ای ، جمعیت آن است؟

زیرا بدون وجود جمعیت کافی در یک جامعه ، فعالیت های آن دچار اختلال می شود . در صورتی که جمعیت یک جامعه منقرض گردد ، آن جامعه نابود می شود و از بین می رود .

۶– یکی از کارکردهای خانواده مهر و محبت است؟ مختصر توضیح دهید؟مهر و محبت والدین به یکدیگر و والدین به کودکان چه اثراتی دارد؟

مهر و محبت والدین به یکدیگر و والدین به کودکان موجب آرامش در کانون خانواده می شود .کودکان از نخستین سالهای زندگی خود در آغوش گرم پدر و مادر با مهربانی و محبت آشنا می شوند و با پرورش یافتن در دامان آنها ، مهربانی و از خود گذشتگی و نیکوکاری را می آموزند .

۷– در چه دوره هایی انسان ها به مراقبت نیاز دارند؟

نوزادی – سالمندی – در شرایط مختلف مانند بیماری یا حوادث .

۸– مراقبت از اعضای خانواده یکی از کارکردهای خانواده است در این باره توضیح دهید ؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

کودک برای ادامه ی زندگی خود به مراقبت نیاز دارد . از سوی دیگر ، انسان ها در دوره ی سالمندی نیز دچار ضعف و ناتوانی می شوند و بدون مراقبت ، قادر نیستند خود را به خوبی اداره کنند . علاوه بر دوره کودکی و سالمندی ، در میانه ی این دو دوره نیز اعضای خانواده در شرایط مختلف مانند بیماری یا حوادث به مراقبت از یکدیگر نیاز پیدا می کنند .

۹–یکی از کارکردهای مهم خانواده رفع نیازهای مادی اعضای خانواده است، آن را شرح دهید؟

اعضای خانواده به خوراک و پوشاک ، مسکن و وسایل زندگی نیاز دارند . رفع این نیازها بر عهده ی سرپرست خانواده یعنی پدر است . هر چند امروزه در شهرها و روستاها ، عده ای از زنان نیز دوش به دوش مردان با فعالیت های اقتصادی و کسب درآمد در رفع نیازهای مادی خانواده مشارکت و همراهی می کنند .

۱۰– چرا اجتماعی شدن هم نیاز فرد و هم نیاز جامعه هست؟

زیرا هم باعث شکل گیری هویت و شخصیت افراد می شود و هم موجب تداوم جامعه می گردد . اجتماعی شدن در سراسر زندگی فرد رخ می دهد اما مهم ترین مرحله ی آن دوران اولیه ی زندگی افراد در خانواده است .

۱۱– فرایند اجتماعی شدن به چند صورت انجام می گیرد؟ توضیح دهید؟

به دو صورت مستقیم و غیر مستقیم . فرزندان در جریان فعالیت های روزانه ، برخی رفتارها را به طور تقلیدی و بدون آن که آگاهی و توجه داشته باشند ، از پدر و مادر و اعضای خانواده می آموزند اما برخی رفتارها و عقاید و هنجارها را نیز خانواده به طور مستقیم به فرزندان آموزش می دهند .

۱۲– طبق فرموده ی امام سجاد(ع) نقش والدین در تربیت اعضای خانواده چیست ؟

حق فرزند این است که بدانی خوبی و بدی او به تو ارتباط دارد . در تربیت و ادب آموزی و خداشناسی او مسئولیت داری ، باید او را در محبت و اطاعت از خدا کمک کنی و وسایل ایمان و پاکی او را فراهم سازی .

۱۳– والدین در تربیت اعضای خانواده چگونه مسئول هستند؟

والدین نه تنها مسئول رفع نیازهای عاطفی و زیستی و معیشتی فرزندان هستند بلکه وظیفه ی مهم تربیت اخلاقی ، معنوی و دینی آنها را بر عهده دارند . یک خانواده ی سالم می تواند در دامان خود فرزندانی مومن ، پرهیز کار و پایبند به اصول اخلاقی تربیت کند .

۱۴– رشد شهرنشینی و پیدایش شهرهای پرجمعیت با چه چیزهایی همراه بوده است؟

با مهاجرت گسترده ی مردم از روستا ها به شهرها به دنبال کسب درآمد بیشتر و امکانات بهتر زندگی همراه بوده است .

۱۵– اغلب شهرهای بزرگ جهان با چه مشکلاتی روبه رو هستند؟

ترافیک سنگین – آلودگی هوا – زاغه نشینی در حومه شهرها – افراد بی خانمان .

۱۶– خانواده ها به چه روش هایی اعضای خانواده را اجتماعی می کند؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

الف) دلایل خوبی و بدی رفتارها را برای فرزندان خود بازگو می کند (گفت و گو) ب) رفتارهای پسندیده ی فرزندان را تشویق و تحسین می کنند (تشویق) ج) با نشان دادن نارضایتی ، بی اعتنایی ، خودداری از صحبت کردن با محبت و یا محروم کردن فرزندان از برخی مزایا و .... (تنبیه)

❁– بنیان خانواده بر ..... استوار است . (ازدواج)

❁– واحد بنیادین جامعه و کانون رشد و تعالی انسان ..... است . (خانواده)

❁– اولین شرط بقای هر جامعه ای ..... است . (جمعیت)

❁– از نیازهای اساسی انسان ، نیاز به ..... است . (مهر و محبت یا نیاز عاطفی)

❁– مهم ترین کانون حمایت و مراقبت عاطفی از افراد ..... است . (خانواده)

❁– رفع نیاز های مادی و اقتصادی خانواده بر عهده ی ..... یعنی ..... است . (سرپرست خانواده – پدر)

❁– اجتماعی شدن هم نیاز ..... و هم نیاز ..... است . (فرد – جامعه)

❁– فرایند اجتماعی شدن هم به طور ..... و هم به طور ..... صورت می گیرد . (مستقیم – غیر مستقیم)

درس ۱۰

سؤالات متن

۱–اگر خانواده ای نتواند وظایف خود را به خوبی انجام دهد ، چه اثرات زیانباری دارد؟

در چنین حالتی ، رابطه ی خانواده با دیگر نهادهای جامعه نیز دچار مشکل می شود و در نهایت آسیب به همه ی جامعه سرایت می کند .

۲– انتخاب صحیح همسر چه نتیجه ای دارد؟ موجب سازگاری و آرامش در خانواده می شود .

۳– اگر افراد در انتخاب همسر به معیارهای نادرستی تکیه کنند چه مشکلی ایجاد می شود؟

در زندگی خانوادگی با شکست روبه رو می شوند . مثلاً اگر تنها به زیبایی ظاهری یا ثروت همسر توجه شود .

۴– عقیده ی صاحب نظران در انتخاب همسر چیست؟

برخی از صاحب نظران معتقدند که افراد در انتخاب همسر باید به تناسب و همگونی خود با طرف مقابل توجه کنند . هر چقدر افراد از نظر اعتقادات دینی ، تحصیلات ، اخلاق و روحیات و وضعیت خانوادگی با همدیگر هماهنگی داشته باشند ، زندگی شان با دوام تر است .

۵– از دیدگاه اسلام برای انتخاب همسر به چه عواملی باید توجه کرد ؟

از دیدگاه اسلام ، مهم ترین عاملی که باید در همسر گزینی به آن توجه کرد ، ایمان و اعتقادات دینی افراد است . اسلام همچنین بر اصالت خانواده تأکید کرده است ، یعنی فردی که به عنوان همسر انتخاب می شود ریال در خانواده ای صالح و اهل ایمان و تقوا پرورش یافته باشد .

۶– امروزه نقش خانواده ها در انتخاب همسر چیست ؟

اگر امروزه جوانان همسر خود را با همفکری و حمایت خانواده ها انتخاب و از تجربه های آنان استفاده کنند ، از بروز بسیاری از ناسازگاری ها جلوگیری می شود .

۷– از دیدگاه قرآن مهم ترین هدف ازدواج چیست ؟

برقراری آرامش و محبت بین زن و مرد است . زن و مرد یکدیگر را کامل می کنند و می توانند در کنار هم به کمال برسند .

۸– حدیث پیامبر در باره رفتار با خانواده چیست؟

بهترین شما کسی است که رفتار او با خانواده اش نیکوتر باشد . و من در نیکی به خانواده ام بهترین هستم.

۹– مهم ترین عواملی که موجب ناسازگاری زن و مرد می شوند کدام اند ؟

الف) انتخاب نادرست همسر ب) برخی زن و شوهرها از حقوق و تکالیف خود در زندگی خانوادگی شناخت کافی و شایستگی لازم را برای انجام تکالیف خانوادگی به دست نیاورده اند . ج) زن و مرد در دو خانواده و در دو محیط جداگانه تربیت و پرورش یافته اند د) بین افراد تفاوت های فردی وجود دارد ه) گاهی بین نقش هایی که فرد باید ایفا کند تعارض به وجود می آید .

۱۰– برخی از کارهایی که به سازگاری زن و شوهر کمک می ک ن ند کدامند؟

الف) گذراندن آموزش های خانواده قبل از ازدواج ب) مشاوره با افراد دارای صلاحیت در زمینه ی همسر گزینی ج) رعایت اخلاق و آداب همسرداری د) گفت و گوی صمیمانه ی زن و شوهر برای حل مشکلات و پیدا کردن راه حل های مناسب .

۱۱– چند مورد از اخلاق و آداب همسرداری که رعایت آنها به سازگاری زن و شوهر کمک می کند را بنویسید؟

خوش خلقی– احترام گذاشتن به همسر و رعایت ادب – با الفاظ نیکو وی را صدا زدن – قدردانی کردن از زحمات همسر– گذشت کردن – بهانه جویی نکردن و نادیده گرفتن مسایل بی اهمیت – پذیرفتن اشتباه خود – عذر خواهی کردن و جبران اشتباه .

۱۲– معایب تک فرزندی را بنویسید ؟ به نظر صاحب نظران تک فرزندی چه پیامدهای نامطلوب فردی و اجتماعی دارد؟

الف) تجربه اجتماعی شدن و رشد اجتماعی کودکان کاهش می یابد . ب) در این خانواده ها کودکان از داشتن همبازی محروم می شوند و رقابت ها و بازی ها و دعواهای کودکانه و همچنین الگو برداری از رفتارهای خواهر و برادر شکل نمی گیرد و کودکان همواره با افراد بزرگسال ارتباط دارند . ج) از لذت ارتباطات وسیع تر خانوادگی و حمایت و محبت برادر و خواهر محروم می شوند . د) فرزندانشان نیز از داشتن عمو و خاله و عمه محروم خواهند بود .

۱۳– طبق آیات ۲۳ و ۲۴ سوره اسرا وظایف فرزندان نسبت به پدرومادر را بنویسید؟

الف) به پدر و مادر نیکی کنید رنجش است به آنان مگو . ج) با پرخاشگری آنان را از خود مران . د) زیبا و شایسته با آنان سخن بگو ه) از سر عطوفت و دلسوزی با آنان مهربان و فروتن باش و) بگو پروردگارا همان طور که مرا در کودکی پرورش دادند و با من مهربان بودند به آنان ترحم کن .

۱۴– طبق فرموده پیامبر پدر و مادر نسبت به فرزندشان چه تکالیفی دارند ؟

به فرزندانتان احترام بگذارید و با آداب و روش پسندیده با آنها معاشرت کنید .

۱۵– چه عواملی موجب ناسازگاری والدین و فرزندان می شود؟

الف) گاه در مراحلی از زندگی والدین و فرزندان انتظارات یکدیگر را برآورده نمی کنند زیرا ممکن است پدر و مادر تغییرات فرزندانشان که بهسن بلوغ رسیده اند را جدی نگیرند . ب) فرزندان در دوران زندگی خدبا محیط ها و افراد دیگری به جز خانواده آشنا می شوند . این اختلاف ارزش ها و هنجارهای خانه با سایر محیط ها ممکن است موجب ناسازگاری شود . ج) در جوامع صنعتیِ امروز پدر و مادر وقت کمتری را به گفت و گو با فرزندان نوجوان خویش و گذراندن اوقاتی بیشتر با آنان اختصاص می دهند .

۱۶– چرا پدر و مادرحق دارند بر رفت و امد فرزندان و معشرت های آنها نظارت دقیق داشته باش د ن ؟

والدین معمولاً نسبت به روبه رو شدن جوانان با محیط های دیگر حساس اند . آنها از این که بچه ها تجربه ی کافی ندارند و ممکن است به مشکلات اخلاقی دچار شوند نگران اند و حق دارند بر رفت و آمد فرزندان و معاشرت های آنها نظارت دقیق داشته باشند .

۱۷– چگونه می توان از بروز ناسازگاری های والدین و فرزندان جلوگیری کرد ؟

الف) اختلاف نظر و سلیقه والدین و فرزندان تا حدی قابل قبول است و اگر به خوبی مدیریت شود به رشد و کمال اعضای خانواده می انجامد درغیر این صورت به خانواده و جامعه آسیب می رساند . ب)پدر و مادرموظف اند برای گفت و گو با فرزندان وقت بگذارند و یکسره خود ار به کار و فعالیت های روزانه مشغول نکنند . ج) ترتیب دادن جلساتی با حضور والدین و مشاوران خُبره که در آن فرزندان و والدین بتوانند مسائل خود را بگویند مفید است .

۱۸– کاهش نرخ باروری در کشور ما چه پیامدهای نامطلوبی در آینده به وجود می آورد ؟

الف) خطر پیری و جایگزین نشدن جمعیت ب) کاهش نیروی جوان و کار ج) عدم رشد و توسعه اقتصادی. د) نشاطی جمعیت ه) آسیب های اخلاقی و تربیتی و) انقطاع نسل بشر

۱۹– خانواده ها هنگام روبه رو شدن با مشکلات چه وظایفی دارند ؟

در چنین مواقعی اعضای خانواده باید به خدا ، صمیمیت و همکاری بین خود را بیشتر کنند و با در پیش گرفتن صبر و شکیبایی و دعوت یکدیگر به صبر ، مشکلات و حوادث را مدیریت کنند و نگذارند که خانواده دچار بحران و شد وآسیب ببیند .

۲۰– واژه " صله " و " ارحام " به چه معناست؟

واژه ی صله از وصل گرفته شده و به معنای اتحاد و پیوستگی است و آرحام یعنی خویشان و نزدیکان .

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۱۱– منظور از صله آرحام چیست؟

این است که افراد به دیدار و بازدید خویشاوندان خود بروند و از حال یکدیگر خبر بگیرند . . این دید و بازدیدها باید با مهر و محبت توأم باشد . کمک مالی به خویشاوندان نیز جزء صله ارحام محسوب می شود .

۱۲ – فواید صله ارحام برای خانوادها چیست؟

الف) مهر و محبت بین اقوام را زیاد می کند ب) از مشکلات یکدیگر با خبر می شوند ج) افزایش طول عمر و افزایش روزی د) پاکی اعمال و دفع بلا ه) از لحاظ عاطفی و روانی اثرات مثبت زیادی دارد

❁– وقتی خانواده ای به خوبی بتواند وظایف خود را انجام دهد ، می توان از آن به عنوان خانواده ی ..... یاد کرد .

(متعادل)

❁– اولین گام در راه تشکیل یک خانواده ی متعادل و سالم ..... است . (دقت در انتخاب همسر)

❁– یکی از عواملی که موجب سازگاری و آرامش در خانواده می شود انتخاب ..... است . (صحیح همسر)

❁– در گذشته ..... نقش بیشتری در همسرگزینی فرزندان خود داشتند . (خانواده ها)

❁– یکی از عواملی که موجب امنیت و ثبات خانواده و گرمی و نشاط آن می شود وجود ..... است . (فرزندان)

❁– زندگی خانوادگی، یک دوره طولانی یعنی از ..... تا ..... را در بر می گیرد . (ازدواج – پایان عمر)

❁– صله به معنای .....و ..... است و آرحام یعنی ..... و ..... .

(اتحاد و پیوستگی– خویشان و نزدیکان)

درس ۱۲

سؤالات متن

۱– در باره ی پیدایش حکومت نظرات مختلفی وجود دارد آن ها را بیان کنید ؟

الف) برخی معتقدند عامل زور و قدرت نقش مهمیدر فرمانروایی یک فرد یا گروه بر دیگران دارد . حکومت های چنگیز و تیمور مثال روشنی از نقش این عامل هستند ب) برخی دیگر معتقدند که عامل دفاع و حفاظت از اموال و سرزمین متعلق به ساکنان یک منطقه ، نقش مهمی در ایجاد ح و کمت ها داشته است ج) برخی نیز می گویند مردم ساکن یک مکان به طور داوطلبانه با هم توافق می کردند که حکومتی را به وجود بیاورند و اداره ی جامعه ی خود رابه دست گروه یا افرادی بسپارند . د) در مقابل این دیدگاه ها ، عده ای از صاحب نظران معتقدند همان طور که زندگی اجتماعی یک ضرورت است و انسان ها نمی توانند به تنهایی زندگی کنند و نیازهای مادی و معنوی خود را برطرف کنند ، داشتن حکومت برای یک جامعه نیازی اساسی و یک ضرورت است .

۲–حکومتی که مادها تشکیل دادند جزء کدام گروه از عوامل پیدایش حکومت ها می باش ؟

نظریه ای که معتقد است مردم ساکن یک مکان به طور داوطلبانه با هم توافق می کردند که حکومتی را به وجود بیاورند و اداره ی جامعه ی خود را به دست گروه یا افرادی بسپارند .

۳– چرا جامعه به حکومت نیاز دارد و نمی تواند بدون وجود حکومت باقی بماند ؟

زیرا در زندگی اجتماعی نیازهای مشترکی پدید می آید و افرادی که در یک جامعه زندگی می کنند برای تنظیم امور خود به قوانین و مقرراتی نیاز پیدا می کنند . آنها همچنین برای اجرای قوانین و حل اختلافات و جلوگیری از تجاوز افراد به حقوق یکدیگر ، برقراری امنیت و نظم ، تقسیم امور مشترک و ایجاد هماهنگی میان فعالیت های مختلف جامعه ، دفاع از هجوم دشمنان و حفظ سرزمینی که در آن زندگی می کنند و .... ناگزیرند حکومتی تشکیل دهند و اداره ی امور جامعه را به افرادی بسپارند .

۴– برخی از مهم ترین وظایف حکومت ها را بنویسید؟

الف) وضع قوانین و مقررات لازم در امور مختلف و اجرای قوانین ب) برقراری نظم و امنیت و رسیدگی به اختلافات و شکایت ها ج) تعلیم و تربیت ، حفظ میراث فرهنگی ، سیاست گذاری فرهنگی د) عمران و آبادی کشور ، ایجاد وسایل و امکانات لازم برای رفع نیازهای معیشتی ، اجتماعی و اقتصادی مردم ه) ایجاد هماهنگی بین فعالیت ها و بخش های مختلف و) دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی ز) مدیریت منابع طبیعی و ثروت هایی که به عموم مردم تعلق دارد

۵– از نظر اسلام حق حاکمیت مطلق به چه کسی است ؟

در جهان بینی توحیدی اسلام، حق حاکمیت مطلق همه ی موجودات و پدیده های جهان فقط از آن خداست . انسان ها و همه ی موجودات دیگر تحت حاکمیت خدا قرار دارند و حکومت حق انحصاری خداوند است و با پیروی از دستورات الهی ، به سوی کمال حرکت می کنند .

۶– جامعه ای که تحت حاکمیت قوانین الهی است چه ویژگی هایی دارد؟

استعدادهای انسان ها در پرتو شناخت حق شکوفا می شود . در چنین جامعه ای مالکیت و سلطه ی اقلیتی بر منابع و ثروت ها و امکانات عمومی و ظلم و تبعیض از میان می رود و عدالت حاکم می شود .

۷– خداوند در قرآن در سوره نساء آیه ۵۹ در باره حق حاکمیت الهی چه می فرمایند ؟

ای کسانی که ایمان آورده اید ، فرمان برید از خدا و فرمان برید از رسول و اولیای امور از خودتان و اگر در چیزی ستیزه کردید به خدا و رسولش باز گردید .

۸– خداوند در قرآن در باره حق حاکمیت الهی با توجه به سوره بقره آیه ۲۵۷ چیست ؟

خداوند ولی و سرپرست کسانی است که ایمان اورده اند . آنها را از ظلمت ها به سوی نور بیرون می برد . اما کسانی که کافر شدند ، اولیای آنها طاغوت ها هستند که آنها را از نور به سوی ظلمت ها بیرون می برد . آنها اهل آتش اند و همیشه در آن خواهند ماند .

۹– از دیدگاه اسلام چه کسانی برای اجرای قوانین شایستگی دارند؟

فقط آن گروه از مردم شایستگی دارند به نیابت و وکالت از جانب خدا ، مجری قوانین الهی باشند که هم از این قوانین آگاهی و به آن ایمان داشته باشند و هم از نظر تقوا و عدالت از دیگر مردم بالاتر باشند . در رأس این گروه ، پیامبران الهی و سپس جانشینان آنها یعنی امامان معصوم (ع) قرار دارند و در غیاب آنان افراد صالح و متقی ادامه دهنده ی راه آنها هستند .

۱۰– چرا حق حاکمیت بر انسان ها از آن خداست ؟

(سوال فعالیت) زیرا خداوند آفریننده ی انسان و مالک حقیقی این جهان هستی است و از همه ی امور آگاهی دارد .

۱۱– در حکومت جمهوری اسلامی ایران کلمه ی جمهوری نشانگر چیست ؟

کلمه جمهوری اسلامی نشان می دهد که شکل این حکومت ، جمهوری است و در آن حق انتخاب و مشارکت مردم در حکومت به رسمیت شناخته می شود .

۱۲–در حکومت جمهوری اسلامی ایران کلمه ی اسلامی نشانگر چیست ؟

کلمه ی اسلامی نیزیعنی محتوای این حکومت اسلامی است و کشور با اصول و قوانین اسلامی اداره می شود . زمامداران آن نیز باید مومن و معتقد به اسلام و متعهد به اجرای آن باشند .

۱۳– از دیدگاه اسلام ولایت مختص چه کسی است ؟

از دیدگاه اسلام فقط خدا می تواند بر انسان ها ولایت و حاکمیت داشته باشد . پیامبران و امامان معصوم (ع) نیز از طرف خداوند نمایندگی داشته اند که تا مردم را سرپرستی کنند .

۱۴– برطبق اصل پنجم قانون اساسی،در زمان غیبت امام زمان (عج) سرپرستی جامعه ی اسلامی بر عهده ی چه کسی است ؟

سرپرستی جامعه ی اسلامی بر عهده ی فقیه عادل و با تقوا ، آگاه به زمان ، شجاع ، مدیر و مدبر است .

۱۵– مهم ترین رکن حکومت جمهوری اسلامی چیست و قوای سه گانه از چه بخش هایی تشکیل شده اند؟

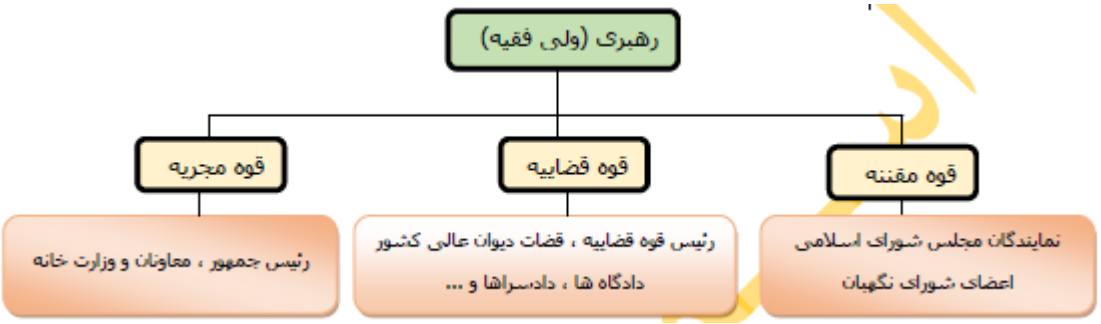

۱۶–چهار مورد از مهم ترین وظایف و اختیارات رهبرجمهوری اسلامی را بنویسید . ؟

(الف) تعیین سیاست های کلی نظام و نظارت بر حسن اجرای آنها ب) فرماندهی کل نیروهای مسلح ج) نصب و عزل و قبول استعفای فقهای شورای نگهبان ، رئیس قوه قضاییه ، رئیس سازمان صدا وسیمای جمهوری اسلامی ایران و

فرماندهان نیروهای نظامی ، انتظامی و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ... د) عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی .

۱۷– چرا تشکیل شوراهای اسلامی شهر و روستا در قانون اساسی مورد توجه قرار گرفته است ؟

از آنجا که نوع حکومت در کشور ما جمهوری اسلامی است و مردم در همه ی شئون حکومت نقش و مشارکت دارند .

۱۸– هدف از تشکیل شوراهای اسلامی چیست ؟

شوراهای اسلامی با هدف همکاری مردم برای پیشبرد برنامه های اجتماعی ، فرهنگی ، اقتصادی و عمرانی با توجه به شرایط و مقتضیات هرمنطقه از کشورتشکیل می شوند . اعضای این شوراهارا مردم منطقه یا محل انتخاب می کنند.

۱۹– حکومت جمهوری اسلامی چه ویژگی هایی دارد؟ (فعالیت کتاب)

الف) قانون اساسی بر اساس آیات مبارکه قران نوشته شده و هیچ قانونی بر خلاف شرع و قرآن نیست.

ب): امام خمینی(ره) بنیان گذارحکومت ما شخصیتی: روحانی، آگاه از دین اسلام ، آشنا با امورمردم و جامعه ی خود بودند، به نمایندگی از طرف مردم حکومت اسلامی را درکشور ایجاد کردند.

۲۰–ویژگی های رهبردر حکومت جمهوری اسلامی کدام اند توضیح دهید ؟ (فعالیت کتاب)

فقیه – اسلام شناس عادل و با تقوا– آگاه به زمان–شجاع– مدیرومدبر .

❁– وجود حکومت یک امر ..... و ..... است . (ضروری – عقلانی)

❁– پس از پیروزی انقلاب اسلامی حکومت ..... درایران تأسیس و جانشین حکومت شاهنشاهی شد .

(جمهوری اسلامی)

❁– بنیان گذار حکومت جمهوری اسلامی ایران ..... است . (امام خمینی (ره))

❁– دپس از پیروزی انقلاب اسلامی ، بیش از ..... درصد مردم به جمهوری اسلامی رأی " آری " دادند (۹۸)

❁– مهم ترین رکن حکومت جمهوری اسلامی ..... آن است . (رهبری)

❁– سه قوه مقننه ، قضاییه و مجریه تحت نظارت ..... به اداره ی امور کشور می پردازند . (رهبری)

❁– رهبری جمهوری اسلامی ایران بر پایه ی ..... است . (ولایت فقیه)

❁– ولایت به معنای ..... است . (سرپرستی)

درس ۲۲

سؤالات متن

۱–وقتی نهاد حکومت در یک جامعه شکل می گیرد چه چیز پدید می آید ؟

روابط متقابلی بین مردم و حکومت پدید می آید .

۲– منظور از واژه ی "شهروندی" چیست؟

واژه ی شهر وندی به روابط متقابل مردم و حکومت اشاره دارد . شهروندی ارتباطی است که افراد را به یک حکومت مشخص پیوند می دهد و در نتیجه برای فرد و حکومت حقوق و تکالیفی ایجاد می شود .

۳– منظور از حقوق شهروندان چیست ؟

وظایف و تکالیف حکومت نسبت به مردم .

۴– حقوق و تکالیف شهروندی در کجا مشخص شده است ؟

قوانین هر کشور به ویژه قانون اساسی آن ، حقوق و تکالیف شهروندی را معین می کند .

۵– آیا حقوق و تکالیف شهروندی کشورها یکسان است؟ چرا؟

خیر– زیرا حقوق و تکالیف شهروندی هر کشور متناسب با قوانین آن کشور است و قوانین کشورها نیز با یکدیگر متفاوت است .

۶– حقوق شهروندی طیف وسیعی از کدام حقوق ها را شامل می شود؟

انواع حقوق سیاسی ، اجتماعی ، فرهنگی ، اقتصادی . ....

۷– چند مورد از انواع حقوق شهروندی بر پایه ی قانون اساسی جمهوری اسلامی کدامند ؟

الف) حق برخورداری از عدالت قانونی ب) حق برخورداری از عدالت قضایی ج) حق برخورداری از رفاه وتأمین اجتماعی د) حق مشارکت سیاسی ه) حقوق فرهنگی

۸– عدالت قانونی یعنی چه؟ و اجرای آن چه نتیجه دارد ؟

عدالت قانونی یعنی این که حکومت در وضع قوانین ، اجرای قوانین و نظارت بر اجرای قوانین بین شهروندان تبعیضی قائل نشود . برقراری عدالت قانونی ، از پایمال شدن حقوق انسان ها و بهره کشی ظالمانه ی عده ای از عده ی دیگر جلوگیری می کند .

۹– طبق فرمایش پیامبر رعایت نکردن کدام یک از حقوق شهروندی باعث نابودی امت های پیشین شده بود؟

حق برخورداری از عدالت قانونی . امت های پیشین گرفتار و نابود شدند ، زیرا وقتی اشراف آنها جرمی مرتکب می شدند آنها را از مجازات معاف می کردند ، اما وقتی زیردستان آنها همان جرم را مرتکب می شدند آنها را به شدت مجازات می کردند .

۱۰– منظور از حق برخورداری از عدالت قضایی چیست؟

شهروندان حق دادخواهی دارند و هر کس می تواند به این منظور به دادگاه های صالح مراجعه کند . شهروندان حق دارند در همه ی دادگاه ها برای خود وکیل مدافع انتخاب کنند .

۱۱– حق برخورداری از رفاه و تأمین اجتماعی را توضیح دهید ؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

هر شهروند حق دارد به آموزش و و پرورش ، مراکز فرهنگی و ورزشی ، آتش نشانی ، پلیس و نظایر آن دسترسی آسان داشته باشد . شهروندان حق دارند در محیطی پاک و سالم و بدون آلودگی زندگی کنند و از خدمات و امکانات ه بداشتی و درمانی مناسب به بهترین وجه برخوردار شوند .

۱۲– شهروندان در چه مواردی حق دارند از تأمین اجتماعی برخوردار شوند ؟

بیکاری ، معلولیت ، پیری ، بازنشستگی ، بی سرپرستی ، از کار افتادگی ، حوادث .

۱۳– مشارکت سیاسی یعنی چه ؟

یعنی این که هر شهروند بتواند در امور سیاسی جامعه دخالت کند و در سرنوشت کشور خود نقش داشته باشد .

۱۴– مشارکت سیاسی مردم از چه راه هایی صورت می گیرد ؟

الف) شرکت در انتخابات ب) عضویت و همکاری در احزاب و انجمن های سیاسی ج) شرکت در راه پیمایی ها و تظاهرات

۱۵– طبق قانون اساسی مردم چه کسانی را به طور مستقیم و چه کسانی را به طور غیر مستقیم انتخاب می کنند ؟

رئیس جمهور (رئیس قوه مجریه) ، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و یا اعضای شورای شهر و روستا به طور مستقیم انتخاب می کنند . در برخی موارد نیز انتخاب به صورت غیر مستقیم و با واسطه صورت می گیرد . برای مثال در انتخاب رهبری ، مردم اعضای مجلس خبرگان رهبری را انتخاب می کنند و به آنها رأی می دهند . سپس اعضای مجلس خبرگان که نمایندگان مردم هستند ، رهبر را انتخاب می کنند .

۱۶– برخی از حقوق فرهنگی که در قانون اساسی مورد تأکید قرار گرفته کدامند ؟

حمایت از تشکیل خانواده و پاسداری از روابط خانوادگی ، حمایت از تعلیم و تربیت شایسته ، آزاد بودن استفاده از زبان های قومی و محلی در مطبوعات و رسانه های گروهی و تدریس ادبیات آنها در مدارس در کنار زبان فارسی .

۱۷–مهم ترین تکالیف شهروندی چیست مهم ترین تکالیف شهروندی چیست ؟

الف) رعایت قانون و مقررات ب) همکاری با دولت ج) پرداخت مالیات و عوارض د) دفاع از کشور ه) تجاوز نکردن به منافع عمومی و حقوق دیگران .

۱۸– نادیده گرفتن قانون یا سرپیچی از آن چه اثراتی دارد ؟ موجب اختلال و هرج و مرج در جامعه می شود .

۱۹– چه موقع قانون جایگاه واقعی خود را در جامعه پیدا می کند؟

قانون وقتی جایگاه واقعی خود را در جامعه پیدا می کند که همه ی افراد ، اعم از کارگزاران و مسئولان و مردم، آن را رعایت کنند و به آن پایبند باشند .

۲۰– برنامه ها و اقدامات عمرانی ، اقتصادی و اجتماعی حکومت ها چه زمانی ثمر می دهد و به هدف می رسد؟

زمانی که شهروندان نسبت به پیشرفت کشور دلسوز و حساس باشند و با دولت مشارکت و همکاری کنند .

۲۱– سخن رهبر در نوروز ۹۴ در باره همکاری مردم و دولت را بیان کنید؟

دولت کارگزار ملت است و ملت کارفرمای دولت است . هرچه بین ملت و دولت صمیمیت بیشتر و همدلی بیشتری باشد کارها بهتر پیش خواهد رفت .

۲۲– مالیات چیست؟

مبلغی است که شهروندان بر اساس قانون و به صورت بلا عوض به دولت پرداخت می کنند تا صرف هزینه های عمومی کشور شود .

۲۳– عوارض چیست؟ با مثال؟

مبلغی است که شهروندان در مقابل دریافت خدمتی از دستگاه های اداری و دولتی ، به آنها می پردازند . برای مثال ، پولی که بابت امتیاز کنتور آب و برق ، صدور گواهینامه ی رانندگی ، عبور از بزرگراه ها یا وارد کردن کالا به کشور و مانند آن پرداخت می شود .

۲۴– هدف از تشکیل نیروهای نظامی و انتظامی چیست؟ تأمین امنیت کشور و حراست از مرزها و حفظ تمامیت ارضی .

۲۵– برای حفظ آمادگی دفاعی و ادای تکلیف دفاع از کشور توسط شهروندان چه کارهایی انجام می گیرد؟

عضویت در سازمان بسیج و انجام خدمت سربازی توسط پسران .

۲۶– قانون اساسی در رابطه با تجاوز نکردن به منافع عمومی و حقوق دیگران چه می گوید ؟

هیچ کس نمی تواند اعمال حق خویش را وسیله ی اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد . به عبارت دیگر ، شهروندان مجاز نیستند برای استفاده از حقوق خود به منافع عمومی زیان بر ا سنند و حقوق دیگران را ضایع کنند .

۲۷– رعایت نکردن سرعت مجاز درجاده ها ، برخلاف کدام تکلیف شهروندی است ؟

تجاوز نکردن به منافع عمومی و حقوق دیگران .

۲۸– قانون اساسی در باره ی امربه معروف و نهی از منکر چه می گوید؟

در جمهوری اسلامی ایران دعوت به خیر ، امر به معروف و نهی از منکر وظیفه ای همگانی و متقابل بر عهده ی مردم نسبت به یکدیگر ، دولت نسبت به مردم و مردم نسبت به دولت . شرایط و حدود و کیفیت آن را قانون معین می کند .

- قوانین هر کشور به ویژه ..... آن ، حقوق و تکالیف شهر وندی را معین می کند . (قانون اساسی)
- در انتخابات مردم ممکن است ..... یا ..... باشند . (انتخاب کننده – انتخاب شونده)
- بخشی از درآمدهای دولت از راه ..... و ..... تأمین می شود . (مالیات – عوارض)
- دفاع از کشور در مقابل دشمنان در زمان صلح و جنگ تکلیف همه ی ..... است . (شهروندان)
- از جمله حقوق و تکالیفی که هم حق و تکلیف مردم و هم حق و تکلیف حکومت است ، ..... می باشد . (امربه معروف و نهی از منکر)

درس ۲۳

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

سؤالات متن

۱–بهره وری چیست؟ بهره وری یعنی کار درست را با روش درست انجام دهیم (کارایی و اثر بخشی)

۲– بهره وری با چه اقداماتی ارتباط دارد ؟

بهره وری با صرفه جویی ، انجام دادن کارها به صورت آگاهانه و عاقلانه ، جلوگیری از زیاده روی و اسراف و اتلاف منابع ، استفاده ی صحیح از امکانات و نعمت های الهی ، کاهش هزینه ها و مانند آن ارتباط دارد .

۳– برای اینکه در کارها بهره وری بیشتری داشته باشیم چه کارهایی باید انجام دهیم ؟

الف) از بین کارهای ممکن ، بهترین کار را انجام دهیم و بهترین هدف را انتخاب کنیم . ب) آن کار را با بهترین روش انجام دهیم و بهترین وسیله را برای رسیدن به هدف انتخاب کنیم

۴– دو حدیث بیان کنید که به بهره وری در امور تأکید دارد؟

الف) پیامبر اکرم(ص) فرمود: " خداوند دوست دارد اگر کسی از شما کاری انجام می دهد ، آن را محکم و بی عیب انجام دهد" . ب) امام علی(ع) فرمود: " فردی که به کاری بی اهمیت بپردازد ، امور مهم تر را تباه ساخته است "

۵– نمونه هایی از تفکر بهره وری در زندگی مردم در روزگار گذشته را نام ببرید ؟

ابداع و حفر قنات ، ذخیره کردن آب در آب انبارها ، خشک کردن و ذخیره ی محصولات کشاورزی و تعاون و همیاری در امور کشاورزی .

۶– بهره وری چگونه نگرشی است ؟

بهره وری یک نگرش نسبت به زندگی است . نگرشی که بر اساس آن ، انسان می کوشد هوشمندانه کار کند ، ا ببه کارگیری روش های عاقلانه ، بهتر به اهداف مادی و معنوی خود برسد و بهترین نتیجه را به دست آورد .

۷– نقش فرهنگ در افزایش بهره وری یک جامعه چگونه است؟

فرهنگ ، نقش مهمی در افزایش بهره وری یک جامعه دارد . اگر بهره وری در فعالیت های مختلف به صورت ارزش در بیاید ، جامعه از نظر مادی و معنوی پیشرفت می کند .

۸– با مراجعه به برخی از احادیث عوامل موثردر بهره وری را بنویسید؟

(پاسخ فعالیت) الف) اهمیت دادن به کار ب) مشورت ج) میانه روی د) تقوا د) نظم در کار و) برنامه ریزی

۹– هریک از هنجارهای زیر در جامعه چگونه از بهره وری جلوگیری می کند و در تضاد با آن است . توضیح دهید ؟

- مهمانی ها ، مجالس و جشن ها ی مفصل و پرهزینه : اسراف و صرفه جویی نکردن
- مدگرایی و چشم و هم چشمی در خرید لباس به جای تمیز و ساده پوشی : زیاده روی و صرفه هزینه های بی مورد
- نداشتن برنامه ی مناسب برای اوقات فراغت و تفریح : استفاده نکردن از زمان ، بی نظمی .
- ورزش نکردن و پرخوری : از بین رفتن سلامتی ، ایجاد بیماری و صرف هزینه .

۱۰– چند راهکار مهم برای افزایش بهره وری در زندگی چیست ؟

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

الف) استفاده از وقت و زمان ب) نظم و ترتیب در کارها ج) اصلاح عادت های غلط مصرفی د) انجام دادن کارها از روی آگاهی ه) تنظیم جدول بودجه ی اقتصادی

۱۱– برای اینکه وقت تلف نشود و زمان را از دست ندهیم چه باید کرد ؟

باید برنامه و اولویت بندی مناسب داشته باشیم و از وقت درست استفاده کنیم .

۱۲– نظم و ترتیب و انضباط در کارها یکی از راه های افزایش بهره وری در زندگی است در این رابطه توضیح دهید ؟

وسایل و لوازمی که با آنها در محیط های مختلف سروکارداریم ، باید مرتب و منظم باشند . ساعت مقرر و سرکارحاضر شدن و با برنامه ریزی به کارها رسیدگی کردن موجب افزایش بهره وری می شود .

۱۳– صرفه جویی چیست ؟

صرفه جویی کم مصرف کردن نیست بلکه مصرف درست و به اندازه است . برای مثال برخی خانواده ها درخرید مایحتاج زندگی یا برگزاری مهمانی ها و تهیه غذا اسراف یا زیاده روی می کنند و اغلب ، بخشی از مواد غذایی را دور می ریزند .

۱۴–انجام دادن کارها از روی آگاهی چگون باعث افزایش بهره وری می شود؟

با کسب دانش و مهارت لازم برای هر کار، باردهی کار ما بیشتر می شود و کمتر اشتباه می کنیم . همچنین برخی از مواد و وسایل به دلیل ناآگاهی افراد ، از روش های درست نگه داری می کنیم . برای مثال اگر شیوه ی صحیح شست و شوی یک لباس با نگهداری موادغذایی را ندانیم ، زودتر از بین می روند یا غیر قابل استفاده می شوند

۱۵– منظور از تنظیم جدول بودجه اقتصادی چیست؟

تنظیم جدولی که در آن درآمدها و هزینه ها ی (دخل و خرج) ماهانه افراد یا خانواده نوشته می شود و همکاری بین اعضای خانواده نیز از راهکارهای کمک به بهره وری است .

۱۶– دلیل بیاورید : الف) آیا سطح بهره وری دانش آموزی که کیف یا کمد لوازم تحریرش شلوغ و نامرتب است ، پایین می رود؟ چرا ؟ (فعالیت کتاب)

بله ؛ چون نداشتن نظم، ترتیب و انضباط درکارها باعث هدر رفتن وقت و زمان ودر نتیجه پایین آمدن بهره وری می شود.

۱۷– منظور از تنظیم بودجه ی خانواده چیست؟

تنظیم این بودجه چه فایده ای دارد؟ توضیح دهید؟ تنظیم جدولی که درآن درآمدها و هزینه های (دخل و خرج) ماهانه افراد یا خانواده نوشته می شودو همکاری بین اعضای خانواده نیز از راهکارهای کمک به بهره وری است . مخارجی که شما انجام می دهید کنترل شده تر می شود – اندوخته های مالی بهتر مدیریت می شود – هزینه های غیر ضروری حذف می شوند عادت مصرفی افراد را عوض می کند .

۱۸– یکی از عادت ها ی غلط بعضی از دانش آموزان مصرف نادرست و بی رویه ی کاغذ است . چند راهکار برای بهره وری در مصرف کاغذ پیشنهاد کنید و توافق کنید که آن راهکار ها عملی شوند ؟

استفاده از پشت و روی برگه ها – تشویق دانش آموزان به درست کردن کاردستی از کاغذهای باطله – استفاده از برگه های ناتمام به عنوان چرک نویس– نصب سطل زباله مخصوص کاغذ های باطلع و جمع آوری آن برای بازیافت .

❁–بهره وری یک نگرش نسبت به ..... است . (زندگی)

❁–صرفه جویی کم مصرف کردن نیست بلکه مصرف ..... است . (درست و به اندازه)

درس ۲۴

سؤالات متن

۱–منظور از فعالیت اقتصادی چیست؟

هر جامعه ای برای ادامه زندگی و رفع نیازهای خود ناگزیر است از منابع طبیعی استفاده کند و ابزار و وسایل مورد نیاز خود را تولید کند . به این کار فعالیت اقتصادی گفته می شود .

۲– رابطه ی اقتصادی بین افراد چگونه شکل می گیرد؟

افراد در فعالیت های تولید ، توزیع و مصرف ، به طور مداوم با یکدیگر ارتباط برقرار می کنند و به این ترتیب ، نوعی از روابط انسانی ، یعنی رابطه اقتصادی بین افراد شکل می گیرد .

۳– رابطه ی اقتصادی با چه هدفی صورت می گیرد؟

با هدف تولید ، توزیع و مصرف کالاها و خدمات پدید می آید و حقوق و مقرراتی نیز بر آن حاکم می شود .

۴– چه عاملی سبب پیدایش سازمان ها و موسسات بانکی و پولی شده است ؟

در چرخه تولید ، توزیع و مصرف "پول و شکل های مختلف آن " به عنوان واسطه بین بخش ها ارتباط برقرا می کند . بر همین اساس ، سازمان ها و موسسات بانکی و پولی در جامعه به وجود می آیند .

۵– منظور از نهاد اقتصاد چیست ؟

مجموعه فعالیت ها و روابطی که حول تولید و توزیع و مصرف کالاها و خدمات و بر اساس قواعد و مقررات خاص در یک جامعه شکل می گیرد ، نهاد اقتصاد را به وجود می آورد .

۶– برای افزایش بهره وری اقتصادی چه باید کرد؟

باید بهره وری را در تولید و توزیع افزایش دهیم و الگوی مصرف را نیز عقلانی کنیم

۷–چگونه می توان بهره وری در تولید ، یا توزیع یک کالا را افزایش داد ؟

باید در نهاده ها یا فرایند ها تغییرات مطلوبی به وجود بیاوریم .

۸– منظور از نهاده ها یا ورودی چیست؟

الف) منابع طبیعی ، معدن ، مواد خام و انرژی و ... ب) نیروی کار (مدیر، متخصصان ، کارکنان ، کارگران و ....) ج) سرمایه (پول ، زمین ، کارخانه ، تجهیزات و ماشین آلات ، ساختمان ....) د) سایر هزینه ها (مالیات ، تحقیقات و ...)

نمونه سوالات مطالعات اجتماعی پایه نهم دبیرستان شهید فهمیده
تهیه وتنظیم : مطالعات اجتماعی گروه آموزشی

۹– به نظر شما ، اگر میزان هزینه های تولید(نهاده ها) را افزایش دهیم و به همان میزان تولید افزایش یابد ، باز هم می توانیم ادعا کنیم بهره وری اتفاق افتاده است ؟

خیر – زیرا اتفاق خاصی نمی افتد چون قیمت تمام شده کالا بالا بوده و گران به دست مصرف کننده می رسد در نتیجه از یک طرف باعث کاهش علاقه مردم به خرید آن کالا شده و از طرف دیگر زمینه واردات نوع خارجی آن کالا بیشتر می شود.

۱۰– جایگاه تولید در اسلام را بنویسید ؟

از منظر اسلام اقتصاد و تولید وسیله اند نه هدف در واقع ، تولید وسیله ای است که انسان از طریق آن نیازهای ضروری خود را رفع می کند و به مسائل مهم تر می پردازد .

۱۱– سیاست دو گانه کشورهای قدرتمند صنعتی در بهره برداری از طبیعت و منابع طبیعی را بنویسید ؟

کشورهای صنعتی امروز سعی می کنند از طبیعت و منابع طبیعی خود محافظت کنند اما با تبلیغات و تحت تأثیر قرار دادن مردم دیگر کشورها ، مصرف گرایی را که موجب تخریب محیط زیست می شود ، تشویق می کنند .

۱۲– در دنیای امروز تولید با چه هدفی انجام می گیرد ؟

با هدف کسب سود بیشتر انجام می گیرد و سودجویان می پندارند بشر باید بر طبیعت غلبه کند و هرگونه دخل و تصرفی در آن مجاز است .

۱۳– آیا افزایش تولید به هر روش وبه هر قیمتی مجاز است؟ چرا ؟

خیر – افزایش تولید و فعالیت های اقتصادی اگر به محیط زیست لطمه بزند با اصول بهره وری سازگار نیست ، – زیرا نابودی و تخریب طبیعت ، خود هزینه های مجدد و مشکلات جبران ناپذیری برای ما به وجود می آورد .

۱۴– بهره وری سبز به چه چیز تأکید می کند ؟

بهره وری سبز ه ب افزایش بهره وری همراه با حفظ محیط زیست تأکید می کند .

۱۵– منظور از بهره وری سبز چیست؟

یعنی استفاده از ابزارها ، روش ها و فناوری های مختلف به طوری که تأثیرات مضر و منفی فعالیت های صنعتی و اقتصادی بر محیط زیست به حداقل ممکن برسد .

۱۶– وضعیت بهره وری در کشور ما چگونه است؟ وظیفه ما در این رابطه چیست ؟

کشور ما در مقایسه با برخی از کشورها از نظر وضعیت بهره وری وضعیت چندان مطلوبی ندارد . بنابراین همه ما موظفیم با برنامه ریزی صحیح ، نگرش بهره وری را در همه ی امور و فعالیت های بخش های مختلف اقتصادی (کشاورزی ، صنعت و خدمات)ترویج کنیم و به کار بگیریم .

۱۷– وظیفه ی سازمان ملی بهره وری ایران چیست ؟

در زمینه ی وضعیت بهره وری و چگونگی راه های افزایش آن در بخش های مختلف اقتصادی کشور مطالعه ، سیاست گذاری و نظارت می کند .

۱۸– کشور ما به توصیه ی چه کسی و چرا سیاست اقتصاد مقاومتی را در پیش گرفته است ؟

مقام معظم رهبری – زیرا پس از انقلاب اسلامی کشورهای سلطه گر و قدرت های بزرگ اقتصادی که با وقوع انقلاب اسلامی ، منافع خود را در خطر می دیدند مشکلاتی مانند جنگ تحمیلی ، تحریم اقتصادی و ... را بر سر راه ما قرار دادند تا از پیشرفت کشور ما جلوگیری کنند این مخالفت ها تا امروز ادامه دارد و آنها سعی می کنند ایران را از نظر اقتصادی شکست بدهند .

۱۹– اقتصاد مقاومتی یعنی چه؟

یعنی در شرایط سخت بتوانیم کمترین اتلاف هزینه را داشته باشیم ، روی پای خود بایستیم ، از تولید ملی حمایت کنیم ، از اسراف بپرهیزیم و از منابع و امکانات حداکثر استفاده را بکنیم .

۲۰– همفکری کنید و بگویید شما دانش آموزان از چه راه هایی می توانید به تحقق اهداف اقتصاد مقاومتی در کشور کمک کنید . حداقل سه راه پیشنهاد کنید ؟

الف) استفاده از تولیدات داخلی ب) صرفه جویی در مصرف لوازم مدرسه ، جلوگیری از اسراف ج)دور نریختن وسایلی که هنوز قابلیت استفاده دارند د) نصب سطل های زباله و جمع آوری کاغذ های باطله برای بازیافت .

❁– تولید ممکن است تولید ..... یا ..... باشد . (کالا – خدمت)

❁– در چرخه ی تولید ، توزیع و مصرف ، ..... به عنوان واسطه بین بخش ها ارتباط برقرار می کند .

(پول و شکل ها ی مختلف آن)

❁– در اقتصاد ، بهره وری را نسبت ..... به ..... تعریف کرده اند . (ستانده ها – داده ها)

❁– از منظر اسلام ، اقتصاد و تولید..... نه ..... . (وسیله اند – هدف)

❁– در دنیای امروز ، تولید با هدف کسب ..... بیشتر انجام می گیرد . (سود)

❁– بهره وری سبز به افزایش بهره وری همراه با حفظ ..... تأکید می کند . (محیط زیست)

❁– محور اصلی اقتصاد مقاومتی ..... است . (بهره وری)